

Magdalena 2026

del 7 al 15

de març

Festes d'interés turístic internacional

ACTITUD
MEDITERRÀNIA

Ajuntament de
Castelló

Estàs pensant en celebrar la
millor festa d'aniversari?

**Globo
fiesta**

Articles i complements
perquè la teua festa sigui
divertida, diferent i inoblidable!

Te esperem a la teua tenda **GLOBO FIESTA Castelló**

Avenida Casalduch nº 21, 12005 CASTELLÓN

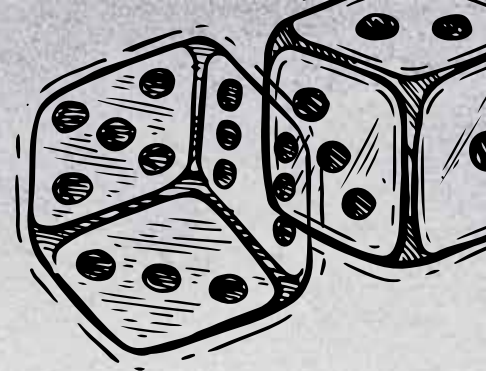
tiendacastellon@globofiesta.com

www.globofiesta.com

964 639 393

ÍNDEX

Saludes	3
Comissió Cor de la Ciutat	29
Comissió major	37
Comissió infantil	57
Acomiadament Beatriz	78
Acomiadament Nora	79
Activitats	81
Fent gaiata	95
Fadrins i recompenses	103
Articles	131
Records 2025	179
Històric de la gaiata 7	183
Programa de festes	189
Agraïments	192

EQUIP DE REDACCIÓ: La comissió

PORTADA: Pablo Serrano - Darlett Guillén

DISSENY GRÀFIC: Impremta Rosell SL

FOTOGRAFIA: Vanessa García

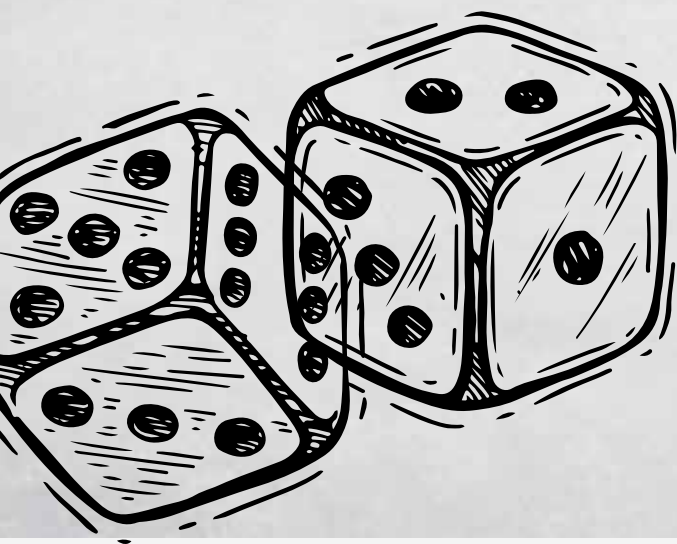
IMPRESSIÓ: Impremta Rosell SL

DEPÒSIT LEGAL: CS 62-2014

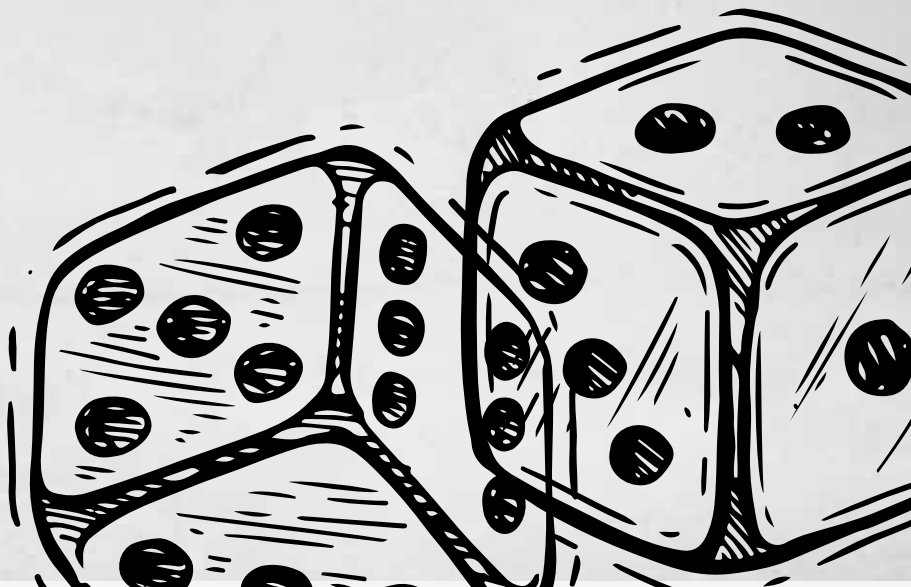
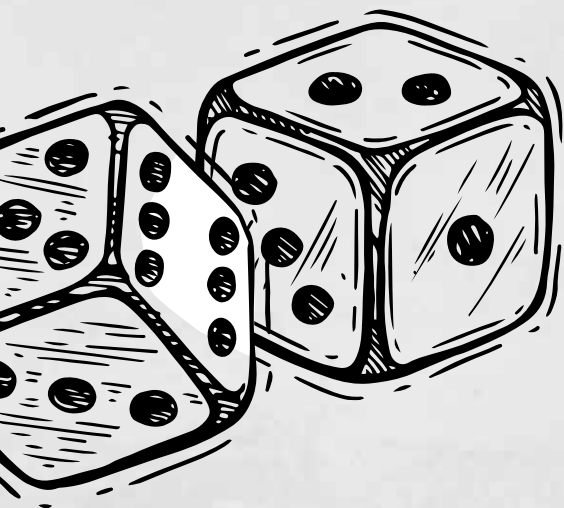

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2026

Begoña Carrasco i García	5
Noelia Selma i Andreu	7
Raúl Collazos i Martín	9
José A. Lleó i Rubio	11
M ^a Pilar Gijón i Ribera	13
Clara Sanz i Sobrino	15
Ana Colón i Sastriques	17
Beatriz Also i Galaso	19
Falla Ripalda Soguers	21
Foguera Sant Blai La Torreta	23
Festes Sagrada Família	25
Falla Sud Picassent	27

SALUDES

FORN MATEU
Panaderia
ELS IBARSOS
Carnisseria

Grup San Agustí
12004 Castelló

Telf. 964 866 309
679 754 285
609 880 568

BEGOÑA CARRASCO I GARCÍA

Alcaldeessa de Castelló

Orgull gaiater, orgull de ciutat

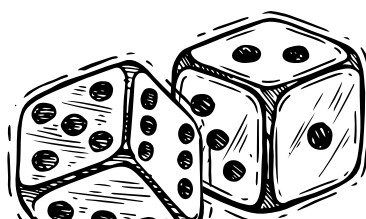
La implicació de la vostra gaiata en els actes de les nostres benvolgudes festes fundacionals de la Magdalena és evident any rere any. Des dels primers compassos de la festa, quan la pólvora anuncia que Castelló ja està en Magdalena, fins als actes més solemnes i emotius, la vostra presència és constant. A més, ser partícips, junt amb els Dimonis de la Plana i la Colla Xaloc en la Despertà de la ciutat amb els trons de bac, és, sens dubte, una mostra més de la passió que sentiu no sols per la pólvora, sinó per l'esperit magdalener, per la tradició i l'orgull de ciutat, i per tots i cada un dels actes que donen vida a la nostra setmana gran, en els quals us impliqueu de manera totalment voluntària com a comissió.

Una comissió que, en la seua presentació del mes de desembre, va saber combinar a la perfecció un escenari que representava un entranyable poble nadalenc, replet de centenars de detalls i profundament lligat als valors que definixen la Magdalena: la llum que ens guia, la convivència, la memòria dels nostres orígens i el sentiment de pertinença. Detalls que, sens dubte, us van portar moltes vesprades de treball, però que vau realitzar amb il·lusió perquè les vostres madrines, Belén Mateu i Luna Pacheco, gaudiren d'una de les nits més especials de les seues vides i iniciaren així un camí inoblidable dins del món de la festa. Una nit que va ser igual d'emotiva per al president infantil, Pablo Gil, i per a la presidenta, Pilar Gijón.

En la Magdalena de 2024 vau ser els grans protagonistes, en aconseguir un doblet històric després de rebre els premis a la millor gaiata i a la millor gaiata infantil, que van fer brillar la vostra llum en la Desfilada de Gaiates i us van convertir en referent de la ciutat. I, a pesar d'eixe gran triomf, no heu deixat de somiar amb la possibilitat de tornar a aconseguir-ho, perquè la perseverança, el treball constant i, sobretot, l'amor per les nostres festes, per la Romeria, per l'Enfarolà i per Castelló formen part de l'ADN de la Gaiata 7 Cor de la Ciutat.

Visca la Magdalena i visca Castelló!

Estrada peluqueros

desde 1967

Calle San Blas 98, Castellón
Cita previa,

 964617903 / 605253864

Síguenos en:

PIC•COLLAGE

NOELIA SELMA I ANDREU

Regidora de Festes i Presidenta del
Patronat Municipal de Festes

Estimats membres de la Comissió de la Gaiata 7,
Cor de la Ciutat, i veïns del sector:

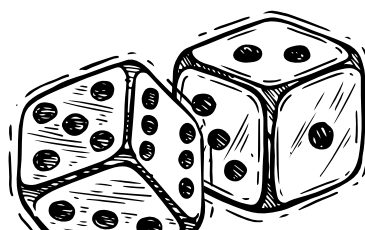
En estes línies, concebudes com un espai per al reconeixement i la reflexió, vull destacar la importància del vostre treball i del compromís que manteniu amb les nostres festes. El Cor de la Ciutat, el nom del qual ens remet a l'òrgan vital, al centre on batega la vida, és també un testimoni de la rica història i evolució de Castelló.

Realitats històriques com el nostre Campanar, la Catedral o el mateix Ajuntament, junt amb records com el desaparegut Trinquet o el traçat de l'antiga muralla, ens parlen d'un espai que ha sigut, des que en 1251 el rei Jaume I signara el Privilegi del Trasllat, l'autèntic cor de la ciutat. Cada racó del sector conserva petjades d'eixe passat que ens definix i que continua present en la vida quotidiana dels castellonencs.

Amb la mirada posada en el futur, però sense perdre la vitalitat que sempre ha caracteritzat el sector, la ciutat continua evolucionant. I ho fa il·luminada, entre altres elements, pel treball que tots vosaltres realitzeu en favor de les nostres festes. Eixe esforç, constant i generós, s'ha materialitzat en una Gaiata que no sols il·lumina el Cor de la Ciutat, sinó també el cor de qui viu i sent este estimat sector.

Vull agrair-vos la vostra dedicació, la vostra capacitat d'organització i l'empeny que poseu en cada activitat. Vos desitge a tots, membres de la comissió i veïns, una setmana de festes plena de felicitat, orgull i moments compartits que reforcen les nostres senyes d'identitat i ens recorden que la Magdalena és, per damunt de tot, una celebració col·lectiva.

TEAM PATRICIA LACASA

Equestrian Riding

- Monta De Caballos
- Clases De Equitación
- Desbrave De Potros

tlf 661 174 473

RAÚL COLLAZOS I MARTÍN

President de la Junta de Festes

És un honor dirigir-me a la Gaiata 7, el vertader «Cor de la Ciutat». Des de la Junta de Festes, reconeixem la importància estratègica i sentimental de la vostra comissió, que batega amb força des del centre mateix del nostre Castelló.

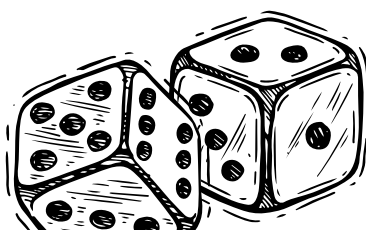
Este llibret és un testimoni viu del vostre amor per les nostres tradicions. La Gaiata 7 sempre ha sabut combinar l'exigència del monument amb l'alegria de la festa al carrer, creant un ambient únic que convida a tot el món a participar.

Sou un sector que té per excel·lència mantindre vives les nostres tradicions, algunes d'elles recuperades i actives.

Que estes festes de 2026 siguen un èxit rotund per al vostre sector.

Que el vostre cor de llum bategue amb més força que mai i que la Magdalena us regale records inesborrables de germanor i tradició.

¡Bones festes de la Magdalena!

Macián

**Panaderia
Brioixeria
Bombons
Cafè**

Els desitja bones festes

C/. Major, 12 - 12001 CASTELLÓ
Tel.: 964 22 41 47
panaderiamaciansidro@gmail.com

JOSÉ ANTONIO LLEÓ I RUBIO

President de la Federació Gestora de Gaiates

Estimats veïns, veïnes i amics de la Gaiata 7, Cor de la Ciutat,

És un honor adreçar-vos aquestes paraules en nom de la Gestora de Gaiates de Castelló quan la nostra ciutat es prepara, un any més, per celebrar amb orgull i emoció les festes de la Magdalena. Uns dies en què Castelló batega amb més força que mai i en què la llum de les gaiates torna a recordar-nos els nostres orígens i el camí que ens uneix com a poble.

La Gaiata 7, Cor de la Ciutat, té un significat molt especial dins de la festa. El vostre sector representa el centre vital de Castelló, un espai de trobada constant, d'activitat cultural, social i festiva, on la Magdalena es viu amb intensitat i passió. Aquesta centralitat no és només geogràfica, sinó també emocional: sou punt de referència, d'acollida i de convivència per a tota la ciutat.

Darrere de la llum de la vostra gaiata hi ha moltes hores de treball, d'organització i de dedicació per part de la comissió. Un esforç constant al llarg de tot l'any que fa possible que, quan arriba el mes de març, el Cor de la Ciutat bategue amb força festiva i amb orgull gaiater. Eixa tasca, sovint discreta però imprescindible, és la que manté viva la tradició i garanteix la continuïtat d'una festa que forma part de la nostra identitat col·lectiva.

Les gaiates són molt més que monuments de llum: són el reflex de les persones que les fan possibles, de la implicació del veïnat i de l'estima per una festa que es transmet de generació en generació. La Gaiata 7 aporta a la Magdalena una manera d'entendre la festa oberta, participativa i integradora, fidel a l'esperit d'una ciutat viva i orgullosa de les seues arrels.

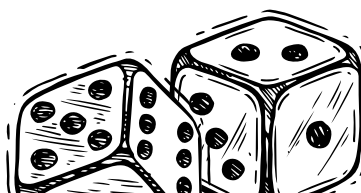
Des de la Gestora de Gaiates vull expressar el meu agraïment sincer a totes les persones que feu possible la Gaiata 7: comissió, madrines, presidenta, col·laboradors i veïns. El vostre compromís és fonamental perquè Castelló continue brillant cada Magdalena amb la llum de totes les seues gaiates.

Desitge que aquestes festes siguin dies de retrobament, alegria i orgull compartit, i que la llum de la Gaiata 7, Cor de la Ciutat, continue il·luminant el centre de Castelló i el cor de tots els castellonencs.

Visca la Gaiata 7, Cor de la Ciutat!

Visca la Magdalena!
Visca Castelló!

Amb estima i reconeixement,

*Taperia Bocateria
Miss daisy*

Restaurante

Información y reservas:

641 024 748

642 769 745

Avda. Capuchinos, 27 · Castellón

Mª PILAR GIJÓN I RIBERA

Presidenta de la Gaiata 7 Cor de la Ciutat

Ser presidenta de la Gaiata 7 és, per a mi, un orgull immens i una responsabilitat que assumisc amb molta il·lusió. Representar el nostre sector, el nostre barri i a tota la família gaiatera que el forma és un honor que mai oblidaré.

La Magdalena és llum, és tradició, és retrobament i és sentiment. És el moment en què Castelló ix al carrer per recordar d'on venim i celebrar tot allò que ens uneix. I la nostra Gaiata 7 és part viva d'eixa història, fruit del treball, l'esforç i l'estima de moltes persones que, any rere any, fan possible que la nostra llum brille amb força.

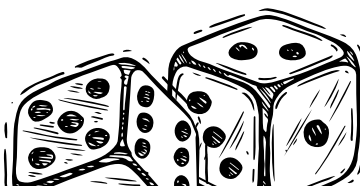
Vull agrair de tot cor a la comissió, a les madrines i president infantil, als col·laboradors, a les famílies i a totes les persones que han posat el seu granet d'arena perquè aquest any siga especial. Sense vosaltres, res d'açò seria possible. El vostre compromís, dedicació i passió són el veritable motor de la gaiata.

Desitge que aquestes festes siguen motiu d'alegria, convivència i orgull per a tots i totes. Que gaudim de cada acte, de cada moment i que continuem fent gran la nostra Gaiata 7, sempre amb respecte a les nostres arrels i amb la mirada posada en el futur.

Vos convida a viure la Magdalena amb intensitat, a compartir-la i a sentir-la, perquè la festa és de tots.

Bones festes de la Magdalena!

Visca la Gaiata 7 i visca Castelló!

Reina de les Festes de Castelló

CLARA SANZ I SOBRINO

Benvolguts amics i amigues de la Gaiata 7 “Cor de la ciutat”:

Les festes de la Magdalena són un espill on podem veure la imatge de les tradicions, els costums més arrelats i les creences més venerades a la nostra ciutat. Una oportunitat d’apropar-nos a la nostra història i al més característic de la nostra cultura.

El contingut de les nostres festes, que ens identifiquen com a poble, té un sabor propi que saben reconèixer els veïns i veïnes de Castelló i en especial els del sector de la Gaiata 7 “Cor de la ciutat”, tot i que cada any les nostres festes compten amb diferents protagonistes. Protagonistes del “món de la festa” que cada any renoven la seua il·lusió cap a les nostres festes i tradicions, a l’igual que tots i cadascú dels membres del “Cor de la Ciutat” i voltants.

Hòmens, dones i xiquets que un any més han treballat desinteressadament per dur a terme la setmana gran de les nostres festes.

Pocs dies abans de la nostra setmana gran, és per a mi un vertader honor poder dirigir-me a vosaltres com a Reina de les Festes de Castelló.

La vostra gaiata, situada al centre neuràlgic de Castelló, es reflex de la vida i del batec constant de la ciutat. “Cor de la ciutat” és un nom que defineix molt bé la vostra essència: la proximitat, la participació i la vitalitat que sempre aporteu a la festa. Sou un punt de trobada per a veïns i visitants.

Vull agrair-vos l’esforç, el treball i la dedicació que demostreu any rere any. El vostre compromís amb la festa fa que cada acte que organitzeu es convertisca en una expressió viva del que significa ser castello-nenc i sentir la Magdalena desde el cor.

Anime a tot el veïnat del sector a eixir al carrer i viure amb intensitat cada moment d’esta setmana gran, sabent que tenen una gaiata que es orgull per a la ciutat de Castelló.

Amb afecte i reconeixement.

ANA COLÓN I SASTRIQUES

Reina Infantil de les Festes de Castelló

Benvolguts amics i veïns de la Gaiata 7 “Cor de la Ciutat”

Sent un gran orgull i gratitud per poder expressar des de les línies del vostre magnífic llibret, com a Reina Infantil de les Festes de Castelló, tota la meua admiració pel vostre treball incansable que la comissió del “Cor de la Ciutat” realitza durant tot l’any.

Vull animar a tots els xiquets i xiquetes del sector, i a les seues famílies a participar i gaudir de cada acte i cada moment de la nostra setmana gran que omplirà d’alegria els carrers de la nostra ciutat.

La mareta ens empara, Castelló ens espenta,

L’arrel ens espera, l’orgull ens representa.

QUE GRAN ÉS CASTELLÓ!!

Dama de la Ciutat de Castelló

BEATRIZ ALSO I GALASO

A la meua família de la Gaiata 7 Cor de la Ciutat:

És un honor poder dirigir-me a la meua estimada Gaiata 7 d'una manera tan especial. La passió, l'esforç i la il·lusió de tot el nostre sector són el cor que fa bategar la nostra Magdalena, i cada gest vostre il·lumina els carrers i els cors de Castelló. Compartir amb vosaltres un any més de festa i tradició és un privilegi que m'ompli de gratitud i alegria.

Castelló brilla en la unió de tots els seus ciutadans: comissions, gaiates, veïns i veïnes que, amb cada pas, cada llum i cada somriure, fan que els carrers s'omplin d'esperança i d'alegria. La nostra festa és més que rituals i actes: és un sentiment compartit, una història que s'escriu any rere any amb complicitat i entusiasme. Les generacions que ens precedeixen ens han llegat esta tradició i és responsabilitat nostra mantindre-la viva i enriquir-la amb la nostra il·lusió i creativitat.

Que enguany la llum de les gaiates ens guie cap a moments plens de joia, convivència i orgull de la nostra cultura. Que cada mirada, cada gest i cada emoció compartida siga un record de la força que tenim quan anem units, com a ciutat i com a família.

Agraïsc profundament la confiança dipositada en mi com a Dama de la Ciutat i desitge a totes les comissions, als sectors i a tots els ciutadans de Castelló un any carregat de màgia, llum i festa, que la nostra Magdalena continue brillant sempre en els nostres cors.

Natural Optics Fadrell

FELICES FIESTAS DE LA

Magdalena
2026

 **Natural
Optics**

Fadrell

CELÉBRALO CON NOSOTROS
Te esperamos en:

 C/ Segarra Ribes, 4 - 12005, Castellón

 964 238 960

FALLA RIPALDA SOGUERS

de València

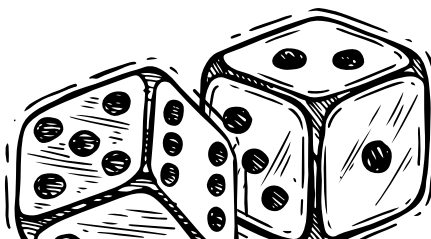

Des del nostre quadre d'honor, format per la Junta Gestora, Luna, la nostra Fallera Major, i Carmela, la nostra Fallera Major Infantil, volem enviar un afectuós saluda a la Gaiata 7, Cor de la Cuitat.

Vos desitgem unes bones festes de la Magdalena, plenes d'alegria, germanor i tradició. Que gaudiu intensament de cada acte i que la llum de la vostra gaiata il·lumine unes festes inoblidables.

Com sempre, vos esperem el dia de l'Ofrena, per a compartir junts un dels moments més emotius de les nostres festes.

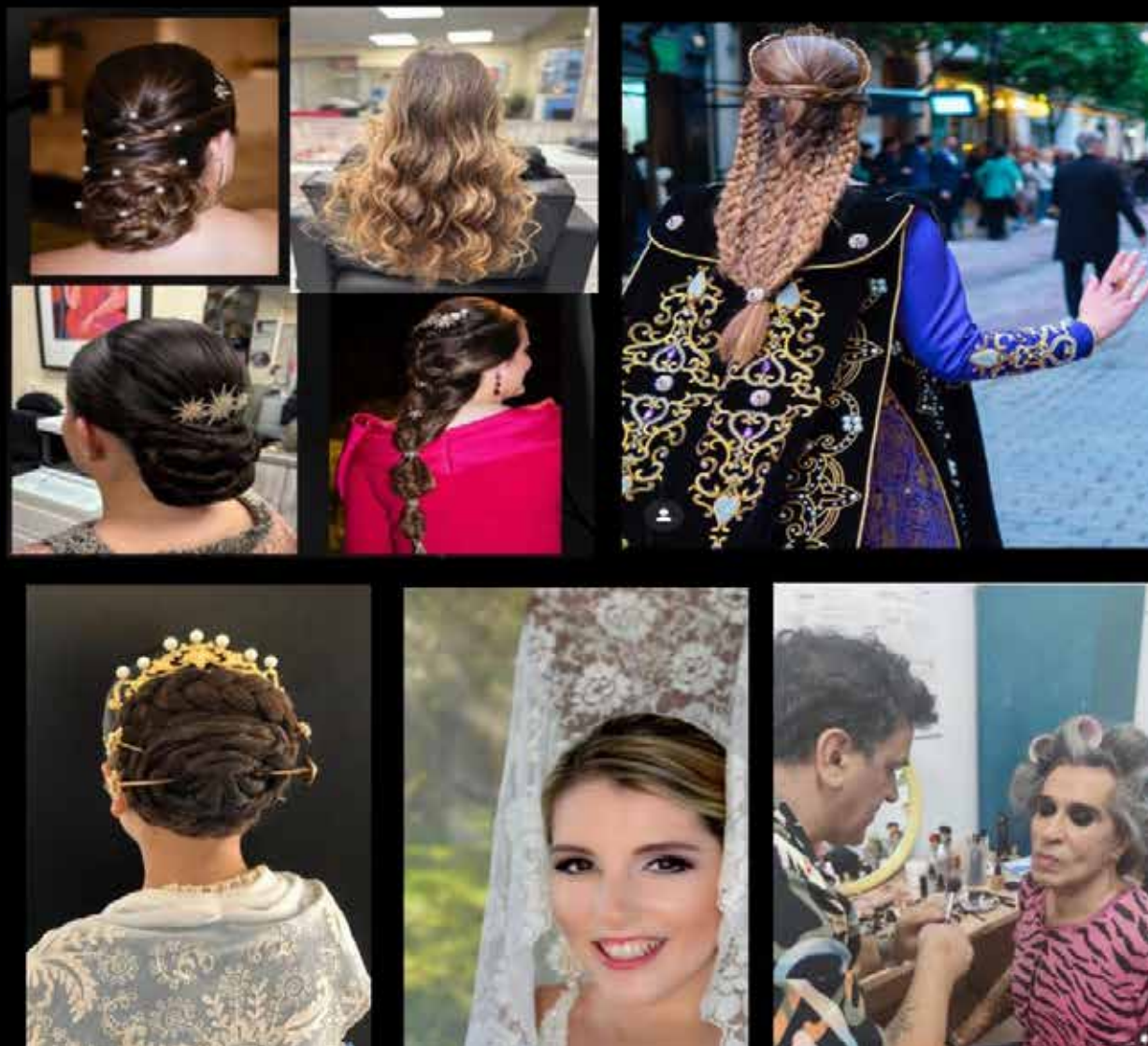
Bones Festes!

C/ Ruiz Vila 31 bajo esquina C/ Gobernador

Teléfono cita previa 689 123 289

FOGUERA SANT BLAI LA TORRETA

d'Alacant

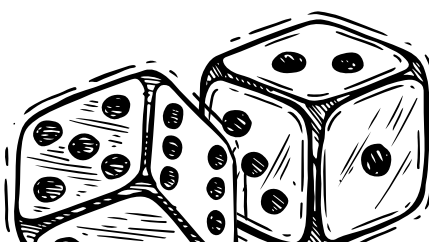
Escriure aquestes línies és com enviar una abraçada als nostres amics. Ho fem amb la il·lusió del qui prompte veurà complits els seus desitjos. Més prompte que tard tornarem a estar amb vosaltres, gaudint de la vostra festa i de la vostra companyia.

Viure Castelló en els dies de la Magdalena és saber que sempre seràs ben rebut.

Ens sentim afortunats de compartir amb vosaltres la il·lusió i l'amor per les nostres festes. Ens sentim afortunats per estar amb vosaltres, germanats.

Gràcies per tant, sempre Amics!

Amb els nostres millors desitjos per a les pròximes festes de la Magdalena 2026.

MAPFRE

SEGUROS

Particulares

**Coche
Moto
Hogar
Salud
Dental
Vida**

**Accidentes
Decesos
Ahorro
Inversión
Planes de pensiones
Patinetes eléctricos**

Empresas

**Negocios
Vehículos y Transportes
Empleados
Responsabilidad Civil**

Y también:

MAPFRE teCuidamos

C/ Herrero, 56 • 12005 Castellón
964 216 115

@mapfre.herrero.cs

FESTES PATRONALS SAGRADA FAMILIA I SANTÍSSIM CRIST

de la Vall d'Uixó

Castelló viu de nou les seues benvolgudes Festes de la Magdalena, dies en que la ciutat es transforma per retre homenatge a les seues arrels i a la seua història. Un any més, els carrers s'engalanen i l'ambient festiu s'estén per tot arreu per celebrar les Festes Fundacionals, un referent per a tota la nostra comarca i per al conjunt de la Comunitat Valenciana.

Des de la Vall d'Uixó, ens unim amb estima i respecte a la vostra alegria, compartint el goig d'unes celebracions que són símbol d'identitat, tradició i orgull col·lectiu.

La Regina de la Ciutat de la Vall d'Uixó Blanca López Canós, juntament amb les Dames de la Ciutat i el President de les Festes, Juanma Sánchez Bonifàs, vos desitgem de tot cor que gaudiu d'unes festes plenes d'emocions, convivència i moments inoblidables.

Que la il·lusió que caracteritza la Magdalena vos acompanye durant tots els actes i que la festa continue sent motiu d'orgull i unió per a tot el poble castellonenc.

Bones Festes de la Magdalena!

Desatascos y Vaciados

670 745 298

FALLA SUD

de Picassent (València)

Estimats amics i amigues de la Gaiata 7 “Cor de la Ciutat”:

És per a nosaltres un autèntic plaer compartir aquestes paraules al vostre llibret, com a mostra d'estima i germanor cap a les festes de la Magdalena. Uns dies molt especials en que Castelló s'ompli de llum, música i tradició, i cada carrer respira alegria i emocions compartides.

Veure les gaiates il·luminant la ciutat, la gent omplint els carrers i la festa sentida a cada pas és un sentiment que també vivim intensament amb les nostres Falles. Dues festes germanes que, d'una manera o d'una altra, ens recorden les nostres arrels i la passió per la nostra “terreta”.

Les festes són moments per estar units, compartir vivències i valorar allò que ens fa únics com a poble. Per això, vos desitgem de tot cor unes magnífiques Festes de la Magdalena. Que l'alegria, la devoció i els bons moments vos acompanyen i vos deixen records que perduren.

Vixca les Festes de la Magdalena!
Vixquen les Falles!

President: David Toledo i Villodre
Fallera Major: Andrea Álvarez i Torres
President Infantil: Diego Gómez i Martínez
Fallera Major Infantil: Aitana García i Giménez

JUNTA DIRECTIVA

PRESIDENTA:

Mª Pilar Gijón i Ribera

VICEPRESIDENT

Hermes O. Niño i Ojeda

SECRETARIA

María Asunción Bernat i Mateu

TRESORERA

Julia Lluch i Sánchez

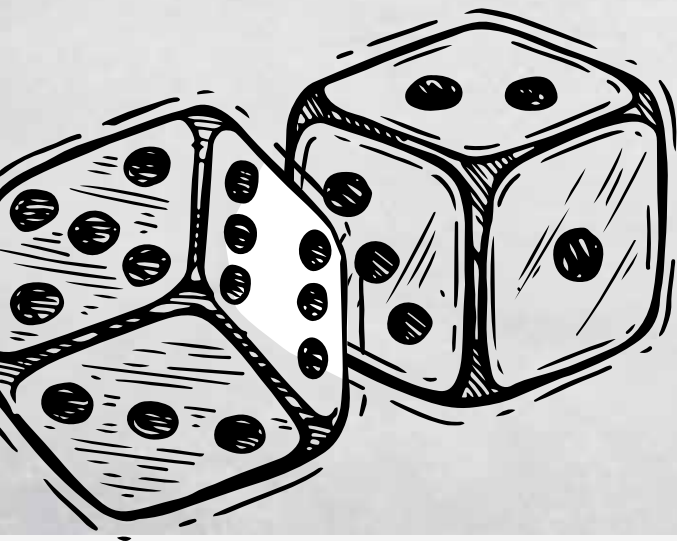
VOCALS

Juan V. Serrano i Martínez

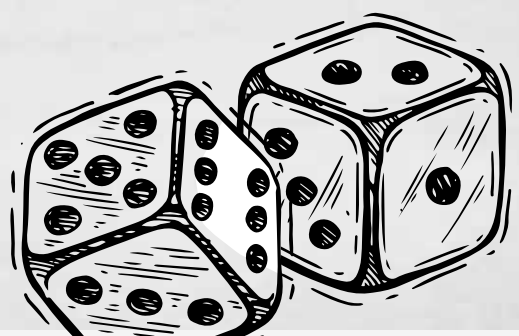
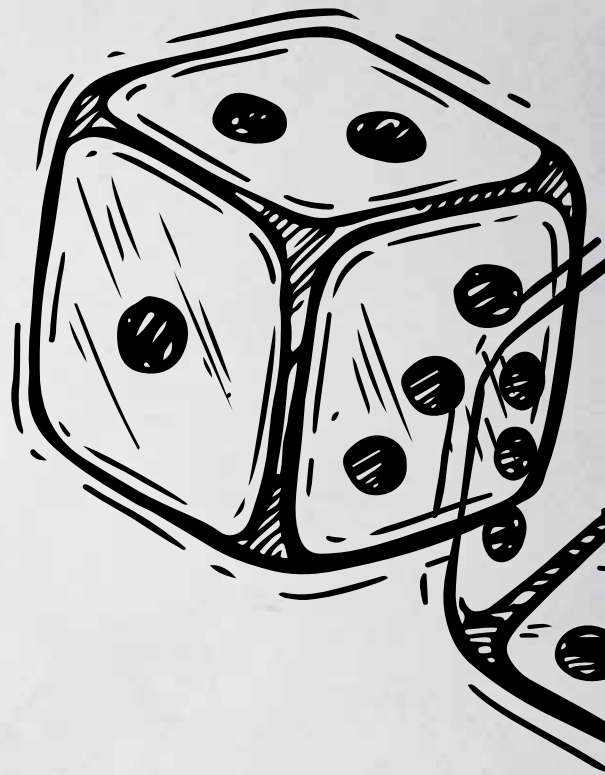
Arantxa Ribes i Sánchez

Teresa Gas i Nebot

Marta Mateu i Felip

COMISSIÓ

COMISSIÓ GAIATA COR DE LA CIUTAT

COMISSIÓ MAJOR

MADRINA

Belén Mateu i Felip

MADRINA D'HONOR

Martina Pallarés i Gual

DAMES D'HONOR

Yaiza Campesino i Izquierdo

Irene Íñiguez i Ribes

Belén Bellés i Millán

Nuria Marqueño i Blázquez

Ruth Bort i Gómez

Ada Chabrera i Pascual

Laura Pascual i Polo

ACOMPANYANTS

Hermes O. Niño i Ojeda

Alejandro Navarro i Canós

Ernest Olsina i Navarro

Joan Olsina i Navarro

PORTAESTENDARD

Héctor Pallarés i Gual

COMISSIÓ INFANTIL

MADRINA INFANTIL

Luna Pacheco i Martínez

PRESIDENT INFANTIL

Pablo Gil i Archilés

MADRINA D'HONOR INFANTIL

Ainara Elena Sánchez i Avram

PRESIDENT D'HONOR INFANTIL

Liam Constantin Sánchez i Avram

DAMES D'HONOR

Gala Beltrán i Ortiz

Sofia Gil i Archilés

Maia Gopal i Gauchia

ACOMPANYANTS INFANTILS

Pablo Moreno i Cortés

Víctor Moreno i Cortés

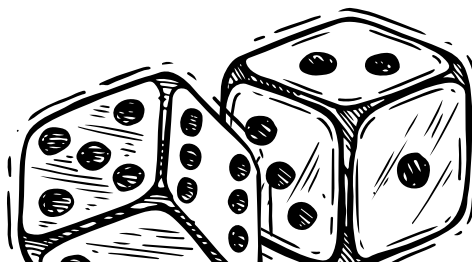
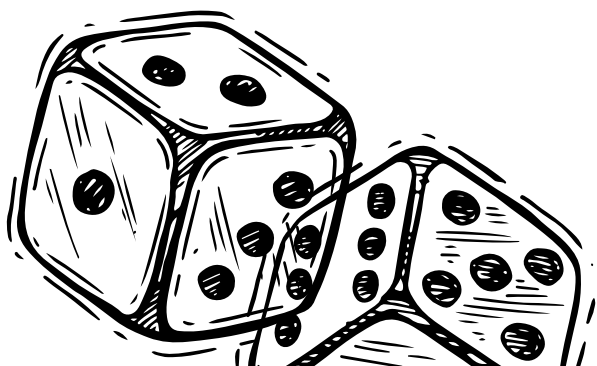
Matteo Bellés i Pitarch

Nael Andrei Gurguta

Ian Gómez i Marqueño

COL·LABORADORA

María Martínez i García

Viu les festes amb un somriure

**Gio
DENTAL**

Sergio Pedano

Camí Sant Josep, 3
964 238 135

Plaça La Llibertat, 9
964 199 542

VOCALS

Cesar Abad i Ortiz
Victor Agost i Pitarch
Vicente Alicart i Silvestre
Jose J. Also i Fabregat
Beatriz Also i Galaso
Eugenia Archilés i Estrada
Paloma Arribas i Gónzalez
Madalina María Avram i Andrei
Javier Barberá i Meharon
Jorge Batiste i Salazar
Lidón Batiste i Salazar
Jorge Batiste i Sanz
Marta Bellés i Obrero
Francisca Bellés i Pitarch
Cristina Beltrán i Luque
Ruben Beltrán i Luque
Patricia Blasco i Francisco
Aisha Beyonce Botea
Silviu Botea
Antonio Campesino i Sánchez-Vilchez
Rosario Carratala i Martin
Roberto Cervera i Nebot
Carmen Clausell i Casas
Oscar Cobos i Vivas
Patricia Cortés i Bartolo
Joaquín Daras i Rogla
Lidia de Dios i Villach
Ana Díez i López
Selene Dilla i Aparicio
Antonia Domenech i Alonso
Paqui Estrada i Meliá
Salvador Fabra i Casañ
Noelia Fabra i Galí
Belen Felip i Bernat

Luis Font i Carceller
Marta Font i Ramos
Yolanda Galaso i Fernández
Francisca Galí i Agost
Victor García i Basteiro
María García i Peidro
Enzo García i Vicente
Jose A. Gas i Aparici
Tamara Gauchía i Beltrán
Pablo Gaya i García
Javier Gil i Villalonga
Marisol Gómez i Ramos
Alexia Gónzalez i Izquierdo
Mariló Gual i Gil
Darlett Guillén i Acevedo
Juan A. Guimerá i Martí
Nayla Guimerá i Navarro
Sofía Guimerá i Navarro
Catalina G. Gurguta
Ion Gurguta
Óscar Íñiguez i Ribes
Pedro Izquierdo i Balaguer
Ana B. Izquierdo i Salazar
Vanessa Izquierdo i Salazar
Patricia Lacasa i Bernat
Francisco Lacasa i Ramírez
Cecilia Luján i Arribas
Lourdes Luján i Arribas
Mª Jose Luque i Cabello
Antonio Manchado i Curto
Lorena Marín i Oliveira
Monica Martínez i Altava
Luis Martínez i Llop
Lledó Martínez i Marco

DIALEV

TECHNOLOGY

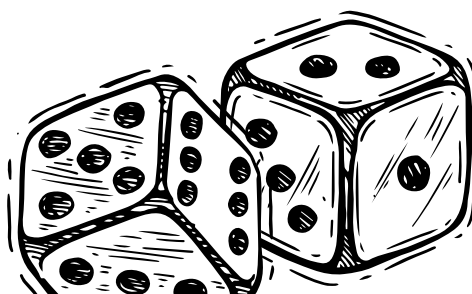
CM VORA RAMBLA, N°46, NAVE 3. 12550 ALMAZORA (CASTELLÓN)
TEL. +34 689 910 686 dialevtechnology@gmail.com

Silvia Martínez i Nebot
Pedro Martínez i Serrano
Juan Mateu i Cepriá
Marco Mateu i Felip
Bruno Mateu i Pitarch
Carmen Morán i Marmaneu
Lydia Moreno i Burgos
Jaime Moreno i Orenga
Alex Navarro i Gijón
Vanessa Navarro i Prieto
Pilar Nebot i Adelantado
Mª Teresa Nebot i Ortiz
Brenda Oliveira
Jesus Pérez i Almazan
Nadia Pérez i Saucedo
Mireia Perez i Branchadell
Yolanda Lidia Polo i Díaz
Adelina Ortiz i Tarrason
Alberto Pacheco i Martínez
María Pascual i Marmaneu
Inés Porcar i Dolz
Miguel Prado i Palacios
Ana I. Ramos i Sanchís
Lidón Salazar i Hernández
Eduardo Sales i Gimeno
Marc Sales i Vivo
Álvaro Sánchez i Santamaría
Jose R. Salvador i Carañana
Salvador Sanchis i Ferrando
Ana B. Saucedo i Orero
Juan Carlos Saucedo i Orero

Juan Luis Saura i Vilar
Mª Pilar Sebastiá i Valles
Pablo Serrano i Diez
Alfonzo A. Timaury i Muñoz
Mónica Toledo i Llorens
Sergio Toledo i Llorens
Álvaro Tomás i Barberá
Raquel Valladares i Ruiz
Yolanda Vicente i Domínguez
Adrián Vicente i Porcar
Víctor Vicente i Sutil
Paula Vidal i Utrillas
Alberto Villarroja i Castillo

VOCALS INFANTILS

Alexis Abad i Valladares
Oliver Abad i Valladares
Macarena Barberá i Lacasa
Nora Beltrán i Ortiz
Luca Cervera i Beltrán
Lara Cobos i García
Jesús Cobos i García
Judith García i Vicente
Balma Navarro i Gijón
Lucía Pintor i Serrano
Alfredo Pitarch i Centelles
Pelayo Saura i Vidal

COMISSIÓ MAJOR

Belén Mateu i Felip

Martina Pallarés i Gual

Yaiza Campesino i Izquierdo

Irene Íñiguez i Ribes

Belén Bellés i Millán

Nuria Marqueño i Blázquez

Ruth Bort i Gómez

Ada Chabrera i Pascual

Laura Pascual i Polo

Hermes O. Niño i Ojeda

Alejandro Navarro i Canós

Ernest Olsina i Navarro

Joan Olsina i Navarro

Héctor Pallarés i Gual

BELÉN MATEU I FELIP

Madrina 2026

Princesa
2023

Princesa

ENTREVISTA A LA MADRINA

BELÉN MATEU I FELIP

Primer que res, m'agradaria que ens contares quina edat tens, quin curs estudies i on, i quines aficions tens.

Tinc 25 anys. Actualment, estic cursant el tercer any del Grau d' Infermeria a la Universitat CEU Cardenal Herrera de Castelló. Les meues aficions son, els balls regionals, jugar a padel, el món del motociclisme, i passar temps amb la meua família i amics.

Què esperes d'aquest cicle fester?

D'aquest cicle fester, espere viure un any ple d'emocions i aprenentatge. Desitge representar la meua Gaiata amb el màxim orgull i il·lusió. A més, gaudir de cada acte, fer nous amics i, sobretot, contribuir a mantenir vives i fer brillar les nostres tradicions. Vull que siga una experiència que recorde tota la vida.

Està clar que no tot és la setmana de Magdalena; tens algun acte que t'agrade especialment?

Fora de la setmana gran, un dels actes que més m'agrada és la presentació de la Gaiata. És el moment en què la meua comissió i jo ens presentem oficialment a tota la ciutat. A mes, també m'encanta el bateig de la gaiata, on el nostre monument llueix per primera vegada en tot el seu esplendor.

Què és el que més t'agrada del monument gaiater?

El que més m'agrada del monument gaiater és el seu significat: és la llum que acompanya els pelegrins en el retorn a la ciutat, i és el símbol d'unió del nostre sector.

M'agrada especialment la combinació d'artesanía i lluminositat, que crea una atmosfera màgica. El monument gaiater es una peça única que impressiona a qualsevol, ja que és l'esforç de tota una comissió.

Quin lloc emblemàtic o cultural de Castelló t'agrada i per què?

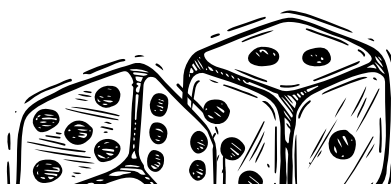
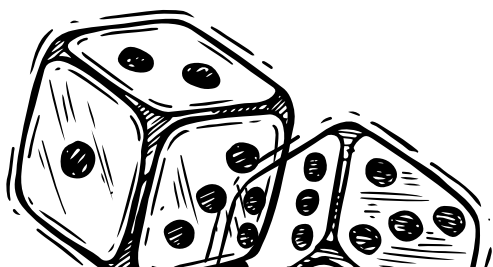
M'agrada especialment l'Ermitori de la Magdalena. És un lloc que té un gran pes emocional i espiritual per a qualsevol castellanenc. M'encanta perquè simbolitza el punt de partida i el retorn de les nostres festes fundacionals, la Romeria. Pujar al tossal i contemplar la vista panoràmica de la Plana, des del Desert de les Palmes fins al mar, m'omple de pau i em recorda constantment les nostres arrels i la nostra història.

Què li diries a algú que en algun moment s'ha plantejat formar part d'una comissió?

Li diria que no s'ho pense dues vegades i s'anime! Formar part d'una comissió de Gaiata és molt més que eixir en les desfilades. És fer una família, és aprendre valors com la col.laboració i el compromís, i és viure les tradicions de la nostra ciutat des de dins. És una experiència enriquidora que aporta moltes alegries i et fa estimar encara més Castelló.

Què els diries a tots els veïns del nostre sector?

Els convidaria a seguir la nostra festa de ben a prop, obrint les seues finestres cada vegada que escolten la dolçaina i el tabal, i animant-los a ser presents en els actes de la Setmana Gran, per a animar el seu sector i omplir el barri d'animació. A més, els convido personalment a acostar-se a la nostra benvolguda plaça Cardona Vives per a contemplar els nostres meravellosos monuments en la setmana de la Magdalena.

MARTINA PALLARÉS I GUAL

MADRINA D'HONOR

YAIZA CAMPESINO I IZQUIERDO

DAMA D'HONOR

IRENE ÍÑIGUEZ I RIBES

DAMA D'HONOR

BELÉN BELLÉS I MILLÁN

DAMA D'HONOR

NURIA MARQUEÑO I BLAZQUEZ

DAMA D'HONOR

RUTH BORT I GÓMEZ

DAMA D'HONOR

ADA CHABRERA I PASCUAL

DAMA D'HONOR

LAURA PASCUAL I POLO

DAMA D'HONOR

HERMES O. NIÑO I OJEDA

VICEPRESIDENT

ALEJANDRO NAVARRO I CANÓS

ACOMPANYANT

ERNEST OLSINA I NAVARRO

ACOMPANYANT

JOAN OLSINA I NAVARRO

ACOMPANYANT

LA BIRRERIA

— BREWERY —
CASTELLÓN DE LA PLANA

Calle Guitarrista Tárrega, 20. Castellón
Teléfono: 864 810 195
info@labirreriastellon.es

LA BIRRERIA

— GOLF —
COSTA DE AZAHAR - CASTELLÓN

Avd. del Golf, 1. Grao de Castellón
Teléfono: 964 294 299 - 642 870 348

HÉCTOR PALLARÉS I GUAL

PORTAESTENDARD

COMISSIÓ INFANTIL

Luna Pacheco i Martínez

Pablo Gil i Archilés

Ainara Elena Sánchez i Avram

Liam Constantin Sánchez i Avram

Gala Beltrán i Ortiz

Sofía Gil i Archilés

Maia Gopal i Gauchía

Pablo Moreno i Cortés

Víctor Moreno i Cortés

Matteo Bellés i Pitarch

Nael Andrei Gurguta

Ian Gómez i Marqueño

María Martínez i García

LUNA PACHECO I MARTÍNEZ

Madrina Infantil 2026

ENTREVISTA A LA MADRINA INFANTIL

LUNA PACHECO I MARTÍNEZ

Primer que res, voldríem que et presentares. Ens agradaria saber quina edat tens, quin curs estudies i on, i les teues aficions.

Hola, soc Luna, tinc 12 anys, visc a Almassora i vaig a l'institut IES Vila Roja, on curse 1r d'ESO. M'agrada molt llegir, ballar i fer TikToks. També m'agrada molt jugar amb el meu gos Thor.

Luna, conta'ns un poc la teua trajectòria festerà.

Porte en les gaiates des que tenia 7 mesos, quan vaig eixir en l'ofrena a la Mare de Déu del Lledó vestida de llauradora amb la gaiata 16. Vaig estar en la gaiata 16 des de l'any 2014 fins al 2016, i la meua mare va ser madrina de la gaiata 16 en 2015 i la meua tia Andrea en 2016, i jo eixia com a dama d'honor.

Posteriorment ens vam canviar a la gaiata 7; hi vaig entrar amb 3 anyets i vaig tornar a eixir com a dama d'honor fins a enguany, i ara sóc la madrina d'esta gaiata, on m'he criat, i em fa molta il·lusió perquè és un dels meus somnis.

Quins actes són els que esperes amb més il·lusió de la setmana gran?

Els actes que més m'agraden i, sobretot, m'emocionen, són la desfilada de gaiates, el pregó infantil i l'ofrena a la Mare de Déu del Lledó.

Què és el que més il·lusió et fa de ser madrina infantil enguany?

Em fa il·lusió poder viure aquesta experiència i, sobretot, ser madrina de la gaiata 7, perquè és on m'he criat i on m'han vist créixer.

Poder representar el nostre sector i els xiquets de la meua comissió és per a mi un orgull, ja que porte les festes de Castelló inculcades des que vaig nàixer.

Què és el que més t'agrada del monument gaiater?

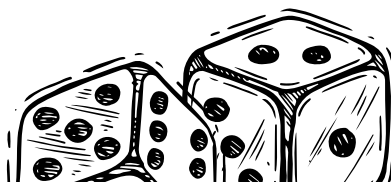
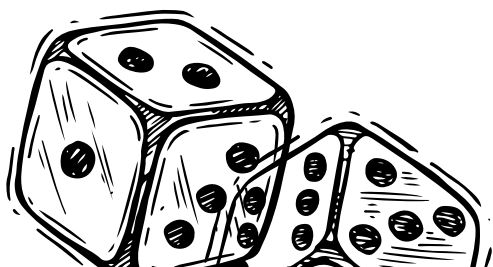
El que més m'agrada del monument gaiater és qui l'està fent, perquè per a mi té un significat especial que siga Michel. Del monument et puc destacar el colorit, les cistelles, els fanalets, les llums i les vidrieres, que també m'agraden molt perquè tenen un significat especial per a mi. En veritat, he de dir-te que m'agrada tot, i sé que desfilare pels carrers de Castelló molt orgullosa del monument. I m'agradaria donar les gràcies a aquelles persones que han col·laborat perquè tirara endavant.

Hi ha algún lloc emblemàtic de Castelló t'agrada? Per què t'agrada?

Sí, dos llocs especialment: l'ermita de la Magdalena i la basílica de la Mare de Déu del Lledó, perquè tots dos llocs em transmeten energia i em recorden les meues arrels i les de la meua família.

Què els diries als xiquets i les xiquetes del sector?

Que gaudisquen de la nostra setmana gran i que s'animen a participar en les activitats que la gaiata té per als xiquets.

PABLO GIL I ARCHILÉS

President Infantil 2026

ENTREVISTA AL PRESIDENT INFANTIL

PABLO GIL I ARCHILÉS

Primer que res, voldríem que et presentares. Ens agradaria saber quina edat tens, quin curs estudies i on, i les teues aficions.

Soc Pablo Gil Archilés, tinc 10 anys, estudie 5º en les Escoles Pies de Castelló, m'encanta jugar a futbol, estar amb els scouts Belcaire i llegir els llibres d'aventures.

Què ens pots comptar de la teua trajectòria festera?

Estic en el món de la festa des que estava en la panxa de la meua mare, aleshores estavem a la Gaiata 11, després en la 17 i des de fa 4 anys estic a la comissió de la Gaiata 7, una comissió que m'ha donat l'oportunitat de viure un any tan xulo.

Com esperes les properes festes de la Magdalena? Seràn diferents a les d'altres anys?

Les espere amb ganes i il·lusiò, ja que tinc una gran responsabilitat.

Quin és el teu acte preferit de la setmana gran?

En tinc alguns, la Romeria de les canyes, ja que enguany podré viure-la de més a prop, la desfilada de Gaiates, vore a la comissió gaudint d'un monument del qual estic

molt content ja que l'ha fet el meu oncle Michel, el coso que és súper divertit i l'ofrena a la nostra Mareta que ens cuida.

Que és el que més t'agrada de ser el president infantil d'aquesta gaiata?

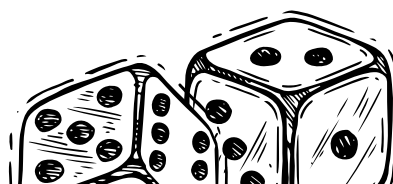
Poder representar a la meua comissió infantil.

Que és el que més t'agrada de la ciutat de Castelló?

La nostra Magdalena, el Fadri i el CD Castelló.

Finalment, que els diries a tots els xiquets i xiquetes del sector?

Que vinguen a la gaiata a participar i a gaudir de tots els actes que tindrem la setmana gran.

AINARA ELENA SÁNCHEZ I AVRAM

MADRINA D'HONOR INFANTIL

LIAM CONSTANTIN SÁNCHEZ I AVRAM

PRESIDENT D'HONOR INFANTIL

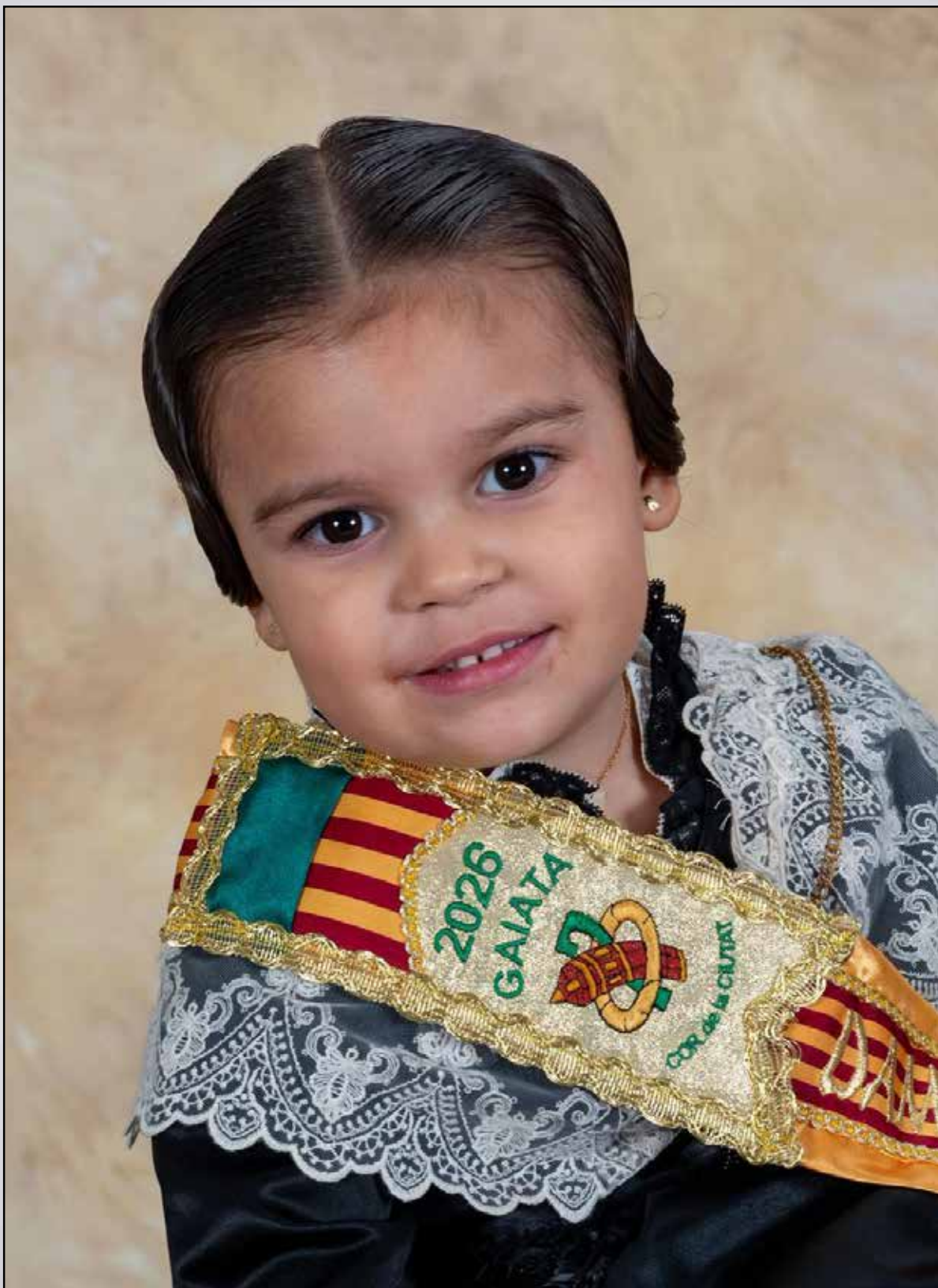
GALA BELTRÁN I ORTIZ

DAMA D'HONOR INFANTIL

SOFÍA GIL I ARCHILÉS

DAMA D'HONOR INFANTIL

MAIA GOPAL I GAUCHÍA

DAMA D'HONOR INFANTIL

PABLO MORENO I CORTÉS

ACOMPANYANT INFANTIL

VÍCTOR MORENO I CORTÉS

ACOMPANYANT INFANTIL

MATTEO BELLÉS I PITARCH

ACOMPANYANT INFANTIL

NAEL ANDREI GURGUTA

ACOMPANYANT INFANTIL

IAN GÓMEZ I MARQUEÑO

ACOMPANYANT INFANTIL

FRUITES I VERDURES TERESA

Telf.: 659 28 70 70
C/ Plaça Clavé 16 Castelló

* Repartiment a domicili, consultar en el telèfon

DESAYUNOS • ALMUERZOS
MENU DIARIO • CENAS
3 SALONES • GRAN TERRAZA
TODO EL FUTBOL

IDEAL PARA GRUPOS
CELEBRACIONES • ANIVERSARIOS
REUNIONES FAMILIARES

CALLE MAESTRO ARRIETA 8, CASTELLÓN ☎ 964247629

MARÍA MARTÍNEZ I GARCÍA

COL·LABORADORA INFANTIL

ACOMIADAMENT

BEATRIZ ALSO I GALASO

Este any que ara tanque ha sigut un camí de llum, de rialles i de records que quedaran per sempre al meu cor. Ser Madrina de la Gaiata 7 ha sigut un privilegi que m'ha ensenyat el valor de la festa i de la nostra gent.

Vull donar les gràcies a la meua Madrina Infantil Nora, companya d'il·lusions i de cada pas del camí. Amb tu he compartit hores, confidències, nervis i somriures, i la teua mirada emocionada ha sigut, moltes vegades, el recordatori més sincer de per què esta festa és tan especial. Gràcies per estar sempre a la meua vora, per la teua tendresa i per fer que cada acte tinguera un sentit més profund.

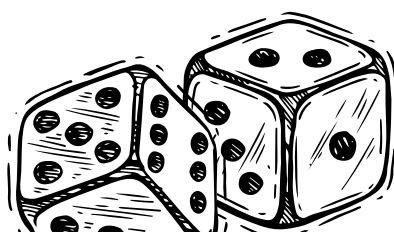
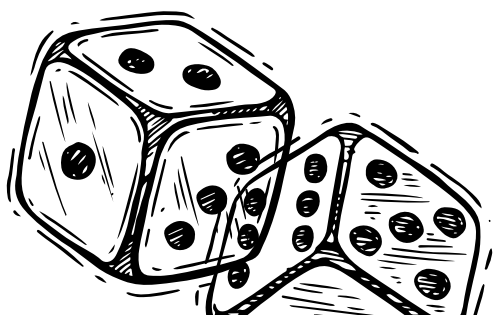
Al presi Alejandro, gràcies per la teua entrega i per tot el que has donat a la Set durant estos anys. La teua dedicació, la teua manera de guiar-nos i la teua constància han

parlat sempre del teu compromís. Encara que esta etapa acabe, la teua empremta quedarà unida per sempre a la història de la nostra gaiata. Ha sigut un honor inmens ser la teua última Madrina.

A la comissió, gràcies pel vostre treball incansable, per cada esforç silenciós i per mantindre viva la llum que ens identifica. I al equip Matadero, gràcies per l'energia i la dedicació que heu aportat a la nostra gaiata. El monument, treballat amb cura i il·lusió, és reflex del vostre esforç i del valor del treball col·lectiu.

La vostra ànima, unida, és la que fa possible que la Set continue avançant amb orgull.

Acabe esta etapa amb una gratitud profunda i la certesa que este any seguirà brillant dins de mi, com la llum eterna de la nostra Magdalena.

NORA BELTRÁN I ORTIZ

Vull aprofitar l'ocasió que em dona aquest llibret per agrair a tota la comissió del Cor de la Ciutat aquest any que he compartit amb vosaltres i que per a mi ha sigut molt especial perquè he complit el meu somni: ser madrina de la gaiata que m'ha vist nèixer i en la que porte tota la meua vida.

Voldria agrair també a la junta el que em triara a mi com a madrina infantil per a la Magdalena 2025.

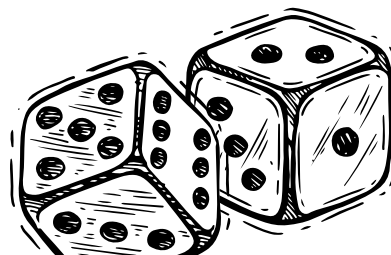
I per descomptat, als xiquets que han format part de la meua cort i han estat sempre al meu costat fent que gaudira cada moment.

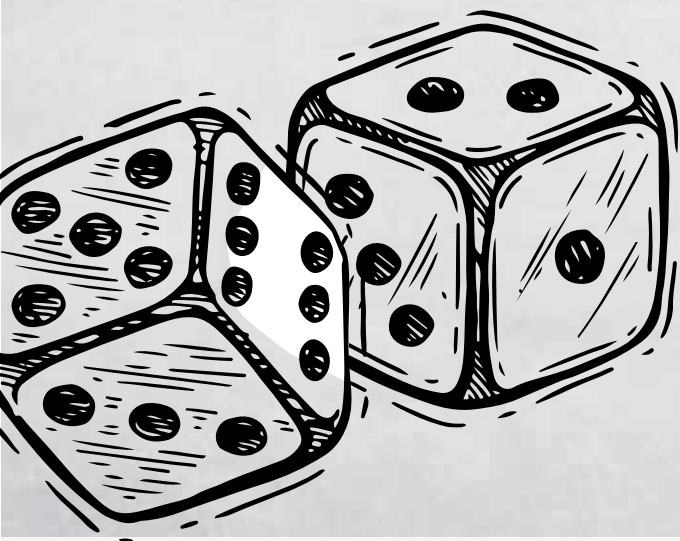
No puc oblidar-me dels meus companys de viatge Alejandro i Bea; sense vosaltres açò no hauria sigut el mateix. Alejandro, gràcies per estar sempre pendent de mi perquè res em faltara. Bea, la meua amiga còmplice, amb tu m'he sentit segura en cada acte del què hem format part, amb un sol somriure ens enteníem.

Estic molt orgullosa de pertànyer al Cor de la Ciutat, i poder formar part de la història d'aquesta Gaiata com ha fet la meua família des de fa molt de temps i desitge continuar construint nous records i somnis que formaran part de mi per sempre.

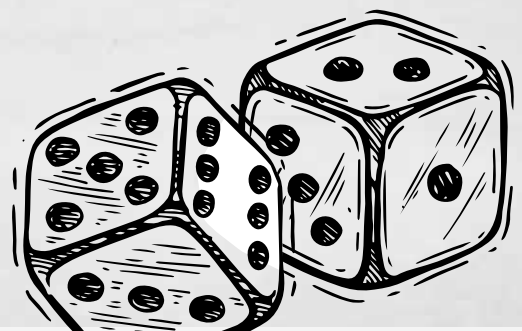
M'acomia de tot aquest sector que sempre portaré en el meu cor, en els meus millors desitjos per a tota la comissió i els seus màxims representants de la Magdalena 2026 i us aconselle que no perdeu detall i que ho visqueu tot amb els ulls ben oberts perquè és un any per a portar tota la vida en el record.

Gràcies comissió, junta, comissió infantil, president i madrina 2025 per fer que el meu somni haja sigut molt millor en la realitat.

ACTIVITATS

DEMANADA DELS CÀRRECS 2026

NOMENAMENT

EXPOSICIÓ GAIATES DE MÀ

BENVINGUDA 2026

IMPOSICIÓ DE BANDES INFANTIL

IMPOSICIÓ DE BANDES

PROCLAMACIÓ REINA DE LA VALL D'UIXÓ

DIA DEL PILAR

SANT FRANCESC I CLARA D'ASIS

EMPEDRAO VALL D'UIXÓ

FESTES DEL CARRER VERGE DE LLEDÓ I LOPE DE VEGA

CONCERT TEATRE RAVAL

MERCAT DEL RAVAL

PRESENTACIÓ CARTELL FESTES MAGDALENA 2026

CAVALCADA SANT ROC DEL RAVAL

CONFERÈNCIA JAUME I

III PREMIS NOTÍCIA DE L'ANY

PROCLAMACIÓ DE LA FALLA SUD DE PICASSENT

REFORESTACIÓ PARATGE DE LA MAGDALENA

CONCERT CENTENARI DE LA BANDA MUNICIPAL

ENCESA LLUMS DE NADAL

CONCERT DIA DE LA CONSTITUCIÓ

CARTER REIAL

SOPAR DE LA GESTORA

PUJÀ DE LA GESTORA

BERENAR DE LA GESTORA

REIS MAGS

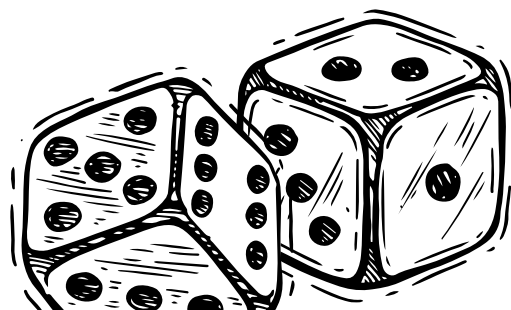

FITUR 2026

SALUDES PRESENTACIONS

LA NOSTRA PRESENTACIÓ

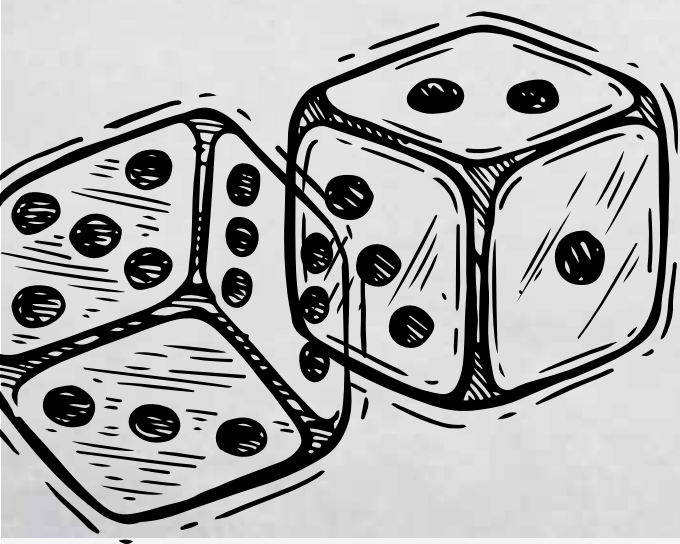
GAIATA INFANTIL 2025
Llumeneta del Cor de la Ciutat 96

GAIATA 2025 97
Llums al Cel

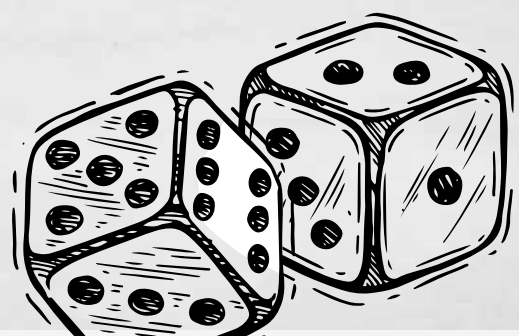
ESBÓS INFANTIL 2026
Pensaments al cel... i claror al camí 98

ESBÓS 2026
LLum del genet etern 99

MAGATZEM I VIDRIERES 2026 100-101

FENT GAIATA

LA LLUMENETA DEL COR DE LA CIUTAT
GAIATA INFANTIL 2025

GAIATA 7
COR DE LA CIUTAT

LLUMS AL CEL

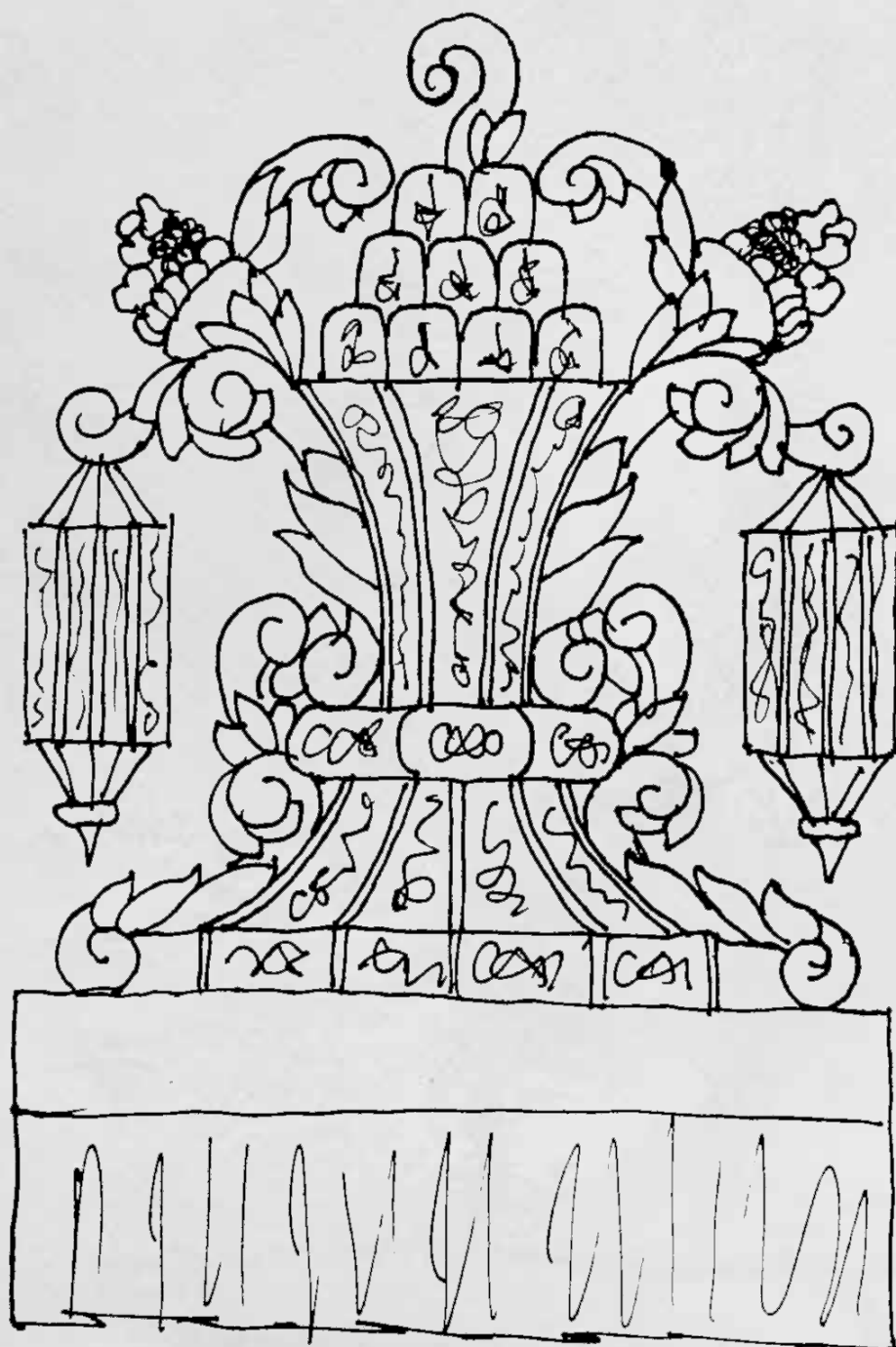
GAIATA 2025

ESBÓS INFANTIL

PENSAMENTS AL CEL... I CLAROR AL CAMÍ

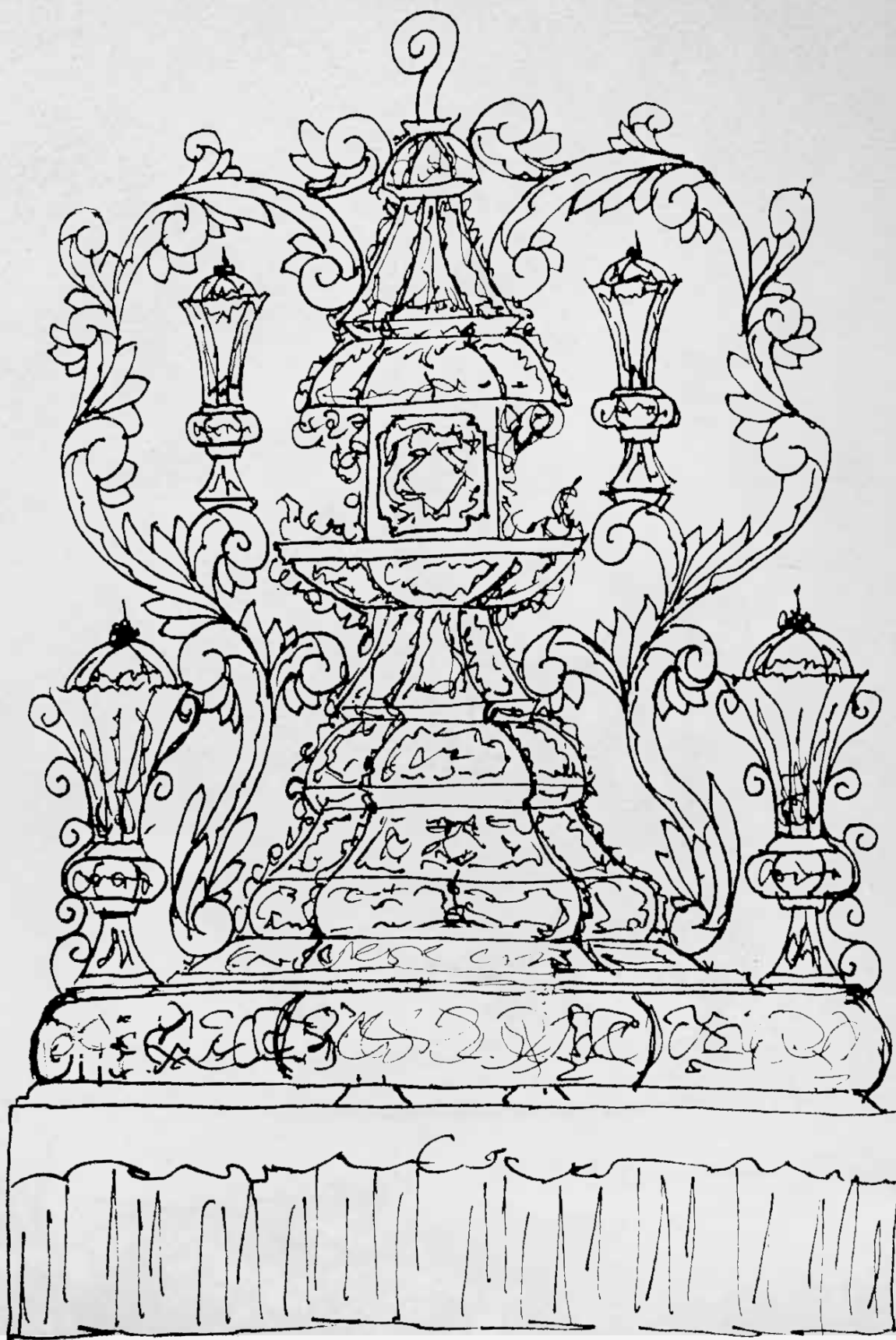
ARTISTA MIGUEL ÁNGEL MORENO (MICHEL)

Miguel

LLUM DEL GENET ETERN

ARTISTA MIGUEL ÁNGEL MORENO (MICHEL)

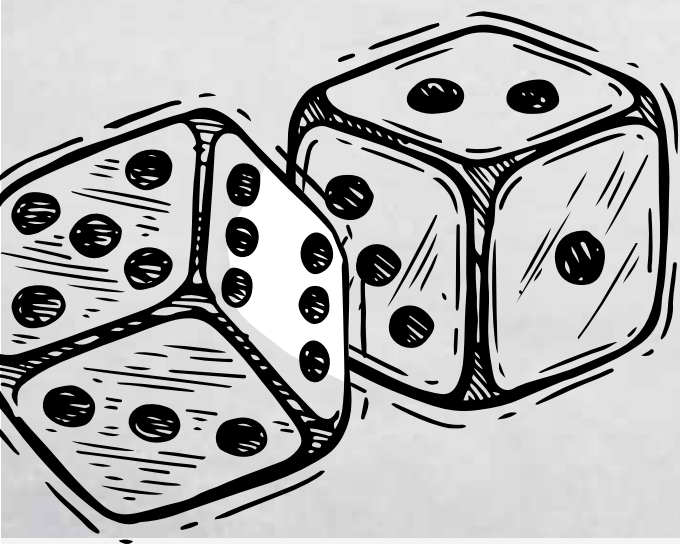

FADRÍ D'ARGENT

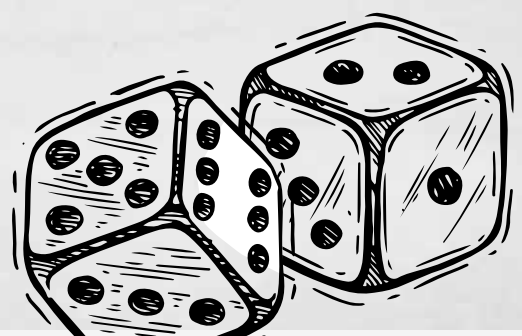
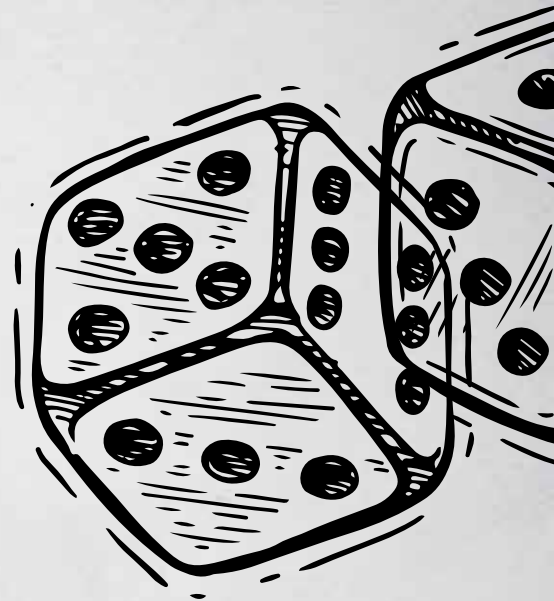
FADRÍ D'OR

VIII FADRÍ DE LA VILA

105

FADRINS I RECOMPENSES

Confecciones Pitarch

desde 1958

Ropa Tradicional y complementos

Alejandrina Pitarch

Anteriormente en la
plaza del Ayuntamiento
Ahora nueva ubicación

C/ Mayor, 92 - 12001 Castellón

Tel. - Fax 964 22 59 43

E-mail: confeccionespitarch@gmail.com

www.confeccionespitarch.es

Servicios Panadería

DESDE 1974

*Tu mejor
servicio en
materias
primas para:*

Panadería
Pastelería
Hostelería
Restauración

Avd. Hnos. Bou 236
12003 Castellón

Telf. 96 422 69 00

www.serviciospanaderia.com

FADRÍ D'ARGENT

Sofía Gil i Archilés
Matteo Bellés i Pitarch
Marc Sales i Vivo
Yaiza Campesino i Izquierdo
Marilo Gual i Gil
Martina Pallarés i Gual
Adrián Vicente i Porcar
Pablo Gaya i García

Javier Barberá i Meharon
Mónica Martínez i Altava
Eduardo Sales i Gimeno
Vicente Alicart i Silvestre
Francisca Bellés i Pitarch
Joaquín Daras i Rogla
Carmen Clausell i Casas

FADRÍ D'OR

Pablo Moreno i Cortés
Víctor Moreno i Cortés
Selene Dilla i Aparicio
Víctor Vicente i Sutil

Alberto Villarroya i Castillo
Beatriz Also i Galaso
Arantxa Ribes i Sánchez
Lidia De Dios i Villach

VIII FADRÍ DE LA VILA

Jorge Batiste i Sanz

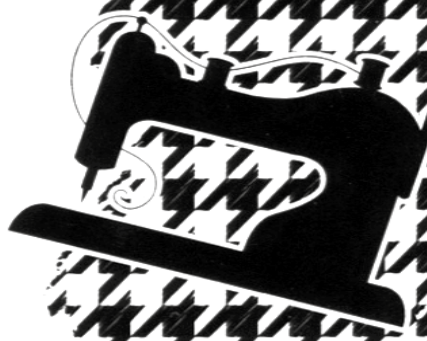

PACO ROCA

sastrería

info@paco-roca.es
www.paco-roca.es

CASTELLÓN C/COLÓN, 18

☎ **964 10 56 10**

NEW YORK 146 W 4 TH ST

**CORTE E INGLETE DE AZULEJOS
EXPOSICIÓN Y VENTA**

Cuadra Portolés, PO-11 BENADRESSA 12006Castellón

emiliogarcianebot@gmail.com

606 33 21 07

Les desea Felices Fiestas

E. FUERTES

JOYERIA & RELOJERIA

C/ Colón, 31 · Castelló · Mòbil 620 965 157

MODA Y PUNTO

ROPA COMODA PARA NUESTROS MAYORES SEÑORA Y CABALLERO

PANTALONES GOMA, CAMISAS, SUETERS, PARKAS,
VESTIDOS ABIERTOS, PIJAMAS, CAMISIONES, BATINES.....

FACIL LAVADO

PEPE RENAU
C/ Caballeros, 17 - CASTELLÓN
964 238 070 - 680 588 401

+ Papeleria
+ Imprenta
+ Rotulación

+ Sellos de Caucho
+ Merchandising

Folder[®]

Líder en papelería

MUCHO MÁS QUE PAPELERÍA

info@foldercastellon.es

www.foldercastellon.es

964 27 04 31

Bolsas y Envases

Alarcon

Servicio en transportes y grúas

- ✓ Grúa de hasta 30 metros
- ✓ Alquiler de contenedores 20 y 40 pies
- ✓ Transpaleta eléctrica de hasta 2000 Kg
- ✓ Muelle, móvil autónomo
- ✓ Muelle para carga y descarga de contenedores
- ✓ Plataforma elevadora de 4 Tn.
- ✓ Alquiler y transporte de casetas de obra y oficinas
- ✓ Almacenaje, grupaje y logística
- ✓ Cuba de agua para riego

Tercera generación de transportistas

logistica@alarcontransportesygruas.com 9670 069 100 www.alarcontransportesygruas.com

Jovani

Pastelería

C/ Juan Ramón Jiménez 53 - Castellón
Teléfono 964252442

C/Onda 32 - Castellón
Teléfono 964218602

MERCERIA Suni

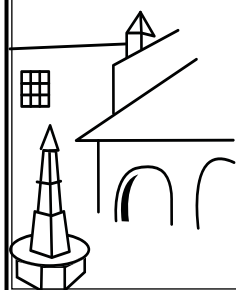
Comercio local especializado en pijamas, batas, corsetería, ropa interior y más.

CONTACTO:
 ☎ 964 22 72 63
 📞 690 01 39 09

Os esperamos en Plaza Juan XXIII, 4, 12004, Castellón.

**¡OS DESEAMOS
FELICES FIESTAS!**

**EMBUTIDOS
SAN VICENTE**

**COMPRA ONLINE EN
WWW.EMBUTIDOSSANVICENTE.COM**

ÒPTICA SAN BLAS

Ulleres graduades - Ulleres de sol

Lents de contacte - Taller propi

Àmplia experiència professional - Es mesura la tensió ocular

Especialistes en lents "Varilux"

Reparacions en 24 h.

San Blai 20 - Tel 964 24 36 08 - 12002 Castelló

info@opticasanblas.com

www.opticasanblas.com

Dolç i més

TENDA DE
REBOSTERÍA CREATIVA

C/ Gobernador, 34 - 12003 Castelló / 964 04 15 60 / 645 936 223 / tenda@dolcimes.com

Vols que la teva festa Siga única?

En Dolç i més trobaràs

Ingredients i ferramentes per a fer els teus Dolços

Pastissos personalitzats i petits dolços com cupcakes, cakepops, macarons, galletes decorades

 [dolcimes](#)

 [dolcimescs](#)

Cruixent
pa i cafè

📍 Avenida Francesc Tàrraga, 74 Vila-real
☎ 964 10 65 27 - 658 78 23 36
📷 @cruixent_pa_i_cafe

El sabor de lo nuestro

bon profit

Menjars Grau de Castelló

Carrer de Canalejas, 77 - Tel. 964 03 41 10
Email: javi-bonprofit@hotmail.com
Síguenos en Facebook

SYRMAC

MECANIZADOS, SOLDADURAS Y MANTENIMIENTOS

Pol. Ind. Pla de Museros, Parcela 16
Apdo. Correos 148 • Tel. 964 565 003
12550 **ALMAZORA** (Castellón)

CAYE MAYOR, 70, CS 964 842595

La merjor cerveza de bodega

**Comparte lo mejor de nuestro
tardeo.**

Horarios:

Lunes a Jueves 17:00 a 12:00
Viernes y Sabado 12:00 a 1:00

ARROCERÍA - TAPERÍA - RESTAURANTE - BOCATERÍA

A MEDIODÍA
MENÚS SELECTOS Y ECONÓMICOS

POR LA NOCHE
TAPAS, RACIONES, BOCADILLOS
CARNES Y PESCADOS

AMPLIO LOCAL
CENAS DE EMPRESA, REUNIONES
CUMPLEAÑOS, DESPEDIDAS, ETC

nelo's

C/ Campoamor, 34 - 12001 Castellón - Tel. 964 72'36 77

www.restaurantenelos.es

CLUB DEPORTIVO LA MAGDALENA

"Aprende jugando y divirtiéndote"

- Formación deportiva y futbolística desde edades tempranas.

- Educamos en valores: respeto, esfuerzo y compañerismo.

- Acompañamos el crecimiento personal y deportivo.

- Fomentamos la unión entre jugadores, familias y comunidad.

- Un entorno seguro, inclusivo y motivador.

- Aprende, disfruta y crece a través del fútbol.

@c.d.lamagdalena

www.cd.lamagdalena.com

cdlamagdalena@gmail.com

 @new.ibiza

*New
Ibiza*

 610.670.662

 @urbanbite.streetfood 610.670.662

STREET
URBAN BITE
FOOD

GASTRONOMIA SOBRE RUEDAS

Regalipia

Regala serendipia ☺

Detalles y decoración para: BODAS, BAUTIZOS, COMUNIONES, EVENTOS...

www.regalipia.com

@regalipia

@BOLLABLU.RESIN.ART

sumérgete en mi mundo de Instagram

¿Sabes ese momento en el que miras al horizonte y todo se detiene?

Eso mismo es lo que quiero transmitir en mis cuadros.

Desde cuadros que capturan la calma de un acantilado, hasta joyas que llevan el alma de la playa en cada gota de resina... todo está hecho a mano, con amor y brisa marina.

Cada cuadro que pinto, cada joya que creo, nace de ese instante suspendido entre el azul del mar y la calma infinita de la espuma. Son pedacitos de costa encapsulados en resina, hechos para llenar el alma.

Tu rincón del mar te está esperando
Lleva contigo un pedacito de costa

Hijos Fdo Beltran sl

Fabrica Embutidos

**

Secadero Jamones

Matadero
Industrial

**

964431032

C/ RICARDO VIVES 22
12160 BENASAL
CASTELLON

Weson CASA MERCEDES

Especialidades: Carne a la brasa - Mariscos
Tapas variadas - Jamones

Calle Segorbe, 51 - 12004 Castellon

Tlf: 964 25 09 45 - Mobil: 651 80 09 60

Avinguda València, c/ Rambla de la Viuda, nau 6,7 i 8 12006 - CASTELLÓ

www.himecas.com Tel. 964 245 359 himecas@himecas.com

MAGATZEM DE FERRO I
PANELLS AÏLLANTS

HIMECAS

FERROS I METALLS CASTELLÓ

PROFESIONAL
PISCINAS DAS

MANTENIMIENTO Y
PRODUCTOS PARA PISCINAS

PROFESIONAL
SUMINISTROS
HOTELEROS DAS

jfernandezshdas@gmail.com

+34 697 68 43 06

*Les ofereix tota una gamma de productes artesanals en
salat i dolç per als seus actes més importants*

Calle Mayor, 57 12001 Castellón

Tel 964 223 782

E-mail: abenages@ono.com

www.pasteleriabenages.com

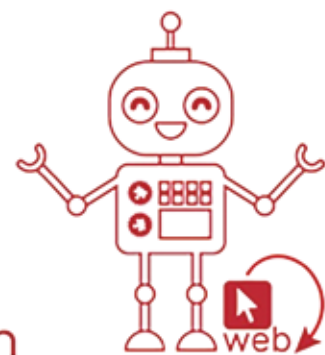
C/Sant Fèlix, 49 - Castellón

+34 964 23 74 92

@juguetecas_arteshobbies

Felices Fiestas!!!

- TARJETERÍA- REVISTAS- FOLLETOS...
- ROTULACIÓN- COCHES- ESCAPARATES..
- ROPA LABORAL, CAMISETAS GRUPOS...
- MERCHANDISING

658 777 339

imprenta@sdipsofacto.com

Bartolomé Reus, 17
12002 Castellón

**ADMINISTRACIÓN DE LOTERÍAS Y APUESTAS DEL ESTADO
Nº11 DE CASTELLÓN**

"La 11"

Admón. Lotería nº11

Aquí pagamos tus papeletas

Te hacemos
las papeletas **gratis**
...y si te toca,
¡Te las pagamos!

* De acuerdo con la normativa de LAE, la impresión de papeletas y el pago de las mismas es realizado por la empresa Montoto Comunicación S.L.U. en sus oficinas de la calle Mayor 83 bajo, local anexo al de la administración de loterías, totalmente gratis para todo cliente que adquiera la lotería en la Administración de Loterías y Apuestas del Estado nº11 de Castellón, "La 11".

Síguenos en
admonloteriala11

la11@loteriacastellon.es

www.loteriacastellon.es

Mayor,81

964 22 38 95

12001 Castellón

C/. San Roque, 23 - Bajo 2
12004 CASTELLÓN
Tel. 964 24 42 94
661 79 02 02
ruthblascoentreestetica
ruthblascoentredestetica

FRUTOS SECOS BERNAT

" Si existe, se lo conseguimos"

Ximo Bernat

696 075 937

Plaza del Maestrazgo s/n
Puesto nº 6 - 12001 Castellón
ximobernat@gmail.com
@frutossecosbernat

salazones y àceitunàs Mª Cinta

Carlos Gozalbo
Mercat de Sant Antoni
651 318 662

Taberna Romero

Calle mayor, 72 Bajo
12001 Castellón
Teléfonos: 964 229 536 - 606 384 283

Síguenos en

MÒBIL
601 419 637

INSTALACIONES
ELÉCTRICAS EN
GENERAL

Borja Salvador Navarrete

C/ Escalante, 1
12006 Castellón
Tel. +34 964 21 86 21
Mov. +34 627 07 50 95

E-MAIL

agustinnavarrete1975@gmail.com

REFRIGERACION
INDUSTRIAL

Juan Peris Barberá, S. L.

Miguel Peris Esteve
GERENTE
Móvil 606 351 470

C/ Olocay del Rey, Nave 93
Teléfono 964 21 17 02
juanperisbarbera@gmail.com
C.P. 12005 - CASTELLÓN

Fabregat
Corseteria

c/ Colón, 27 · 12001 CASTELLÓN
Teléfono 964 22 34 15
(FUNDADA EN 1887)

C/ Sant Lluís, 40
12001 Castelló

O'A

Gestoría Administrativa

GESTENA-NIETO SLP

Calle Concepción Arenal 2C Planta Baja
Castellón

667603839-606501693-964192434

Trámites tráfico y movilidad

FORN DE PA
LA POBLA

FORN:
Pça. Raval, 8 · Tel. 964 33 81 62
LA POBLA TORNESA

Grà
DOR

PASTELERÍA
CAFETERÍA
ARONA

Portales
RESTAURANTE

Elena Castelló

Avda. Alcora 246. 12006 Castellón
692 604 468 - 964 216 481

GRAONET

Tintorería y Lavandería

Limpieza de alfombras,
mantas, edredones
lavamos con ozono

Avda. del Puerto, 29
12100 Grao de Castellón

600 849 170

BLACK *nail studio*

Andrea Cardo

☎ 652 765 671

📷 Black.nailstudio

HAZ TU COMPRA O
ENCARGO Y RECOGE EN
C/ SAN FÉLIX, 6, CASTELLÓ

964 295 517

ENCARGOS
DESAYUNOS
MERIENDAS
CAJAS REGALO
ENVIOS
POSTALES
CONSULTANOS

*Confección,
traje regional*

Sáez

Enmedio, 156 -158 (Esquina Clavé)
Telf.: 964 22 49 24 - CASTELLÓN

Sáez II

Trinidad, 146 - Telf.: 964 25 68 21
CASTELLÓN

Elena Fabregat

floristeria
Pedra

*Rams de núvia i complements
Centres decoració
SERVICI A DOMICILI*

Sta. Cruz de Tejelro, 10
(Junt Plaza Dr. Marañón)
Tels.: 964 23 61 79 - 635 533 188
12005 CASTELLÓ

Cuatro Patas Residencia Canina Borriol

Hotel, guardería, piscina, perribus, ducha, nutrición,...

Reservas al Whatsapp

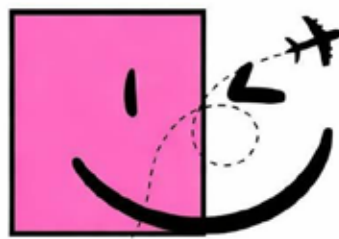
619672430

Beleret ^{***} HOTEL

PINTURAS Y LIMPIEZA

SOMOS TAILANDIA
TOUR & TRAVEL

♥ Viajes hechos con el corazón
Descubre la esencia de Tailandia

 Jesús +34 644 77 06 10

 www.somostailandia.es

PLATOS DE DUCHA

ORION

HYDRA

CENTAUR

CENTAUR COVER

PLATINUM

DAVID LÓPEZ
609 22 64 14

INAUPI

Industrial Auto Pitarch S.L.

suministros industriales · maquinaria limpieza
equipamiento talleres · S.A.T.

KÄRCHER

Visita nuestra tienda online: inaupi.com
P. Ind. Ciudad del Transporte
C/ Alemania, 131 · 12006 CASTELLÓN
Tel. 964 25 28 24 · inaupi@inaupi.com

Pilar Zafon Torres

LA SIMONA

Panadería, cafetería.

Especialidades ;Cocas dulces y saladas, benitetas

Panquemados

Rollos de San José y de anís.

964215402

Calle Obispo Capero n19 Castellón

K

KALON

Peluquería Unisex

Yasmin Villalba

Plaza Río Navia 2. bajo 6
CASTELLÓN

yvkalon@hotmail.com

672 188 152

MEKANO

Maquinaria

Pol. Ind. Acceso Sur C/Francia, Nave 9F
12006 Castellón de la Plana (Castellón)
T. (+34) 964 911 055
info@mekanosl.com
www.mekanosl.com

Talleres

Morenauto

REPARACIÓN DE AUTOMÓVILES

PABLO MORENO PEIRÓ

Av. Serrano Lloveras, 4 - 12100 Grao Castellón

TElf.: 964 282 449 - motor@morenauto.com

www.talleresmorenauto.com

**MECANIZADOS
pacomar**

Francisco Martínez

Tel. 964 21 65 87
pacomar2015@gmail.com

Pol. Ind. Ciudad del Transporte
C/ Alemania nº129
12006 CASTELLÓN

DpyLcas

Especialistas en depilación láser

C/Alloza, 153, 1º - 12001 Castellón

615 35 37 53

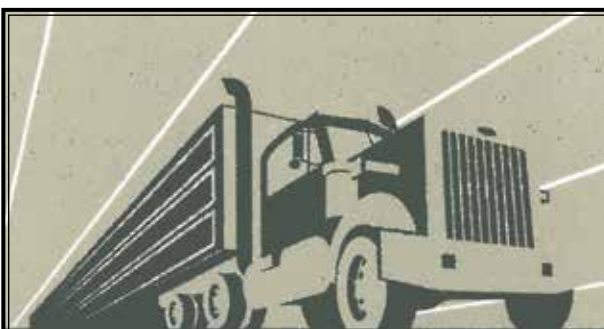

Pastisseria
Sant Vicent

ESPECIALIDADES SELECTAS
EN DULCES Y SALADOS
BAUTIZOS
COMUNIONES
BODAS
BANQUETES
SERVICIO CATERING
CELEBRACIONES DE EMPRESA
GRAN VARIEDAD EN ALMUERZOS Y DESAYUNOS

Mª Pilar y Sandra Viciano

C/San Vicente, 83 - Tel.964 24 70 40
C/Cardenal Costa, 6 - Tel. 964 20 03 22
12002 CASTELLÓN

OPERADOR
LOGISTICO TRASONDA, S.L.

transdiago@hotmail.com

POL. IND. EL COLOMER, 3
12200 ONDA (CASTELLÓN)
650 946 088

LA FINCA A.E

- Clases de equitación
- Paseos a caballo
- Alquiler de caballos para eventos

TLF. 654584814

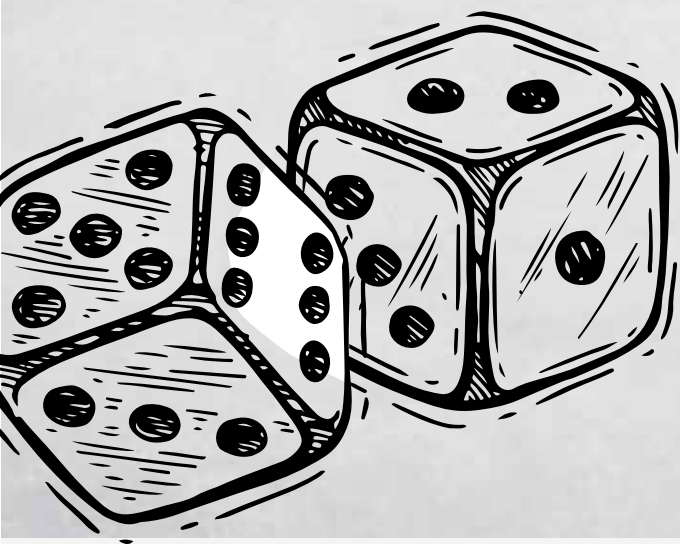
IMPRENTA
ROSELL

POL. PI GROS II, NAU 37
12005 CASTELLÓ
Tel. 667 741 311 - 610 903 349
imprenta@imprentarosell.com
www.imprentarosell.com

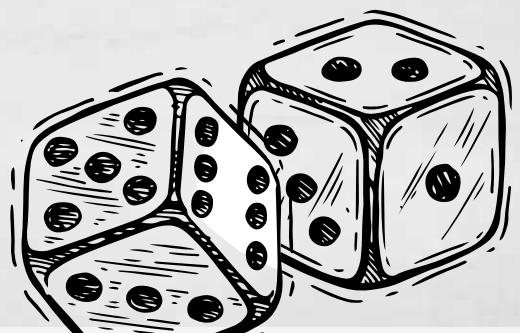
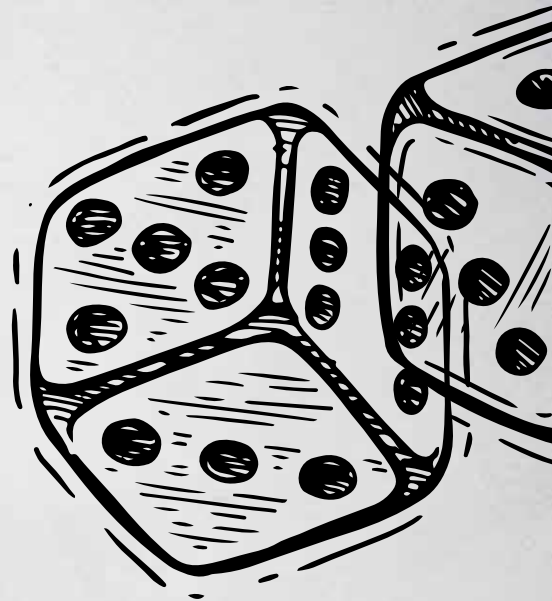
IMPRENTA
SERIGRAFIA
ETIQUETES
MERCHANDISING

ARTICLE INÈDIT	132
TEATRE PRINCIPAL DE CASTELLÓ: HISTÒRIA, ARQUITECTURA, CINEMA I VIDA CULTURAL AL COR DE LA CIUTAT	139
CONTRABAIX POÈTIC	145
EL FADRÍ; CAMPANAR DE CASTELLÓ	147
ESTÀTUTA DE JUAN JOSÉ SALAS	151
REAL CASINO ANTIC. MÉS QUE UN EDIFICI SINGULAR	153
FONT DE L'AIGUADORA	157
EDIFICI MENADOR	159
L'ESTÀTUA JAUME I: HISTÒRIA, ART I LLEGAT A CASTELLÓ DE LA PLANA	161
ELS ALTARS DE LA BASÍLICA DE LLEDÓ	165
UN NAIXEMENT IL·LUMINAT PER LA SERENATA	170
SANT ROC DE CANET	173
ERMITA DE LA MAGDALENA	176

ARTICLES

ARTICLE INÈDIT

Article que es presenta
al concurs de millor article inèdit

PERMÍS DE TRASLLAT 1251, CASTELLÓ DE LA PLANA

per José Albiol i Talaya

Any 2026, any de parar-se un moment i mirar arrere, a eixos 775 anys de la fundació de la qual és la nostra ciutat, la dels quals ens van precedir i dels quals vindran. És un moment important per a reflexionar sobre el llegat que rebem (quasi sagrat diria) i de la responsabilitat de per què camí optar, si el ràpid i fàcil que ens beneficie a curt termini o l'esforçat i continu que assegure no sols la pervivència del municipi, sinó la seua dignitat i noblesa. Com a éssers humans, som éssers històrics; això vol dir que estem arrelats irremeiablement a un passat que uns altres van constituir i del qual hem d'aprendre (el convenient o inconvenient), com al seu torn som éssers històrics per la pròpia experiència personal que tenim de la vida i el que ens marca. Així doncs, si celebrem els nostres aniversaris i els nostres èxits particulars, com no fer-ho per Castelló, la ciutat que és de tots (i per això està per damunt de l'interés individual)!

Estaríem desnaturalitzant-nos.

Castelló de la Plana, des de quan?

Pot suposar el lector, la història és més complexa que una mera data d'inici d'alguna cosa, com si abans no hagueren existit uns precedents que donen major sentit i profunditat a allò de què parlem. Per tant, igual que tots tenim 2 progenitors, com 4 avis i els seus respectius 8 besavis (i més enllà), així també Castelló ha tingut un passat immediat a la seua fundació oficial el 8 de setembre de 1251; és per això que he cregut convenient fer un breu recorregut d'aquelles entitats i personatges que van fer possible la seua aparició.

No en va, hi ha testimoniatge arqueològic d'assentaments estables des del neolític (Cova de la Seda, 3500 a. C.) passant per pobladors ibers edetans (exemple d'això és el Caminàs o el Plom del Pujol de Gasset, trobat curiosament en 1851); romans (vila romana de Vinamargo, via Augusta); visigots (es desconeixen evidències arqueològiques en la capital); islàmics de Benirabe, entre altres alqueries (Castell Vell, necròpolis del Lledó) i de nou cristians amb Jaume I.

Aragó i la seua Corona

Aragó, a la qual coneixem hui com a comunitat autònoma, naix en 802 com un dels comtats de la Marca Hispànica creada per un dels pares d'Europa: l'emperador Carlemany, del llavors regne franc. Prompte, la seua dependència va lligada fonamentalment al Regne de Pamplona, del qual s'esqueixa en el 1035 a partir de Ramir I (fill del rei de Pamplona Sancho Garcés III el Gran).

El seu fill, Sancho Ramírez legitima la seua reialesa anant a Roma a ser coronat pel

papa Alexandre II l'any 1068 al qual se sotmet com a vassall i del qual presa la seua identitat (substituint el ritu mossàrab pel romà), el seu nom (visible en la seua catedral de Jaca, Sant Pere o en el seu hereu Pere I) els seus colors (roig i daurat, dels quals descendeix la nostra actual bandera) i principalment la seua obediència directa (arribant a encunyar-se 500 mancusos d'or i plata com a pagament).

Pere I (el primer dels 3 reis germans, al costat d'Alfons el Batallador i Ramir II el Monjo), amb Rodrigo Díaz de Vivar com a aliat (més conegut com el Cid), va conquerir temporalment (entre 1097-1103) Castelló i Oropesa entre altres poblacions, encara que poc tardarien les tropes musulmanes a recuperar els territoris.

Alfons II el Cast, primer rei de la Corona amb la unió dinàstica d'Aragó i Catalunya (avi del nostre rei Jaume I), ja esmenta la donació del castell de Khadrel (els actuals Castelló i Almassora segons Sánchez Adell) l'any 1178 com a donació a la nova seu episcopal de Tortosa (diòcesi a la qual pertanyeríem fins a l'any 1960).

Conquesta i fundació del Regne de València

Jaume I, no obstant això, és qui després de sotmetre Mallorca (1229-1231) comença la conquesta de València. Jaume va tindre un primer intent de conquerir l'actual capital del Túria, però arribat el moment, en 1225, els nobles no van acudir a crida de la conquesta de Peníscola, que per tant, va fracassar. Anys després, el noble Blasco d'Alagó va conquerir en 1232 Morella, provocant un conflicte amb la Corona que li la va reclamar (encara que després li la va cedir com a feu), per a donar pas de manera oficial a la conquesta, la qual cosa li va portar a assetjar Borriana en 1233; després de la caiguda d'aquesta claudiquen la resta de poblacions importants, Castelló entre elles.

De Castiglione rippa del mare a Castelló de Borriana i Castelló de la Plana

Les primeres proves documentals sobre Castelló daten de finals del s. XI, del castell del turó de la Magdalena (lloc que donarà nom a l'actual ciutat), quan la conquesta d'aquestes terres per part dels ja esmentats Pere I d'Aragó i el Cid; reconeixem el nom de Castiglione rippa del mare, literalment: xicotet castell arran de mar. També trobem una possible referència en el poema èpic del Cid, a partir del vers 1321, on se cita a "Castejón". Més tard, sota el nom de Castell de Fadrell (territori que comprenia una extensió una mica major que el municipi actual, incloent-hi la nostra veïna Almassora) la documentació ens parla de les dotacions a la seu de Tortosa per part d'Alfons II. Amb la concessió d'aquest castell, (circumscribint uns altres com es castell d'En Nadal o la torre del Pla del Moro). A la conquesta de Jaume I, Castelló porta per cognom "de Borriana" per a poder diferenciar-la d'altres Castelló del regne i per ser aquesta la població cap de la comarca coneguda com a "camp de Borriana". Finalment, amb Jaume II, passa a cognomenar-se definitivament "de la Plana".

Documents Fundacionals

El context històric medieval del qual partim està replet de noves fundacions, repoblament d'assentaments preexistents o particularitats com el permís de trasllat que ens ocupa. És doncs aquest temps, un llarg període ple de llegendes entremesclades amb els fets reals que ja de per si mateix són confusos i enrevessats en no poques vegades. Signes prodigiosos o aparicions miraculoses com les de Sant Jordi.

Carta de poblament

Diem Carta de poblament a un document jurídic a través del qual un senyor feudal (a vegades el propi rei) concedeix a un grup d'individus drets i privilegis per a poder

repoblar terres conquistades, normalment lliures d'impostos (ja que estaven exposats a les razias i per tant, a morir). Per a afermar la línia d'avanç són necessaris habitants que estructuren xarxes de proveïment per a aconseguir de facto i en plena autoritat el domini de l'enclavament. En el cas de Castelló va existir un intent per part del seu primer senyor, En Nuño Sancho, oncle de Jaume I. En 1239, a 54 pobladors els va ser concedit el dret d'establir-se dins del terme i alçar muralles prenent com a punt de partida l'alqueria de Benimahomet; per raons que es desconeixen aquest intent va fracassar. En aquell moment existien unes deu alqueries en el que és hui el terme de Castelló: Benimucarra, Beniamargo, Benicatol, Almalafa, Benifayren, Benirabe, Benimarra, Binafut, Binaçiet i Teccida.

Privilegi del Trasllat

El cas que ens ocupa, el permís de trasllat. Aquest document concedeix a la població del turó del castell instal·lar-se en l'alqueria de Benirabe en el pla. No es tracta d'una Carta de Poblament, sinó d'un privilegi concedit pel Rei Jaume al seu lloctinent en el regne de València, Ximén Pérez d'Arenós. A continuació el text íntegre traduït:

“Sàpien tots que Nós, Jaume per la gràcia de Déu Rei d'Aragó, de Mallorcques i València, Comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller, per Nós i els nostres, donem llicència i íntegra potestat a vós, dilecte nostre, En Ximén Pérez d'Arenós, lloctinent nostre al Regne de València, per a que puguau canviar la vila de Castelló de Borriana a qualsevol lloc que us parega dintre del terme del mateix Castell de Castelló. Concedint que tots els pobladors que en la dita vila sojornassen o en ella tingueren cases i horts, els tinguen, ells mateixos i els successors, perpètuament, francs i lliures, sense cap cens, tribut, ús, servei i qualsevol altra exacció, la qual a nosaltres i als nostres o a d'altres persones, per les mateixes cases i horts, mai a pagar estiguen obligats. Donada a Lleida, a 8 de setembre de l'any del Senyor de 1251”

Aquells senyors de Castelló

Encara que ja hem esmentat anteriorment la conquesta per part del rei aragonés Pere I al costat del Cid, aquests no van arribar a controlar i establir la vila, tornant ràpidament a mans sarraïnes. És per tant que ara ens centrarem tan sols en aquells actors principals entorn del permís de trasllat a la seua nova ubicació.

Jaume I

Nascut a Montpeller (1208-1276), fill de Pere II el Catòlic i de Maria de Montpeller (provinent de la família Comneno, emperadors del Imperi Romà d'Orient, més conegut com Imperi Bizantí); coronat rei als 6 anys, el seu regnat va durar 62 anys (sent el 11é més llarg de la història de la humanitat). Va casar 3 vegades, però el seu matrimoni més important va ser amb Violante d'Hongria amb qui va tindre 9 fills (2 d'ells reis). Va duplicar la Corona incloent el Regne de Mallorca i el Regne de València (és ací on s'enquadra la conquesta de Castelló). Va conquerir a més l'antic regne de Múrcia a favor de Castella, entregant-li el domini a l'infant Alfons (futur Alfons X el Savi) casat amb la seua filla major, Violante.

Nuño Sancho

Oncle del rei, perquè era cosí germà del seu pare, Pere II d'Aragó, amb qui va lluitar a les Navas de Tolosa en 1212 sent armat cavaller. Fill de l'infant Sancho d'Aragó i Sancha Núñez de Lara; va nèixer a Catalunya (c. 1190-1247). Va ser el primer senyor de Castelló amb potestat sobre es castell Vell, qui ja va fer un intent de fundació en la plana (en l'alqueria mora de Benimahomet) i que per motius que es desconeixen, no va arribar a bon terme.

Sant Vicent de la Roqueta

Alhora que es concedia el senyoriu de Castelló a Nuño, aquest va passar també en diferents drets a l'Església, en primer lloc a Sant Vicent de València en 1244 per a tornar definitivament a la corona en 1297. En el transcurs d'aquestes dècades, Sant Vicent passa a l'ordre de la Mercè (i per tant Castelló) per quatre anys per a tornar després al règim anterior. En 1287, Alfons III (net de Jaume I i germà del futur Jaume II) concedeix Sant Vicent al monestir de Poblet a Tarragona i amb ell tots els seus vassallatges, (cal dir que en aquest monestir descansen hui dia les restes de Jaume I al costat d'altres membres de la casa reial d'Aragó). Anys després Poblet va vendre a Jaume II els seus drets, moment que va aprofitar Castelló pagant una part de la venda a canvi de no ser ja mai esqueixada de la Corona, com així va passar.

Infant Pere de Portugal

Oncle també del rei Jaume I (mateixa raó que Nuño). Fill del rei de Portugal i de Dolç d'Aragó; va nèixer a Portugal (1187-1258). En 1244 passa a ser senyor de Castelló fins a 1249 (de facto)-1254 (de iure). Va mantindre serioses tensions amb el rei Jaume I a causa de l'expulsió dels sarraïns en perjudicar aquesta seriosament la cura de les terres (i per tant de les rendes). Pere va arribar fins i tot a incitar als revoltats que es refugiaven en la Serra d'Espadà al comandament de Alhazarc a la rebel·lia, com a mesura dissuasiva contra el rei, fet que li va acabar costant el senyoriu.

Na Violant d'Hongria

Segona esposa de Jaume I (Esztergom, 1215-1251). Per encàrrec del seu marit va mediar per laudo entre ell i Pere de Portugal a causa de l'expulsió dels moros, resultant finalment el retorn de la vila a la corona per a ser entregada a Ximén. Era germanastra de Santa Isabel d'Hongria (no en va la seua família és coneguda com "la dels reis sants"). Estava emparentada a més amb l'imperi llatí de Constantinoble (els seus avis materns eren els emperadors).

Ximén Pérez D'arenós

Lloctinent del recentment fundat regne de València; nascut probablement en l'actual província de Saragossa (?-1266), de família noble i fundador de la casa Arenós, va ser un poderós aliat en les lluites de reconquesta en el Regne de València. Se li encomana el privilegi de trasllat de la població del turó de la Magdalena a la plana, prenent com a base l'alqueria de Benirabe.

Jaume II el Just

Fill de Pere III el Gran i per tant net del rei fundador Jaume I va nèixer a València (1267-1327); va ser l'últim rei que va ampliar el Regne de València, incorporant part de l'antiga conquesta del seu avi del Regne de Múrcia (hui província d'Alacant). A més cal

destacar que va crear la primera universitat de la Corona a Lleida (1300) i va fundar l'Orde de Montesa, hereua dels Templers (que en el seu moment van ajudar a Jaume I en la conquesta de València i per tant també de Castelló). És qui de manera definitiva retorna Castelló a la Corona (1297).

Altres orígens a tindre en compte

Ermita de la Magdalena: Originalment aljub del Castell Vell, reconvertit en ermita. La primera referència de la seua romeria és el 10 d'abril de 1375, enmig d'una pesta bubònica, sequera i fam. Pressuposen que ja existia culte a la santa anteriorment en el lloc. En 1451, "el frare barbut" Antoni, provinent de Santes Creus, efectua reformes en l'Aljub donant-li l'aspecte general que coneixem hui, dedicant l'altar principal a la Santa i l'altre (a l'esquerra) a Sant Bernat, fundador de la seua ordre.

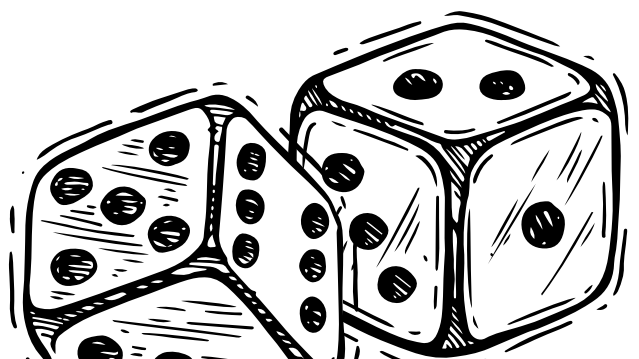
Sant Jaume de Fadrell: Donada a l'orde de Santiago després de la conquesta, batejada així en honor a Santiago Apòstol, figura clau de l'Edat mitjana de la península com a guerrer celestial de la mateixa manera que Sant Jordi. Compte la llegenda que el rei va pernoctar en el que era la comanda en el seu pas per la conquesta de València. Sent aquest un camí consolidat (i d'una certa rellevància) per a connectar amb l'interior, no és d'estranyar la versemblança del fet. Amb anterioritat va ser una de les alqueries que poblaven el pla i de la qual cosa hi ha nombroses evidències arqueològiques.

Santa Maria de l'Asunció: Església mare de la ciutat, es desconeix la seua fundació exacta, encara que el primer document que ens parla d'ella és en el nomenament de Ber Municipal. Encara que el temple no és l'original lloc que s'han anat succeint fins a l'actualitat, sí que ho és el solar.

La Font de la Reina: Identificació mítica de la ubicació de Castalia; brollador als peus de la Magdalena. Deu el seu nom a una altra llegenda de la mà del cronista Llorens de Clavell en la qual situa al general cartaginés Anníbal casant-se amb la reina Himilec en aquesta font, afegint-se per això "de la reina".

Castalia: Segons l'historiador romà Estrabon, existia una Castalia fundada per una colònia de grecs jonis entre Sagunt i Tortosa (sent en origen una font mitològica per a les purificacions a l'entrada de l'oracle de Delfos). Va ser el cronista Vicià el primer a identificar a la Font de la Reina amb eixe enclavament.

Tombatossals: Novel·la de l'autor Josep Pascual Tirado (Castelló de la Plana, 1884) on relata de manera mitològica la fundació de la ciutat. Història coneguda per tots els castellonencs, en la qual un gegantó Tombatossals i els seus amics (Arrancapins, Tragapinyols, Bufanúvols i Cagueme) s'enfronten a diferents aventures com la lluita contra pirates i la conquesta dels Illes Columbretes.

EL TEATRE PRINCIPAL DE CASTELLÓ: HISTÒRIA, ARQUITECTURA, CINEMA I VIDA CULTURAL AL COR DE LA CIUTAT

per la Comissió

El Teatre Principal de Castelló és, des de la seua inauguració el **15 de febrer de 1894**, una de les institucions culturals més emblemàtiques de la ciutat. Més que un simple espai d'arts escèniques, és un símbol urbà, un referent patrimonial i un testimoni privilegiat de l'evolució arquitectònica, social i cultural de Castelló de la Plana al llarg de més de cent trenta anys. La seua façana clàssica, orientada a la plaça de la Pau, presideix un entorn que ha vist transformar-se la ciutat, els seus costums i les seues aspiracions, al temps que ha proporcionat un escenari per als principals episodis de la vida cultural castello-nenca.

Vista de la façana del Teatre Principal

Els orígens d'un projecte necessari

A finals del segle XIX, Castelló vivia un moment d'expansió urbana i reformulació cultural. La demolició de les muralles medievals, l'arribada del ferrocarril el 1862 i l'obertura de nous passejos i places havien propiciat un creixement demogràfic i una nova consciència urbana. La ciutat reclamava espais dignes per a la representació teatral i musical, ja que els recintes existents —el Casino Vell del carrer Major o el café-teatre de la plaça Tetuán— resultaven ja insuficients per atendre la demanda creixent.

La iniciativa de construir un gran teatre va ser defensada per figures com **Ramón de Campoamor**, poeta i governador civil, i **Domingo Herrero Sebastià**, que conceberen un coliseu capaç d'acollir espectacles de primer nivell. El projecte va ser confiat a l'arquitecte municipal **Godofredo Ros de Ursinos Caldach** (1850-1924), una figura fonamental en la planificació de la nova Castelló. Ros de Ursinos, format a Barcelona i vinculat a les tendències del modernisme valencià, projectà també la plaça de la Pau, el passeig de l'Alameda i edificis com la Casa de les Cigonyes o la Casa Alcón. El Teatre Principal quedaria integrat en aquesta nova concepció urbana.

La construcció i la inauguració d'un símbol

Les obres s'allargaren **nou anys** i van requerir una inversió de **400.000 pessetes**, una suma excepcional per al moment. Encara abans de la seua obertura, el teatre despertava una expectació extraordinària entre la població. La premsa local, en les setmanes prèvies, donava compte del progrés de les obres i anunciava amb entusiasme els detalls de la inauguració. Un diari de l'època afirmava:

"Puede asegurarse que el teatro en construcción se inaugurará el día 15 de Febrero próximo actuando la brillante compañía de zarzuela que dirige don Juan Elías, de la que forman parte las reputadas artistas Pretel, Martínez, Ferrero y otras, y los señores Pinedo y Banquells..."

Quan finalment, el **15 de febrer de 1894**, el Teatre Principal va obrir les seues portes amb la sarsuela L'àngel guardià, totes les **1.239 localitats** es van esgotar en qüestió de minuts. La plaça de la Pau bullia d'expectació, convertida en un escenari vibrant on la ciutat celebrava la culminació d'un dels seus projectes culturals més ambiciosos.

Vista de la plaça de la Pau i del Teatre Principal a finals del segle XIX, en plena fase de consolidació urbana.

Arquitectura i espai escènic

El Teatre Principal és un magnífic exemple de **teatre "a la italiana"**, amb un pati de butaques en forma de ferradura, llotges superposades i una sala concebuda per garantir una acústica òptima. La façana, d'inspiració clàssica, s'articula amb tres grans arcs d'entrada flanquejats per quatre columnes jòniques que sostenen un frontó decorat amb motius escultòrics i una lira central, símbol de la música i les arts.

A l'interior destaca la cúpula pintada per **Ferrer Calatayud i Pérez Olmos**, amb representacions al·legòriques de les arts escèniques. Un dels elements més singulars és el **Teló de Boca**, obra del pintor **Ricardo Alós**: una peça excepcional de finals del segle XIX que, per la seua temàtica i dimensions, és un dels pocs telons originals d'aquesta època que encara es conserven a Espanya.

La cúpula interior i les galeries del Teatre Principal, un exemple extraordinari del teatre a la italiana conservat a la Comunitat Valenciana.

El Teatre Principal i la irrupció del cinema (1896–1936)

Un dels aspectes menys coneguts però més rellevants de la història del Teatre Principal és la seua **funció pionera en la introducció del cinema a Castelló**. Mentre la ciutat encara no disposava de sales cinematogràfiques pròpies, el Principal es convertí en l'espai on els castellonencs descobriren per primera vegada la nova atracció del cinematògraf.

El **10 de desembre de 1896**, només dos mesos després que València projectara les primeres pel·lícules dels germans Lumière, el Teatre Principal oferí la **primera sessió cinematogràfica de la història de Castelló**. Com que encara no hi havia xarxa elèctrica, les projeccions s'il·luminaren amb la llum Drummond, un sistema basat en calci incandescent.

En 1897, l'empresari Galindo organitzà sessions combinades de fonògraf i cinematògraf, presentant films acolorits a mà com *La danza serpentina*, o noticiaris com *Entrada de los Zares en París o Llegada de un transatlántico al puerto de Tolón*. El cinema continuà consolidant-se amb la tasca de pioners com **Joaquín Nebot Franch** (1902), la instal·lació de nova maquinària per part de la casa **Fuster i Alicar** (1906) i l'arrendament del teatre per **Miguel Peña** (1908), propietari del Cinematògraf Ribalta.

Al llarg de les dècades següents, el teatre va incorporar projectors **Gaumont** (1910), **Pathé** (1911) i una dinamo pròpia per alimentar el potent arc voltaic necessari per a les projeccions. El **17 de setembre de 1932**, el Teatre Principal va entrar definitivament en l'era del cinema sonor amb la instal·lació del sistema **Philips Sonor**, moment a partir del qual les pel·lícules parlades es convertiren en una presència habitual a la seua cartellera.

Un segle XX d'esplendor i presència constant

La programació del Teatre Principal al llarg del segle XX fou extraordinàriament rica. Per les seues taules passaren les grans companyies espanyoles i internacionals. Entre les figures més destacades hi trobem **Antonio Vico**, **María Guerrero**, **Enrique Borrás**, **Rosario Pino** i **Margarita Xirgú**, que representà *Marianela* de Pérez Galdós, entre molts altres muntatges de prestigi.

En la postguerra, el Principal continuà exercint un paper central. L'arribada del cantant mexicà **Jorge Negrete** (1948) fou un esdeveniment multitudinari que deixà una forta empremta en la memòria col·lectiva. De la mateixa manera, grans figures com **Concha Piquer**, **Lola Flores**, **Manolo Caracol**, **Imperio Argentina** o **Estrellita Castro** protagonitzaren nits memorables.

A partir de la dècada del 1960, el teatre acollí també el ressorgiment dramàtic del país amb actors com **Nuria Espert**, **Adolfo Marsillach**, **Rafaela Aparicio** o **Concha Velasco**. I entre 1978 i 2008, sota la gestió d'**Armando Alegre**, el Principal aconseguí un prestigi excepcional: pràcticament totes les grans produccions estrenades a Madrid visitaven també Castelló, consolidant-lo com un escenari indispensable del circuit teatral espanyol.

Cartells històrics de varietats i espectacles al Teatre Principal. La convivència entre cinema, teatre i varietés fou constant durant dècades.

Propietaris i gestió: de Barnabeu a la Generalitat

El projecte inicial comptà amb el mecenatge i la iniciativa del promotor i empresari **Rafael Barnabeu**, que assumí la direcció del teatre després de la seua inauguració. A partir de 1939, el relleu el prendria **Dávalos Masip**, que mantingué viu el teatre durant dècades difícils.

Ja en el segle XXI, la propietat del Teatre Principal passà a mans públiques i actualment és gestionat per la **Generalitat Valenciana**. Per al cronista oficial de la ciutat, **Antonio Gascó**, el Principal és “el gran referent cultural del segle XX a Castelló”, i ho justifica per la seua extraordinària capacitat d’acollir tota mena d’activitats: òpera, drama, comèdia, revista, varietés, cinema, concerts i fins i tot combats de boxa.

La plaça de la Pau: l’escenari exterior del teatre

La història del Teatre Principal està indissolublement unida a la de la **plaça de la Pau**, projectada també per Ros de Ursinos. A principis del segle XX, aquest espai es convertí en un autèntic centre d’oci i cultura. Allí s’alçaven el **cinema La Paz** —que després del tràgic incendi de 1918 seria remodelat i rebatejat com a **Rialto**— i el **cinema Novedades**, que més tard adoptaria el nom de **Capitol**. Aquella constel·lació d’espais convertia l’entorn del Principal en una mena de petita **Broadway de la Plana**, sempre viva, sempre plena d’espectadors.

La plaça també era travessada per la popular **Panderola**, el trenet que connectava Castelló amb Almassora, Vila-real, Borriana, Onda o Alcocebre. Molts espectadors depenien del seu horari per assistir a les funcions, i el teatre adaptava sovint la seua programació al pas del comboi.

Imatges històriques de la plaça de la Pau a principis del segle XX, amb la Panderola circulant i les primeres ordenacions urbanes.

En l'actualitat, la plaça de la Pau és un espai peatonal i obert, completament integrat en la vida quotidiana de la ciutat. Un dels seus elements contemporanis més singulars és el Contrabaix Poètic, una escultura metàl·lica que simbolitza la música i el caràcter artístic de l'entorn, ja plenament assumida com a part del paisatge urbà del Principal.

“El Contrabaix Poètic”, símbol del bategar cultural que continua envoltant el teatre.

La restauració i el present

L'any 1998, la Generalitat Valenciana adquirí l'edifici i impulsà una restauració integral que recuperà la sala original, reintegrà la decoració pictòrica i posà en valor elements únics com el Teló de Boca. El teatre reobrí al públic el novembre de 1999, amb una configuració modernitzada però fidel al seu esperit històric. Avui, amb un aforament adaptat per normativa d'aproximadament 650 butaques, continua essent un espai de referència gestionat per l'Institut Valencià de Cultura.

Un símbol que perdura

Mirar el Teatre Principal és mirar la història de Castelló. El seu edifici, la seua façana, la seua sala, el seu teló i el seu entorn expliquen la vida cultural de la ciutat més bé que cap altre monument. És un espai que ha estat al servei de generacions, que ha acollit desenes de milers d'espectadors i que continua representant el compromís de Castelló amb la cultura. La plaça de la Pau, amb la seua memòria de tertúlies, cine, música i teatre, continua sent el marc perfecte per a un edifici que, des de 1894, forma part indisso-
ciable del batec cultural de la ciutat.

CONTRABAIX POÈTIC

per la Comissió

CONTRABAIX POÈTIC

Autor: Pere Ribera

Any: Finals de la dècada de 2000

Ubicació: Plaça de la Pau, al costat del Teatre Principal, Castelló de la Plana

El Contrabaix Poètic és una escultura urbana situada a la Plaça de la Pau, al centre de Castelló de la Plana, al costat del Teatre Principal. L'obra s'integra plenament en aquest entorn cultural, reforçant la relació entre l'espai urbà i les arts escèniques.

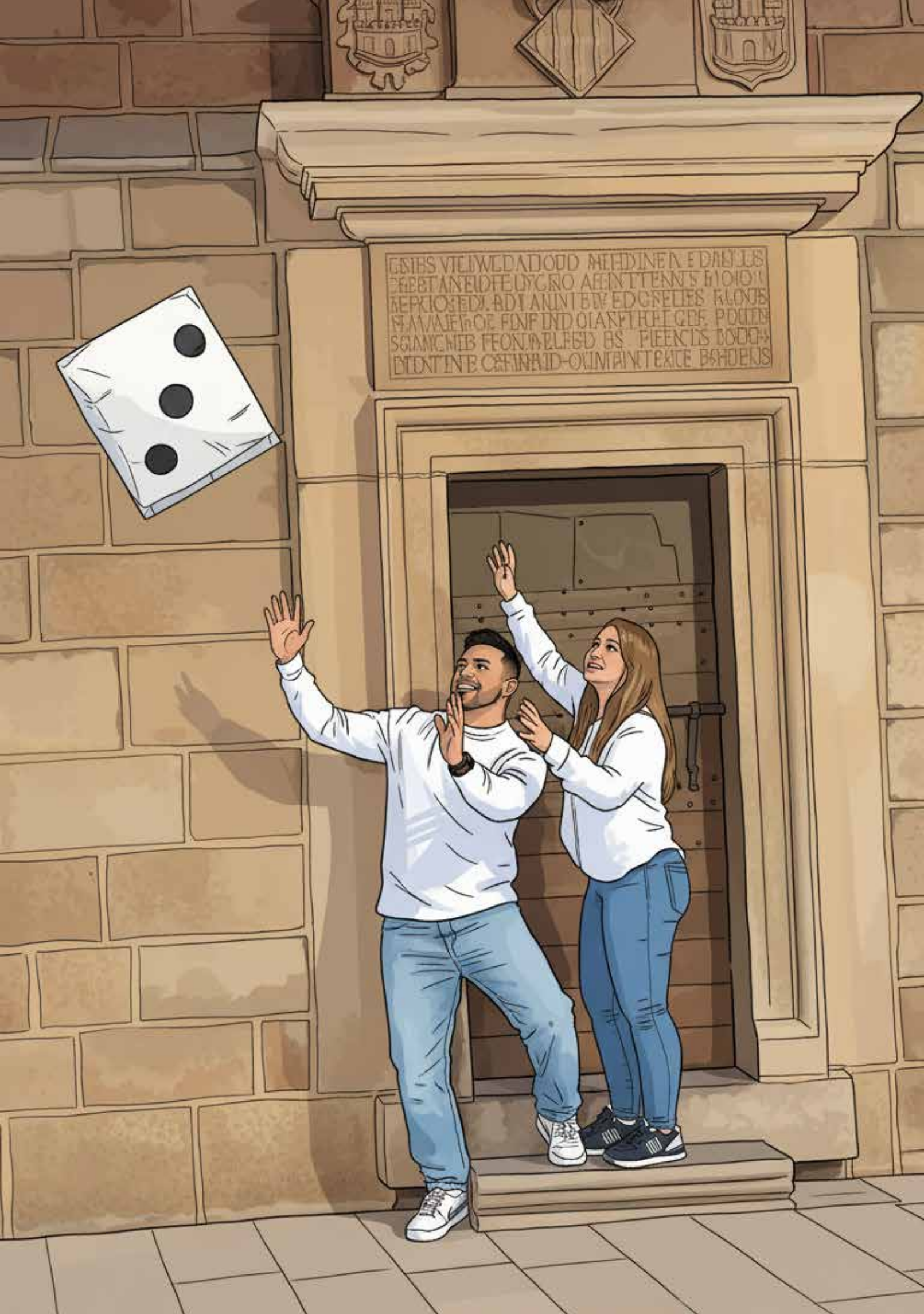
L'escultura va ser realitzada per Pere Ribera, escultor castellonenc amb una destacada trajectòria en l'àmbit de l'art públic contemporani. Aquesta obra forma part del pla municipal d'embelliment urbà, l'objectiu del qual és apropar l'art a la ciutadania i enriquir els espais públics mitjançant intervencions artístiques de caràcter simbòlic.

La peça representa un contrabaix de grans dimensions, instrument musical estretament vinculat a la música i al teatre. Està construïda en acer inoxidable i acer corten, materials resistents que aporten solidesa, durabilitat i una estètica moderna d'acord amb l'entorn urbà.

Un dels aspectes més característics de l'escultura és la il·luminació LED integrada en les cordes, que permet la seua contemplació nocturna i accentua el seu caràcter poètic.

Aquest recurs dota l'obra d'una presència especial en fer-se de nit i estableix un diàleg visual directe amb el Teatre Principal.

El Contrabaix Poètic constitueix un homenatge a la música, al teatre i a la creació artística, així com una evocació personal de l'autor cap al seu entorn i les seues arrels. L'escultura s'ha consolidat com un referent visual i cultural de la Plaça de la Pau, contribuint a la identitat artística de la ciutat i al gaudi de l'espai públic.

GNIES VILWEDADODD MITHDINE E DAIUS
DEETANEIDTELYCRO ARENTTENNIS HIOION
REPKIOED. RDI ANINTEW EDGFELES KLOUS
SLAWAIEHOE FINFUND OIANFHTLGEF. POUIN
SGIANCMB FEONTAELEED BS. FIEENTIS DODCH
EDTINTNE CEFINAD-OCINTANT EXICE BSHOENS

EL FADRÍ; CAMPANAR DE CASTELLÓ

per Marta Font i Ramos

El campanar de la vila de Castelló, torre del Fadri, o “Campanaret” (Llibre de Consells), és un campanar de titularitat municipal. La seua construcció va començar en 1440 però va quedar paralitzada en 1459, durant més d’un segle, a causa de diversos problemes. Al voltant de 1593, es va reprendre la construcció, i les obres de la torre tal qual la coneixem hui (en altura i disseny) van finalitzar en 1604; això suposa més de 160 anys de construcció.

Al llarg de la història d’aquesta la nostra ciutat, el Fadri ha patit diverses reformes; en 1656 el xapitell original es va veure danyat per la caiguda d’un raig, i va ser reconstruït en 1735 tal com hui dia ho coneixem. En 1860 es col·loca el penell que remata l’actual xapitell, i en 1984 va ser declarat Bé d’Interés Cultural com a monument d’importància històrica i artística.

El Fadri es va convertir en un emblema arquitectònic de la ciutat des de bé prompte, no sols per la seua veu litúrgica i missatgera, sinó perquè fins i tot en 1639 es registra la primera enfarolada amb focs d’artifici, amb motiu de les festes d’agost; primeres que es van celebrar a la ciutat en honor a l’Asunción de la Verge (15 d’agost).

Des que accedim al Fadri en la seua única entrada, de seguida ens topem amb l’escala de caragol, que, a diferència d’altres construccions similars, aquesta escala connecta directament amb totes les estades; sense corredors que connecten les unes entre altres. Aquesta peculiar escala, comença en el vestíbul i finalitza al xapitell, comptant amb 191 escalons incloent els dos de la porta d’accés.

El primer habitacle que ens trobem és la sala del rellotge que marcava les hores per als habitants. El rellotge estava originàriament situat en la cara dreta de l’accés, encarant la Plaça de l’Herba ja que es trobava la porta de l’església i on es feia el mercat; encara hui pot apreciar-se l’antiga ubicació.

Donant tres voltes de caragol, arribem a la segona estada; la presó eclesiàstica o “presó del capellà”. Aquesta era una habitació amb poca ventilació i poques comoditats. Compta amb una finestra amb reixa, una latrina interna que, desembocava per gravetat a l’exterior sud, i una pintura de la Sagrada Família que es va descobrir en una de les reformes patides.

Si donem tres voltes més, ens topem amb l’habitatge del campaner. Aquest havia d’estar sempre disponible (dia i nit) per a tocar les hores, i qualsevol esdeveniment extraordinari que poguera sorgir. La sala era més àmplia que “la presó del capellà” encara que no era molt més luxosa. Comptava amb una zona de descans, una zona per a menjar i una zona de treball. No estava pensada per a una família, estava més aviat feta per a una vida austera i solitària.

El campaner havia d’estar disponible per a tocar les hores del dia, anunciar misses, festes, processons, alertar d’incendis, tempestes, invasions, etc., i algun esdeveniment extraordinari com la mort del Papa. Però llavors, el campaner no podia eixir del Fadri? – Sí, perquè existia un sistema de cordes llargues que arribaven fins a la base, per la qual cosa si arribava l’hora i el campaner s’havia retardat a tornar uns pocs minuts, ho podia

fer des de la base a l'hora en punt en comptes d'endarrerir-se amb la pujada fins a l'estada de les campanes.

Ara, en comptes de tres, pugem quatre voltes de caragol i arribem a l'última sala; la de les campanes i seguidament a la terrassa. Però abans d'arribar fins a l'interessant del Fadri (sota el meu punt de vista), cal esmentar la cornisa decorativa que remata el cos principal de la torre, i just baix d'aquesta, es troben les huit gàrgoles al voltant del perímetre, que funcionen com a desguàs pluvial.

Arribats a aquest punt, parlem d'eixes meravelloses campanes que trenquen el silenci de la ciutat. Eixint de l'escala a l'esquerra, ens trobem la Jaume, l'Àngel, després la Vicent, la Dolorettes i la Victòria, la Cristina, la Joaquina i la Maria. I en el xapitell trobem a la Cristobal, l'Anna i la Maria del Lledó.

No sabem exactament des de quan comencen els tocs com a anunci a la població, ja que el primer Llibre del Consell de Castelló és de l'any 1375. Però segons les investigacions de Joan Andrés i Sorribes, i Vicent Marzà i Duch en el seu llibre "El campanar de Castelló – Les campanes del Fadri", es troben escrits sobre tocs en diversos passatges de "Ordenances" i cite la que més m'agrada, en 1283: -XXXVI. De porta lum après el seny sonat. "Item stabliren e ordenaren que negú, puy el seny haurà sonat, no vage per la Vila sens lum, i si irà sens la dita lum pach XX sous. Fon reduïda la dita pena a V sous per privilegi o Provisió real del Senyor Rei En Pere primer. Dàtum a Valentie, any dòmini M°CCLXXXIII" -.

La campana Cristobal o Tàfol en honor al nostre patró Sant Cristòfol. Sempre ha estat en el xapitell del campanar, a excepció dels anys que el xapitell va estar destruït per un raig. Aquesta campana es troba fixa a una gran biga de fusta i no pot voltejar-se. Aquesta campana es feia sonar amb un martell que connectava directament amb el rellotge per un cable d'acer. Està afinada en nota SOL amb veu de contrabaix.

La campana Àngel era la major de les campanes que hi havia a la sala, però va ser destruïda l'any 1936. La que hui dia trobem en el Fadri és nova. Aquesta era la campana Municipal i voltejava solitària per a anunciar l'entrada i eixida de la Corporació Municipal en els actes oficials; processó del Corpus, la missa de la Mare de Déu d'Agost. Estava afinada en SOL# amb veu de baix.

La campana Jaume, igual que l'Àngel, va desaparèixer l'any 36 i l'actual és nova. El capçal era de fusta de carrasca. La Jaume si que voltejava i estava afinada en SOL# amb veu de baix. Aquesta campana indicava, depenent del número de repics, el barri o parròquia on s'havia produït un incendi. Diàriament era l'encarregada de marcar el rosari i les comunions diàries.

La campana Maria apareix al llarg de la història com "Maria la major" i "Ana Maria". La seua afinació és un FA amb veu de baríton o de baix (segons qui t'ho diga). Maria també és voltejada per a cantar-nos els seus anuncis encara que a vegades és repicada; com per a, encara, anunciar-nos el Àngelus. Aquesta campana ens deia en quina zona de la parròquia estava el foc de l'incendi i és possible que sobrevisquera a 1936 per eixe motiu. Voltejava en els tocs de les vespres dels dies de festa grossa (Corpus, Ascensió, la Magdalena, etc.).

La campana Vicent també va ser destruïda en 1936 i l'actual és nova. El seu afinat és de SOL tenor o baríton (ací no depén qui t'ho diga, sinó quan t'ho diga). Vicent s'encarregava de despertar la Vila de Castelló diàriament amb el seu volteig matutí en els tocs a l'alba. Repicava els tocs d'alce a Déu durant les misses i participava en diversos vols acompanyant a alguna de les campanes grosses.

La campana Anna actualment es troba en el xapitell penjada a l'interior de la Tàfol. Aquesta campana està afinada en FA amb veu de contralt. Hui dia està semi fixa, no té batall, i ha de ser tocada amb un martell exterior connectat al rellotge; encara que antigament era voltejable. Anna repica els quarts i les mitjes, antigament compartia aquest treball amb Dolorettes però hui dia ho fa amb María del Lledó. Aquesta campana té una doble funció: religiosa i civil, que dona a sospitar que es va salvar de la seua destrucció en el 1936.

La campana Victòria apareix en 1939 en commemoració a la victòria de les tropes franquistes en la guerra. Posteriorment, en 1966 es va refondre i, la campana Victòria actual, canta amb els seus tocs a Santa Victòria. Actualment es troba sota la Dolorettes.

La campana Joaquima tampoc és l'original i l'actual és nova. Té afinació LA de veu tenor. Aquesta campana participava en tots els vols ja que era la principal dels tiples. Es coneix poca informació sobre aquesta campana, però una de les funcions que tenia era anunciar l'eixida dels combregats.

La campana Cristina també va desaparèixer i la construcció de l'actual va ser en 1939. La seua afinació és en FA# i dona la veu de tiple. Unes certes característiques físiques de la campana fan pensar que Cristina voltejava al revés que les altres tiples del campanar (com a peculiaritat). Tenia diferents maneres de ser tocada, i segons es tocava assenyalava l'inici d'una festa grossa, o convocava als campaners el solemne toc dels difunts que es feia (i es fa) davant la mort del Bisbe, el Rei o el Papa.

La campana Dolores, Dolorettes, Campaneta del Calvari o Maria Menor. És la més xicoteta del campanar. Amb Dolorettes també, depenent qui t'ho explique, té una afinació SOL i dona veu de tiple, o té entonació de FA#. La curiositat d'aquesta campana és que, està fixada per dos tirants per ajuntar la campana al jou i a la tuja, però com no arriba a les parets laterals, està fixada amb unes estructures metàl·liques encastades a les parets laterals. Antigament, funcionava com la tercera campana del rellotge; s'encarregava de repicar els quarts i les mitjanes del rellotge, compartint missió amb Anna. Sembla que Dolorettes, també es va salvar de la seua destrucció l'any 1936 gràcies a la seua funció civil de participar en l'horari de la ciutat.

Davant el possible dubte dels lectors sobre el motiu de la desaparició de les campanes litúrgiques en 1936, convé assenyalar que estaven fabricades en bronze, un material que, en aquell context històric, va ser requisat per a la seua reutilització en la fabricació d'armament.

Per a acabar, vull deixar-vos el secret i la intriga de tres campanes pertanyents a la ciutat que es troben en salvaguarda de la Catedral de Santa María. Però això, dona per a un altre article...

ESTÀTUA DE JUAN JOSÉ SALAS

per Marta Font i Ramos

L'Estàtua Del Carrer Arxipreste Balaguer

És molta la gent que transita davant de l'estàtua d'un home que pinta un quadre, amb el cavallet obert i la mirada fixada cap a l'Ajuntament de Castelló, com si buscara la millor perspectiva possible. Tal vegada intenta reflectir l'arquitectura de la ciutat des d'una visió més discreta i íntima.

—Però, qui és realment eixe pintor?—

Es tracta de Juan José Salas Babiloni, professor i pintor nascut a Castelló de la Plana l'any 1944.

Va exercir com a professor de matemàtiques, física i química a l'acadèmia Sant Cristòfol, i posteriorment va fundar la seua pròpia acadèmia. A l'octubre de 1973 es va casar amb Rosa María Agredano, cordovesa que va decidir establir la seua residència a Castelló per formar una família amb Juan José. Del matrimoni van nàixer dos fills: Luis i Núria.

Juanjo era aficionat a l'esport. No obstant això, sense una explicació aparent, un dia va comprar un cavallet, una maleta i tot el material necessari per pintar, amb els pocs recursos econòmics de què disposava.

Així va començar a pintar pels carrers de Castelló, sense un lloc fix. Els vianants podien trobar-lo al Parc Ribalta, al Mercat Central o a la Porta del Sol, des d'on va pintar el Casino Antic des de diferents angles.

Amb el temps, va començar a instal·lar-se als voltants de l'Ajuntament, on va pintar el Fadri, Santa Maria i la Plaça Major. En aquells moments va iniciar una relació propera amb els veïns del centre de la ciutat, fet que el va convertir en una figura molt coneguda a Castelló, gràcies al seu caràcter afable i als seus olis.

Juanjo Salas va morir l'any 2008. Diversos veïns i comerciants del centre, juntament amb un regidor municipal, van encarregar una escultura en el seu honor al prestigiós escultor Carlos Vento. L'obra va ser inaugurada el 3 de setembre de 2009 per llavors alcalde Alberto Fabra.

L'estàtua no sols ret homenatge a Salas com a persona i veí de Castelló, sinó també a la tradició pictòrica i a la cultura urbana de la ciutat. A més, forma part del conjunt d'escultures situades en punts clau per oferir als veïns i visitants un recorregut artístic a l'aire lliure.

REAL CASINO ANTIC. MÉS QUE UN EDIFICI SINGULAR

per Francisco Jáuregui. President del Real Casino Antic

En ple segle XXI, passejant pels carrers del centre de la nostra ciutat, conserven la seua hegemonia determinats edificis singulars que encara mantenen l'activitat relacionada amb el seu origen en ser dissenyats.

L'edifici del Teatre Principal construït en 1894, l'Institut d'Ensenyament Secundari Francesc Ribalta de 1917, l'actual seu Caixabank (anterior Banc de Castelló) en 1923, inclús l'edifici de Correus (Bé de Rellevància Local) finalitzat l'any 1932 conformen aquest grup de construccions, que sumat a l'edifici del Real Casino Antic, enclavat entre el carrer d'Enmig, Vera i Porta del Sol conclòs en 1923, conformen un ventall d'admirable execució arquitectònica.

Centrant-nos en l'únic edifici que fins a hui congrega la societat de Castelló que s'alça amb dues torres als seus extrems i s'acompanya d'un jardí confrontant, és testimoni en ple Cor de la Ciutat de l'activitat de l'urbe.

La construcció arquitectònica tal com la coneixem en l'actualitat, és fruit d'una transformació d'una antiga Masia, coneguda com el palau dels Tirado de mitjan segle XVIII, que constava de planta baixa i dos pisos amb jardí i estava emplaçat en la cara exterior de la muralla medieval, junt a la "Porta de València". Es va concedir com a premi a Francisco Tirado per les seues gestions positives en la Cort per a aconseguir la separació de la Séquia Major de Castelló de la d'Almassora, i va ser adquirida com a seu per l'entitat en 1865 per a convertir-se en propietat perdurable i no dependre de mecenes que emparaven amb les seues cessions temporals les reunions d'un grup de castellanencs des de la seua constitució en 1814 per D. Francisco Giner i que havia recorregut diferents emplaçaments, des de la primera seu de la solemne associació, ubicada en la mateixa casa on vivia el seu impulsor, al carrer Cavallers 20, fins passats els anys, que es trasllada a la casa del Martí, Palau de ball Cosme Martí en els quatre cantons.

En 1922, D. Joaquín Moragas i D. Francisco Maristany, van guanyar el concurs del projecte organitzat per l'Ajuntament de Castelló per a la reforma de l'edifici. Es va buscar la col·laboració de l'escultor Boix i del pintor Manuel Sorribas. Les obres es van iniciar en 1922 i van consistir en l'elevació d'un pis en la façana del carrer d'Enmig fins a la crugia de l'escala respectada en la seua totalitat, i la reforma del Saló de Ball en l'ala est; la reforma en la seua totalitat de les dues façanes i la construcció de la torre quadrada del segon pis. Aquesta remodelació va donar lloc al popular edifici que tots coneixem en l'actualitat, reconegut ja com a Patrimoni Cultural de la nostra ciutat i província.

Façana del Casino Antic abans de 1922

La façana principal presenta un perfil escalonat que s'inicia amb la torre de la cantonada amb el carrer d'Enmig i va reduint la seua alçària fins a aconseguir les dues plantes. La cantonada oposada, es remata per una torre més xicoteta que resol el canvi d'alçària amb la façana lateral que dona al jardí.

La planta baixa es tracta com a basament del conjunt, amb sòcol corregut i acanaladures horitzontals. La transició cap a les plantes superiors està marcada per un balcó corregut amb balustrada, on els buits verticals s'enriqueixen amb elements treballats en pedra.

Com a resultat de la intervenció, l'edifici adquireix un notable caràcter marcat per la interessant volumetria i pels elements ornamentals que donen la nota de distinció i elegància.

Les façanes, tenen un clar referent dels models plate-rescs salmantins, assemblant-se al palau de Monterrey de Salamanca.

Si aprofundim en el coneixement sobre l'entitat que s'ubica en l'assenyalat edifici, coneixem una de les societats civils, de les més antigues de Castelló, que ha sigut anomenada de diferents formes en tota la seua trajectòria. En 1876 es va anomenar "Casino de Castelló", sota la presidència de Manuel Giner Giner. Després de la Guerra Civil i com a conseqüència de les noves normes, en 1938, va passar a denominar-se "Centre antic cultural", estant presidit per Manuel Lillo Roca. En 1947, torna a anomenar-se "Casino Antic", sota la presidència d'Antonio de Cachavera Santodomingo, nom que s'ha mantingut fins a 2014, on ha passat a denominar-se "Real Casino Antic", en rebre el nomenament atorgat pel Rei Felip VI, primera distinció concedida, el 12 de desembre de 2014, per Sa Majestat per a la nostra ciutat i província.

L'edifici actual és la seu d'una entitat denominada anteriorment "Casino de Castelló" fundada el 19 de març de 1814, després que en 1812 es decretara la llibertat d'associacionisme. En aquesta data, va ser fundada per un grup de cavallers de la burgesia local, impulsat per Francisco Giner Feliu, baró de Benicàssim, que es converteix en el seu primer president.

Aquest entranyable edifici té una llarga història que reflecteix la de la societat castellonenca, si bé, inclús durant els anys de la postguerra, malgrat la prohibició que existia pel govern, en les seues dependències se succeïen significatives "timbes", dels pocs llocs de la ciutat on es jugaven considerables sumes de diners. Són realment els seus salons i la resta d'estances les que es converteixen en moviment social i cultural amb multitud d'esdeveniments rellevants per a la ciutat.

Antic salón de ball

Vista del Casino Antic després de la reforma de 1923

Part de l'obra pictòrica. Mural de Ramón Catalán a l'escalinata del Casino

Aquest singular edifici també ha sigut amfitrió del jurat dels premis “Rei Jaume I” l’any 2005, màxim guardó de la Comunitat Valenciana.

En 2014 el Casino Antic de Castelló va rebre, de mans de la Generalitat Valenciana, un reconeixement per la seua condició d’espai privilegiat i referent urbà per a la reunió, el debat i el diàleg al llarg de 200 anys i Sa Majestat Felip VI va concedir el títol de Reial a l’entitat amb motiu de l’efemèride.

El nostre singular edifici ha sigut i és testimoni de l’esdevenir dels veïns allotjant congressos, conferències, concerts, representacions teatrals i d’òpera, banquets, gales benèfiques i actes de gran afluència de públic de totes les característiques.

Entre les seues moltes tradicions peculiars que han prevalgut al llarg del temps, està per exemple el ritual de tancar una de les portes d’entrada en senyal de dol per la defunció d’un soci, com a senyal de respecte.

Des dels inicis, el Real Casino Antic s’ha caracteritzat per l’organització de tertúlies en el seu conegut saló de la Xemeineia, s’han impulsat i assentat activitats que han arribat a transformar-se en cicles culturals referents de la ciutat (Jazz a Castelló, Certamen Internacional de Poesia, Els concerts del conservatori, etc.) com a mostra fervent amb la Cultura, junt amb la conservació d’una extensa obra pictòrica recollida en el nostre catàleg, com el Mural de la nostra escala principal que l’any 2023, va complir 50 anys, coincidint amb el centenari de l’edifici i del naixement de l’autor, el pintor muralista D. Ramón Catalán Tomás. Testimoni també de l’activitat associativa és la formació del Club de Billar Casino antic, qui ja compta amb un torneig consolidat després de 45 anys de realització i obert a clubs de la província federats.

Vista del Reial Casino Antic actualment

Actualment, sent conscients de l’important llegat que els nostres antecessors ens han brindat, s’ha obert a noves tendències, organitzant cursos temàtics per a socis, classes de ball de saló, conferències professionals, etc., sense perdre el nostre compromís per transmetre i mantindre els valors que les nostres entitats representen, i sense perdre l’essència de constituir el punt de trobada d’una societat desperta i viva que estima la seua ciutat i província.

DVL EL ECU 125 ANIV
TTAT DE CASTELL
(1873 - 1958)

FONT DE L'AIGUADORA

per la Comissió

Font de l'Aiguadora (Porta del Sol, Castelló de la Plana) · Juan Bautista Adsuara Ramos · 2002.

La Font de l'Aiguadora, instal·lada l'any **2002** a la **Porta del Sol**, és una escultura-font urbana que combina funció i simbolisme en un dels espais més cèntrics de **Castelló de la Plana**. L'obra representa una dona amb un cànir d'on brolla l'aigua, evocant l'antic ofici de **l'aiguadora** —vinculat al proveïment tradicional— i convertint-lo en una metàfora de la vida quotidiana, l'esforç i la vitalitat de la ciutat. La figura, de gest naturalista i seré, introdueix una escena íntima i reconeixible dins del paisatge urbà.

El seu autor, **Juan Bautista Adsuara Ramos**, fou un dels escultors espanyols més destacats del segle XX. Nascut a Castelló de la Plana, es formà a la Reial Acadèmia de Belles Arts de San Fernando, on arribà a ser catedràtic i director. Reconegut amb importants premis nacionals, Adsuara desenvolupà un estil figuratiu de gran sensibilitat, especialment visible en les seues figures femenines i en les obres públiques.

Com a curiositat, a més de l'escultura monumental i religiosa, Adsuara també va crear **peces de caràcter simbòlic i festiu vinculades a la cultura i les tradicions de Castelló**, com la **gaiata**, element emblemàtic de les festes fundacionals de la ciutat, demostrant així la seua profunda connexió amb la identitat local.

EDIFICI MENADOR

per la Comissió

La Universitat Jaume I i l'Ajuntament de Castelló van inaugurar el 24 de febrer de 2017 el Menador Espai Cultural que és un contenidor per a la cultura, l'educació, la joventut i la convivència. Situat en la plaça Hort dels Corders, durant dècades va albergar la delegació d'Hisenda de la província de Castelló, fins que aquest servei es va traslladar a una nova ubicació en 2006.

Aquest edifici s'ha transformat en un lloc de trobada, un focus d'oportunitats per a la dinamització cultural i el gaudi del coneixement que s'obri en el cor de la ciutat.

La col·laboració de l'UJI i el consistori ha fet possible este nou contenidor cultural que compta amb una superfície de més de 4.000 metres quadrats al servei de la cultura i el coneixement, amb espais diferenciats:

- Sala d'exposicions
- Sala de conferències
- Sala polivalent
- Biblioteca Digital
- Aules de formació
- Museu Pedagògic de Castelló (MPdC)
- Despatxos per a la gestió i administració

L'elecció del terme menador fa referència a la figura del xiquet que ajudava a l'artesà que fabricava fils amb les fibres de cànem rastellat. El menador s'encarregava de fer girar la roda afavorint la formació del cap. Posar en valor la indústria del cànem que va tindre el seu apogeu en el segle XVIII i va ser clau per al desenrotllament de la nostra ciutat.

Els seus 4.000 m2 compten amb una àmplia sala d'exposicions, sales d'actes i sales polivalents, biblioteca digital, aules, seminaris i un museu de la pedagogia, a més d'instal·lacions administratives i espais destinats a associacions culturals i conferències. També disposa d'espais per a la lectura i la informació, així com espais per a exposicions, cursos, jornades i seminaris. A l'instal·lació tenen les seues seues les següents associacions Societat Castellonenca de Cultura, l'Ateneu Cultural de Castelló, la Societat Filharmònica, Escola de Teatre, l'Aula de Natura, l'Escola de Ceràmica i l'Escola de Disseny, l'Associació d'Artistes Plàstics de Castelló, CAU (Col·lectiu d'Artistes de la Universitat), l'Associació de Ceramistes, i el Col·lectiu de Fotografia "La Llum" Institut d'Estudis Catalans, Fundació Huguet.

L'any 2024 va passar a ser de titularitat total del consistori.

També és seu d'àrees municipals com a Servicis Municipals:

- Joventut
- Participació Ciutadana
- Família i Infància
- Unitat de la Gent gran
- Departaments de Festes, Cultura i Educació.

L'ESTÀTUA JAUME I: HISTÒRIA, ART I LLEGAT A CASTELLÓ DE LA PLANA

per Antonio Campesino Sánchez-Vílchez

Al Cor de Castelló de la Plana, al llarg de la majestuosa Avinguda del Rei En Jaume, s'alça una figura imponent que ha sigut testimoni del pas dels segles i de la transformació d'una ciutat. L'estàtua de Jaume I el Conqueridor no és només un monument de bronze i pedra; és una peça viva de la memòria col·lectiva dels castellonencs. La seua silueta, ferma i serena, evoca no sols el rei fundador de la ciutat, sinó també l'esperit d'esforç, visió i orgull que ha acompanyat Castelló al llarg de la seua història.

Els orígens històrics de Castelló i el llegat de Jaume I

Per a entendre el significat profund de l'estàtua, cal remuntar-se a mitjan segle XIII. En aquells anys, la Península Ibèrica es trobava immersa en un procés de transformació. Les campanyes de la Reconquesta avançaven cap al sud, i la Corona d'Aragó, sota el comandament del rei Jaume I, expandia el seu domini pel Mediterrani.

Jaume I, conegut com el Conqueridor, no era sols un guerrer; era un governant pragmàtic, amb una visió política i cultural que buscava organitzar i unificar els territoris.

L'any 1251, atenent les súpliques dels habitants de l'antiga alqueria de la Magdalena, el monarca va autoritzar el trasllat de la vila a la plana, un lloc més fèrtil, accessible i millor protegit. Este trasllat marcaria el naixement de la Castelló de la Plana moderna. Amb este gest, Jaume I no sols va fundar una ciutat, sinó que va assentar les bases d'un model urbà que reflectia l'esperit del seu temps: treball, convivència i prosperitat.

Jaume I d'Aragó (1208–1276) va ser una de les figures més brillants de la història medieval europea. Fill de Pere II i de Maria de Montpeller, el seu regnat es va caracteritzar per un equilibri entre l'espasa i la ploma. Va conquerir Mallorca (1229) i València (1238), estenent els límits del regne fins al Mediterrani. Però també va ser un legislador visionari: va impulsar els Furs de València, va reforçar les Corts i va promoure el desenvolupament del comerç i la cultura.

La idea del monument: memòria i agraïment

Segles després, a finals del segle XIX, Castelló vivia un període de modernització. Els carrers s'eixamplaven, el comerç prosperava i la ciutat buscava consolidar una identitat urbana que reflectira la seua història i el seu orgull local. En este context, va sorgir la iniciativa d'erigir una estàtua en honor al rei fundador.

La proposta es va concretar gràcies al llegat de l'arxiprest Joan Cardona Vives, un benefactor castellonenc que va deixar en el seu testament fons destinats a embellir la ciutat. Els marmessors de Cardona Vives, amb el suport de l'Ajuntament de Castelló, van destinar part d'eixos fons a la creació d'una escultura dedicada a Jaume I, símbol del naixement de la ciutat.

L'encàrrec va recaure en l'escultor Josep Viciano Martí, nascut a Castelló l'any 1855. Format a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València, Viciano era un artista d'una gran sensibilitat, influït pel realisme romàntic. Va saber captar la grandesa

del personatge històric i dotar l'obra d'una força expressiva notable. El seu disseny va ser aprovat per la Reial Acadèmia de Sant Carles, cosa que garantia la seua qualitat artística.

El procés creatiu i la inauguració

L'obra, fosa en bronze i d'uns 2,6 metres d'alçària, mostra Jaume I en actitud solemne, vestit amb la seua armadura i sostenint una espasa, símbol del poder i de la justícia. El seu rostre, seré i decidit, reflecteix tant el lideratge militar com la saviesa política del monarca. El pedestal, dissenyat per l'arquitecte Godofredo Ros d'Ursinos, aporta equilibri i monumentalitat al conjunt. La figura s'alça com si vigilara la ciutat que va ajudar a crear, dominant amb la seua presència el paisatge.

El monument va ser inaugurat el 20 de març de 1897, en la vespra de les festes de la Magdalena. La ciutat es va engalanar per a l'ocasió. Multitud de veïns acudiren a presenciar la cerimònia, en la qual participaren autoritats civils, religioses i militars. La música de la banda municipal va acompanyar els discursos d'homenatge, i les campanes de les esglésies repicaren com a símbol d'orgull i gratitud. Des d'aquell dia, la figura de Jaume I va passar a formar part inseparable de l'ànima castellonenca.

Jaume I i la seua visió de ciutat

El regnat de Jaume I no sols va transformar el mapa polític del Mediterrani, sinó que va deixar un llegat urbanístic i cultural que perdura en el temps. La seua política de repoblació va impulsar la creació de viles estructurades entorn d'una plaça major, una església i un mercat. Castelló, amb el seu traçat racional i la seua obertura cap a l'horta i la mar, va ser un reflex d'aquella visió. El trasllat des del tossal de la Magdalena fins a la plana va permetre el creixement agrícola i mercantil, donant origen a l'economia local.

En el seu Llibre dels fets, Jaume I va escriure: "Déu em va donar l'enteniment per a governar i l'espasa per a protegir". Esta dualitat entre el governant savi i el guerrer just es reflecteix en l'estàtua que hui presideix Castelló. No és sols la imatge d'un conqueridor, sinó la d'un fundador visionari.

La evolució del monument al segle XX

Durant més d'un segle, l'estàtua ha sigut testimoni dels canvis de la ciutat. Ha vist passar cotxes, tramvies i manifestacions, ha escoltat els himnes de les festes i els murmuris del mercat. Durant la Guerra Civil Espanyola, el monument va estar en perill de ser destruït, com tantes altres obres d'art públic, però la ciutadania i les autoritats locals van aconseguir preservar-lo. En diferents ocasions va ser restaurat per a mantindre el seu esplendor original.

A la segona meitat del segle XX, la figura de Jaume I es va consolidar com a símbol de les Festes de la Magdalena, que commemoren el trasllat fundacional de la ciutat. Cada any, la Germandat dels Cavallers de la Conquesta organitza un emotiu homenatge al monarca davant de l'estàtua, depositant corones de llorer i flors als seus peus. Este acte, senzill i solemne, reforça el vincle entre passat i present, entre història i tradició.

L'entorn urbà i el seu simbolisme

L'emplaçament del monument no va ser casual. L'Avinguda del Rei En Jaume ha sigut sempre una artèria principal de Castelló. En els seus orígens, albergava els mercats setma-

nals i les fires de Tots Sants i de la Magdalena. Era el centre de la vida social, comercial i festiva de la ciutat.

Col·locar allí l'estàtua significava situar el fundador al cor del poble, com a testimoni i protector del seu desenvolupament.

Amb el pas dels anys, l'entorn ha canviat: nous edificis, comerços, arbres i avingudes s'han alçat al voltant. Tanmateix, la figura del rei roman inalterable, recordant que tota modernitat es construeix sobre arrels antigues. La seua presència inspira respecte i admiració tant en els castellanencs com en els visitants que, en passar davant d'ella, intueixen la força de la història que encarna.

Una obra d'art i d'identitat

Més enllà del seu valor històric, l'estàtua de Jaume I posseïx un innegable valor artístic. Josep Viciano Martí va aconseguir una obra equilibrada entre el realisme i la idealització heroica. El tractament del bronze, els plects de l'armadura, l'expressió serena del rostre i la postura ferma confereixen al conjunt una sensació de vida continguda. És el retrat d'un rei que no necessita imposar-se per la violència, sinó per l'autoritat moral que emana de la seua figura.

Imatge presa en el taller escultor Viciano

El monument s'ha convertit en un símbol d'unitat i orgull col·lectiu. Cada generació de castellanencs l'ha reinterpretat a la seua manera: com a emblema de la fundació, com a referent històric o com a punt de trobada cívica. Entorn d'ell se celebren actes oficials, concentracions festives i homenatges, la qual cosa demostra que no és una simple escultura, sinó un element viu de la identitat ciutadana.

El rei etern de Castelló

Hui, més de cent vint-i-cinc anys després de la seua inauguració, l'estàtua de Jaume I continua mirant l'horitzó amb la mateixa serenitat que el dia en què va ser col·locada. Representa la continuïtat d'una ciutat que ha sabut evolucionar sense perdre la seua memòria. En els seus bronzes es reflecteixen els valors que van donar origen a Castelló: esforç, justícia, treball i esperança.

Jaume I, el rei que va unir pobles i va alçar ciutats, continua present en cada pedra, en cada carrer i en cada festa. La seua figura no sols recorda el passat, sinó que inspira el futur. Cada vegada que un castellanenc alça la vista cap a la seua estàtua, reviu una història que va començar fa quasi huit segles, quan un monarca visionari va decidir fundar una ciutat a la Plana.

Així, el monument no és sols un homenatge al rei, sinó també a tots els homes i dones que, al llarg del temps, han fet de Castelló un lloc de trobada, de treball i de vida. Sota la mirada immòbil de Jaume I, la ciutat continua escrivint la seua història.

ELS ALTARS DE LA BASÍLICA DE LLEDÓ

per Juan José Porcar i Martí. Arxiver de la Reial Confraria

S'ha escrit molt de la nostra Patrona, la Mare de Déu del Lledó, i de la seua Basílica, però el llibre on tots consultem, per ser l'obra capital sobre este tema és el que va escriure el Prior de la Basílica i historiador Josep Miquel Francés i Camús "Historia de la Basílica de Lledó". Treball fet amb molta cura i una especial estima en què es nota el seu amor per la Mare de Déu i per Castelló.

El capítol XVII parla dels altars laterals, fent un estudi dels sants als quals estaven dedicats i com es trobaven al moment d'escriure el llibre, l'any 1999.

Des d'aleshores, no han sofrit cap modificació ressenyable, però s'han incorporat pintures i algunes imatges que caldria comentar. En primer lloc, vull començar este article fent una reivindicació: el Via-crucis que va pintar Juan Soler Blasco està repartit pels altars laterals de manera aleatòria, hi ha capelles que tenen dos estacions, altres sols tenen una..., sembla que els quadres estan penjats allà on es va trobar un lloc buit. Crec que seria de justícia estudiar una forma adequada de penjar-lo per tal que este magnífic Via-crucis tinga la rellevància que li correspon.

Ara anem a passejar-nos per la nau de la Basílica i contemplarem les capelles laterals, comentant tot el que en elles podem veure.

Entrant per la porta principal trobem, a la dreta i abans de passar el cancell de ferro i vidre, l'anomenada Sala dels Mantells, ja que allí estan exposats els més de quaranta mantells que té la Mare de Déu i que es canvien segons el temps litúrgic. En algun moment es va pensar a fer d'aquesta sala una capella penitencial, amb el Crist de Urbano Fos que ara està a la sagristia i el confessional, però esta idea va caure en l'oblit.

Traspassant el cancell, i sempre a la dreta, està la capella de la Immaculada, on es troba el confessional de la Basílica. Es va fer en temps del Prior Vicent Pascual Moliner, inspirant-se en els confessionaris de l'Arxiprestal de Sant Mateu, poble on ell havia nascut. Sobre ell podem veure una Nativitat un poc tenebrista. Al frontal de l'altar hi ha les imatges de Santa Maravillas de Jesús, donada per dos devotes d'esta santa, i Santa Elvira, regalada per una altra devota amb aquest nom. Al mig d'estes imatges es troba la imponent Puríssima de l'escultor valencià José Gerique, que els veïns del Portal de la Puríssima van portar a la Basílica el 1971. També es troba en esta capella una imatge de Sant Jaume Pilegrí, que l'Associació d'Amics de la Ruta Jacobea "Ultreia-Castelló" hi van col·locar per ser Lledó la primera parada del Camí de Sant Jaume que partix de Fadrell. Per últim, una imatge de l'apòstol Sant Judes Tadeo, patró de les causes impossibles, que té devoció per a molts fidels.

La Puríssima

La segona capella està dedicada a la Sagrada Família i la presideix un grup escultòric de l'artista Manuel Rodríguez, natural de Navajas. Es troba sobre una mènsula enorme i està flanquejada per uns relleus, també de Rodríguez, que representen la fugida a

Egipte i el taller de Sant Josep. A les parets laterals s'hi troben unes pintures anònimes de la Sagrada Família amb Sant Joan, donació de la família Francisco-Ferrer el 1996, i la mort de Sant Josep, Patró de la bona mort, adquirida pel Prior Vicent Pascual el 1994.

En la tercera podem admirar el gran retaule de Traver Calzada que enquadra la pintura del pintor Joan B. Porcar per a l'ermitori de la Magdalena. Durant molts anys aquesta pintura sobre taula va presidir l'altar de la petita ermita on Castelló es desplaça cada any en romeria el tercer diumenge de Quaresma. Per temor a què poguera ser danyada o robada, es va traslladar a l'Ajuntament i finalment, el març de 1992, les empreses Petromed i Proquimed van subvencionar la confecció del retaule que actualment ocupa el frontal de la capella, amb una representació de tots els personatges que conformen el romiatge. Als laterals hi ha dos pintures que fan referència a Santa Maria Magdalena: una representa l'enterrament del Nostre Senyor amb la santa penitent i l'altra és una còpia del quadre "Noli me tangere" de Correggio que es troba al Museu del Prado. En ell es veu a la Magdalena quan reconeix a Jesús ressuscitat el matí del Diumenge de Pasqua i ell li diu que no el toque.

Arribem al creuer de la Basílica i, seguint a la dreta, es troba l'altar de Sant Vicent Ferrer, Patró de l'antic regne de València. La imatge va ser esculpida per l'artista borriolenc Àlvaro Falomir el 1959 i l'altar de marbre el va dissenyar l'arquitecte Vicente Traver Tomás al 1957. Al mateix creuer s'exposa el quadre de Joan B. Porcar que representa a la Mare de Déu del Lledó (1955) que, juntament amb el de Sant Cristòfol (1957) que podem veure a l'altre costat del creuer, també del mateix pintor, estaven al saló del consell de la Caixa d'Estalvis de Castelló, al carrer Cavallers. Estes dos pintures són propietat de la Fundació Caixa Castelló i estan cedides a la Basílica. També en aquest lateral de la Basílica hi ha tres pintures de l'artista andalús Felipe Herreros Roderó, encarregades pel Prior Josep Miquel Francés, que representen la Santa Troballa de la Mare de Déu del Lledó i els papes Sant Joan XXIII i Benet XVI.

A l'altar major de la Basílica es troba la venerada imatge de la nostra Patrona, la Mare de Déu del Lledó, i als costats unes pintures del català Joan Surribas Carbó de 1951 amb el Naixement de la Verge i la seua Assumpció, envoltades per unes rocalles barroques. Com que estes pintures estan col·locades a prou altura, el Prior Vicent Pascual va comprar unes altres dos, d'autor anònim, que representen l'Anunciació i la Visitació de la Mare de Déu a la seua cosina Isabel. Per a estes

La mort de Sant Josep

"Noli me tangere"

Sant Vicent Ferrer

obres, el gener de 1995, l'artista castellonenc Alberto Guallart va confeccionar unes rocalles perquè conjuntaren amb les que ja es trobaven al presbiteri. Guallart va idear un nou conjunt de rocalles que integraven també les antigues, però este projecte no va acabar de veure la llum al complet.

Alberto Guallart amb les noves rocalles

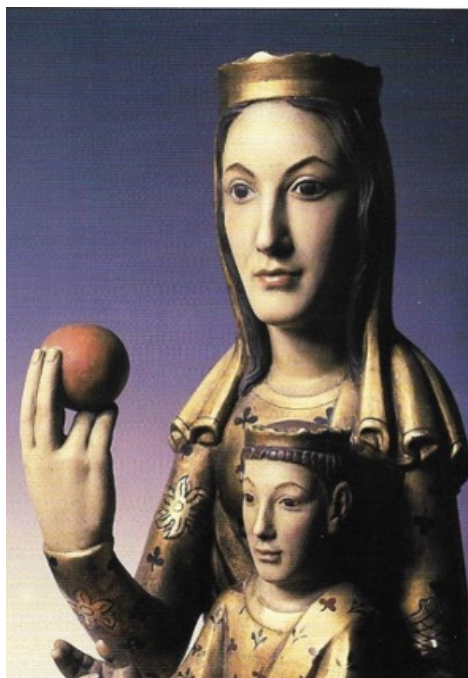
Tornant al creuer, ara ja al costat esquerre, està l'altar del Patró de la ciutat Sant Cristòfol, obra també d'Álvaro Falomir de 1955. Així mateix hi ha pintures de Felipe Herreros que representen la Coronació de la Mare de Déu del Lledó, i els papes Sant Joan Pau II i Pius XI. I com s'ha comentat anteriorment, el quadre de Porcar de Sant Cristòfol.

Ara, i seguint pel costat esquerre cap a la porta de la Basílica, trobem l'altar de la Verge de la Taronja. L'any 1965 es va inaugurar este altar, dissenyat per Ramón Catalán, amb una imatge realitzada pel vila-realenc José Ortells que còpia l'escultura romànica venerada a la població d'Olocau del Rey.

Seguidament, es troba l'altar del Cor de Jesús. El 1987 el Prior Vicente Pascual va encarregar al pintor Francisco Vidal Serrulla un retaule de pintura sobre taula amb sants que van propagar la devoció al Sagrat Cor de Jesús i també altres personatges i tradicions castellonenques. La imatge que el presidix era del convent de les religioses Oblates de Benicàssim, que el van regalar a la Basílica per a substituir una imatge més petita que tenia la Basílica. En un dels laterals de la capella hi ha una làmina emmarcada del Patró de la Diòcesi Sant Pasqual Bailón.

Sant Cristòfol

Mare de Déu de la Taronja

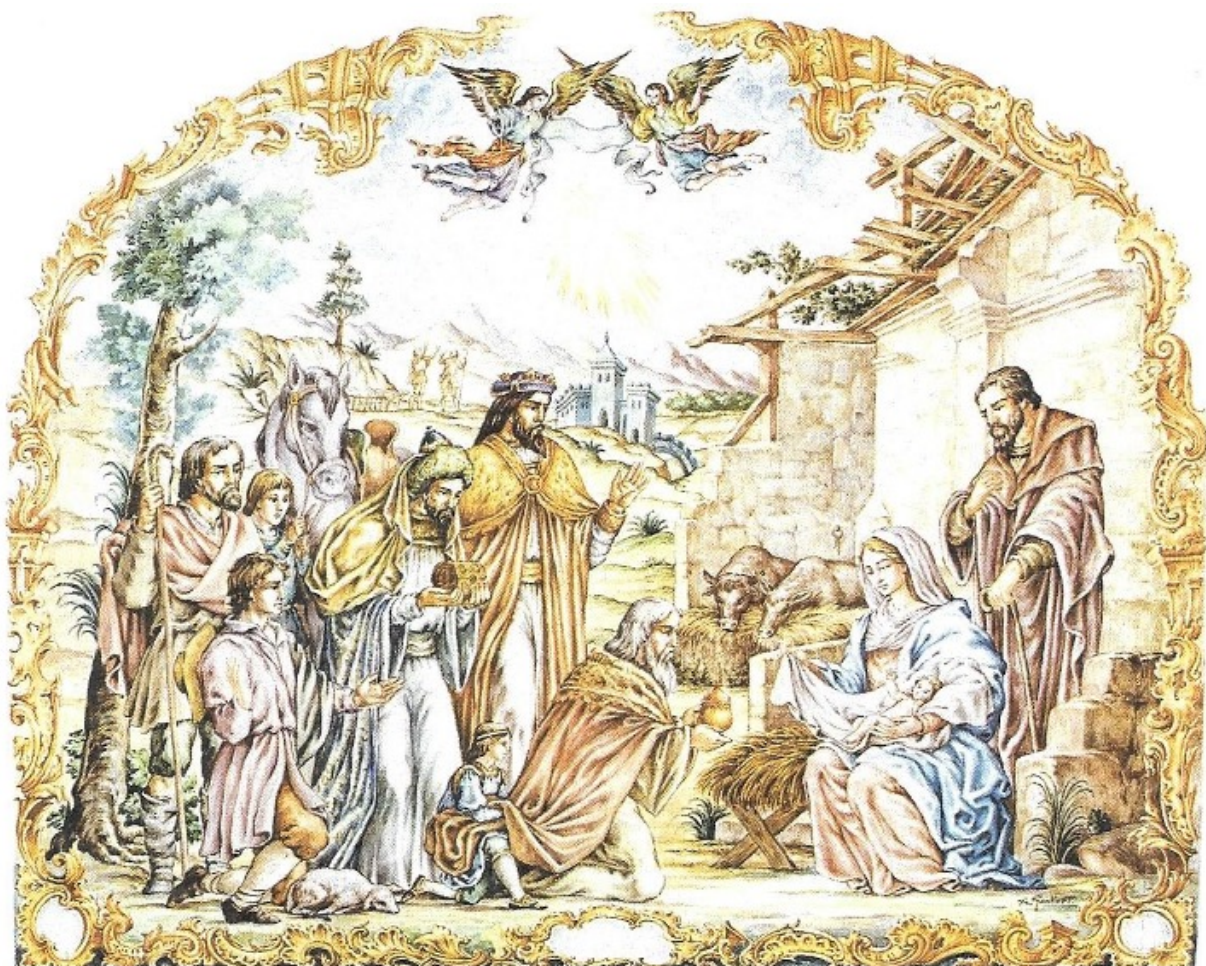
Esbòs del retaule del Cor de Jesús

L'últim altar, on es troba la porta de pujada al cor de la Basílica, està presidit per la imatge de Sant Miquel, Patró de la Policia Local de Castelló i al que anualment se li oferix una festa en la Basílica per part d'este cos policial. Està flanquejat per Sant Pere, Patró dels mariners, i per Sant Bartomeu, sant que té gran devoció en molts pobles de la nostra província. Sobre la porta del cor es troba un gran quadre de Lorenzo Ramírez que representa a la Mare de Déu del Lledó i que es va pintar per a presidir una Ofrena de flors de les festes de la Magdalena. En una de les columnes podem veure també una graciosa imatge de Sant Antoni de Pàdua.

Pintura de Lorenzo Ramírez

Eixint ja de la Basílica queda un llenç de paret on hi ha una ceràmica commemorativa de la declaració basilical l'1 de maig de 1983, obra d'Alberto Guallart. Este artista va presentar un projecte per a esta paret amb una gran ceràmica que representava l'Adoració dels Mags d'Orient, que no va arribar a realitzar-se.

Projecte de ceràmica per al sota cor

UN NAIXEMENT IL·LUMINAT PER LA SERENATA

per Inés Porcar i Dols

Vaig nèixer sota un cel que cremava en llums. El meu pare sempre el compta amb un somriure que li il·lumina els ulls: aquell dissabte 4 de Maig de 1996, mentre Castelló celebrava la Serenata a la seua patrona, els focs artificials il·luminaven l'esplanada de la Basílica i entraven per la finestra de l'hospital com un presagi.

Els braços dels meus pares sostenien als seus dos fills, Jesús i a mi, nouvinguts al món. I així, embolicats entre l'olor d'hospital i el ressò de la pólvora, els meus pares ens van donar la benvinguda al món mentre la Verge del Lledó regnava sobre la nit.

I encara abans de travessar el llindar de la nostra casa per primera vegada, els meus pares ens van portar a la basílica. La meua primera visita va ser per a veure a la Verge.

Dos bebés diminuts presentats a la patrona de la seua ciutat, com si la vida mateixa volguera deixar-nos sota la seua empara des del primer instant.

HERÈNCIA D'UNA LLAR QUE RESA EN VEU BAIXA

He crescut en una casa on la Verge no era només tradició, sinó que ha sigut presència diària.

El meu pare va pertànyer a la Junta de Govern de la Reial Confraria del Lledó des de 1983 fins a 1989, entregant temps, carinyo i vida a la història de la nostra patrona. Des de 1990, a més és l'arxiver de la Confraria, guardià dels records escrits i gràfics d'una ciutat que en eixe Arxiu té part de la seua memòria sagrada. La meua infància va transcórrer entre documents antics, fotografies que parlaven per si soles i relats que ell comptava amb una passió hereditària.

Amb la meua mare, cambrera de la Verge entre 2021 i 2025, vaig aprendre observant-la que no hi ha oració més pura que cuidar un mantell, ajustar un fermall o guardar un silenci respectuós en el cambril. En els seus gestos vaig descobrir que la fe també es fila.

L'ANY EN QUÈ EL MEU PARE VA ENCARNAR AL LLAURADOR

Si hi ha un record que guardaré sempre en el meu cor és el de l'any 2025. El meu pare va ser nomenat Perot de la Verge, encarnant a l'humil llaurador que va trobar la imatge sota un lledoner al 1366. Significa reviure l'origen de tot, carregar als braços la història, el símbol i l'amor d'un poble sencer.

Veure al meu pare amb la nostra Patrona entre els seus braços va ser una emoció indescriptible. El vaig veure avançar amb la Verge contra el seu pit, i vaig sentir que en eixe instant es tancava un cercle: el xiquet que un dia va aprendre a estimar a la Verge, l'home que la va estudiar, la va servir i la va honrar, ara la portava com si la història mateixa l'haguera triat.

Vaig plorar. Vaig plorar com ploreu les filles i els fills quan l'emoció els desborda i no hi ha paraules suficients.

L'ESTÀTUA DE PEROT I LES FOTOS QUE GUARDEN LA INFÀNCIA

Als peus de la basílica, al mig del camí que conduïx a l'esplanada, està l'estàtua de Perot de Granyana, amb els seus bous detinguts just en l'instant de la troballa. Eixa escena forma part de la infància de molts castellonencs i també de la meua.

Cada any, en tornar de l'ofrena, vestits amb les robes regionals, els meus pares ens asseien sobre els bous per a fer la foto. Era ritual tan nostre com les flors, com la música, com els aplaudiments que ressonaven en l'aire cap a la nostra Patrona.

Xiquets i xiquetes, esgotats però feliços després d'entregar els rams a la seua Mareta, ens pujàvem al llom d'eixos animals immòbils, somrient amb la innocència de qui no entén encara la força de la tradició que el sosté.

EL RESSÒ DEL LLEDONER QUE MAI DEIXA DE PARLAR

Quan pense en la Verge del Lledó, no pense només en la imatge trobada sota un lledoner al 1366, ni en la Basílica que la custòdia, ni en l'ofrena que cada any tiny de flors la seua esplanada.

Pense en els focs de la Serenata il·luminant els meus primers minuts de vida. A les mans de la meua mare cuidant cada detall del mantell. En el meu pare arxivant històries antigues. I sobretot, en el 2025 en què va sostindre a la Patrona als seus braços, com si la història mateixa li confiara el major tresor de Castelló.

Potser per això dic, amb el cor ple, que la Verge del Lledó no sols forma part de la meua vida; ha sigut companyia des del primer segon.

SANT ROC DE CANET

per la Comissió

És un lloc emblemàtic per als castellonencs. Situada dins del Camí dels Molins dins de la partida de Canet.

Es construïa en el S.XVII, com a senyal d'agraïment a Sant Roc per la protecció de la pesta als anys 1647 i 1648

La seua base es la d'una autèntica alqueria, amb una espadanya sense campana.

És de planta rectangular i posseeix dues plantes. Adjunt es troba la casa de l'ermità.

Aquesta ermita està envoltada d'una abundant arbreda, posseeix una font i bancs. En un lateral es troba un rellotge de sol. Val la pena visitar-la i passar un dia de camp en aquesta Ermita.

Interiorment posseeix nau única d'un sol tram i coberta plana. Com a tresors de l'ermita podem destacar un calze barroc, que es presumeix és de l'època de la fundació del temple, així com un retaule-relicari del segle XVII, que es troben dipositats en el Museu de la Concatedral de Castelló de la Plana.

I si parlem de tradició, una de les més conegudes i que es relaciona directament com a element emblemàtic en les festes de la Magdalena es l'ermita de Sant Roc de les Fontanelles. Per la gran quantitat d'afloraments d'aigua que fins no fa massa anys podien contemplar-se, és fonamentalment la que emana del títol d'aquest escrit: "A Sant Roc de Canet, figa i doset".

I és que des el 25 de febrer de 1652, tercer dissabte de quaresma i quan feia el 400 aniversari de la fundació de la ciutat es va obrir-se l'ermita de Canet, any rera any, es consolida com a parada gastronòmica obligada de la comitiva oficial i, per extensió, de tots els romers "madaleners".

La tradició popular, que recull un fragment del Rotllo i Canya, ens recorda el costum de "a sant roc de Canet, figa i doset, i matar el cuc". Per la ubicació estratègica de l'ermita, a meitat de camí aproximadament del destí final, la Magdalena, és aquest un bon lloc per poder fer l'esmorzar. De fet, les "paradetes" de menjar i beguda estan disposades any rera any des de primera hora del matí.

La gent, aprofitem el moment de descans, com ho fa també la comitiva oficial, per complir la tradició i menjar-nos una o dues figues albardades acompanyades d'una copeta de moscatell, mistela, anís o barreja, que en aquest lloc, dia i moment, s'anomena doset perquè, en temps que ningú ja recorda, com diu el bon amic Àlvar Monferrer en un dels seus llibres, era el que costava aquesta presa, una moneda de dos diners.

A mesura que va avançant el matí va disminuint la quantitat de gent que passa per

Sant Roc, els participants continuen el camí i l'ermita, que segueix oberta i engarlandada per l'ocasió, presidida amb la imatge del Sant, té ara un moment de respir, fins que, al voltant de les cinc de la vesprada, torna a bullir d'activitat; la campana de l'espadanya redobla amb més força, cal rebre la comitiva oficial en la tornà que, des del 1989, any del 750 aniversari de la carta pobla de la ciutat, ve recuperar-se cada vegada amb més força.

Ara, en el moment de la tornà, símbol del pairalisme, amb la sensació dels romers d'haver-hi complit la promesa dels avantpassats, novament Sant Roc de Canet, pren protagonisme. Una processó ix de l'ermita en direcció a la sèquia Major a rebre la comitiva oficial que "baixa de la Magdalena"; en trobar-se les dues creus es saluden i continuen juntes en processó fins l'ermita.

I una nova tradició gastronòmica té lloc en aquell moment. Si al matí la figa i el doset eren les estrelles, ara, a meitat vesprada, són "els rotllets de Sant Roc" els que, regats amb una mica de moscatell, fan la delícia dels paladars més exigents. El moment del descans acaba amb el cant dels gojos del Sant. I novament l'ermita, una vegada la tornà abandona el llogaret, s'envolta de soledat, la campaneta resta muda, només si escolteu amb atenció tal vegada el vent us acoste novament al Sant, en el ressò de les estrofes dels gojos:

"Puix que en nostra devoció tens un lloc tan principal:

Lliura, sant Roc, de tot mal el poble de Castelló.

Cada any la romeria quan va a la Magdalena

es deixa ací la pena i recull nova alegria.

Tu eres qui en l'ocasió ens dónes força final".

"Lliura, sant Roc, de tot mal el poble de Castelló" eixe és el crit i l'esperança d'un poble, que també en altres ocasions de l'any tornarà a acostar-se a Canet, sobretot en el darrer diumenge de setembre, quan "El Pixaví" com a ermitans comboien la festa de l'ermita, i pregarà amb devoció davant la imatge del Sant que, des de l'horta castellonenca, des de la seua ermita del Caminàs, des d'aquest humil però emblemàtic lloc de pregària i festa, continua ajudant a fer més gran Castelló, fent vots perquè així continue sent per molts anys!!!

ERMITA DE LA MAGDALENA

per Madalena María Avram i Andrei

L'ermitari de Santa Maria Magdalena és un edifici religiós situat a Castelló de la Plana, Castelló, declarat Bé d'Interès Cultural.

L'edifici es troba sobre el pany del seu nom a uns 5 km de la capital, al costat de les ruïnes del Castell Vell o Castell de Fadrell. L'ermita es troba excavada a la pedra dins del que antigament va ser un dels aljubs del Castell Vell.

En 1252 es funda la nova ciutat de Castelló. A partir d'aquell moment el Castell de la Magdalena, conegut en la documentació medieval com el "Castell Vell", ateses les condicions de precarietat i abandonament en què quedo sumit, inicia el despoblament i comença a arruïnar-se. Tan sols quedaria en peu la seva antiga capella dedicada a Santa Maria Magdalena, on arribarien les processons de penitència i rogatius des de la població.

L'ermita de la Magdalena destaca per la seua albura entre la verdor dels pins. La planta és irregular en haver estat aprofitats diversos elements del Castell Vell, com l'aljub, el baluard d'entrada i la torre campanar, que no és altra cosa que la part de l'antiga torre barbacana que defensava el portal d'accés al recinte "Jussà" de la fortalesa, segons la interpretació de Vicente Forcada.

És probable que al Castell Vell hi hagués una església dedicada a Santa Maria Magdalena, sota el patrocini de la qual solien acollir-se els soldats cristians, en record de la que abans fos Castellana de Magdalena. Derruït el castell, el culte a la santa continuaria a l'ermita actual ja que, com hem vist, la despoblació va anar produint-se gradualment. L'edifici va patir diverses modificacions al segle XV i després al XVIII sense que posteriorment hagi canviat notòriament la seva estructura.

El 1451, el "frare barbut" que cap a vida monacal al Monestir Cistercenc, tan vinculat a la Corona d'Aragó, de Santes Creus, inicia la construcció de l'ermita de la Magdalena.

Entre 1455 en què es construeix el pòrtic i 1590, l'ermita experimenta obres de reforma i ampliació. Es dota el seu altar major d'un retaule de fusta, rectificant-se les cavallerisses per al servei dels pelegrins. L'ermitori, com a meta de rogatius i peregrinacions durant l'edat mitjana i encara amb posterioritat, disposava de cuines i menjador, cisternes i hostatgeria que diligentment reconstruïa i reformava el Consell Municipal, propietari de la "casa Ermita de Santa Magdalena".

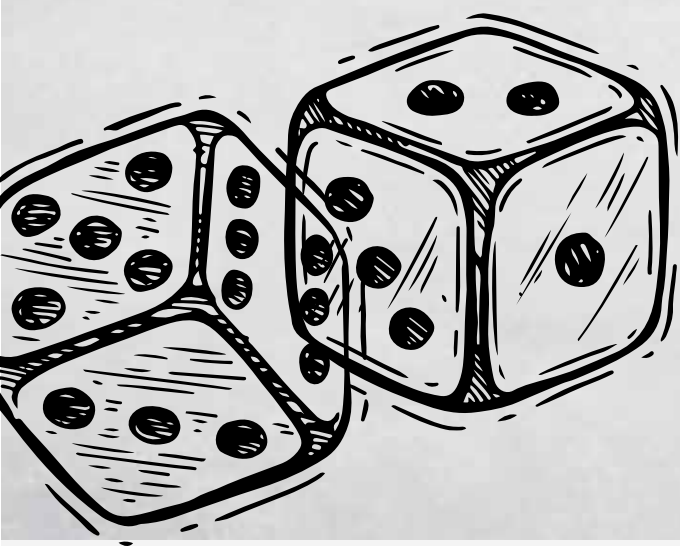
El 1745 l'ermita es troba en estat de practica ruïna i l'Ajuntament acorda suspendre temporalment la Romeria des de la ciutat. Quatre anys més tard, una vegada reconstruïda, es recupera la Romeria anual, ara en commemoració de la fundació de Castelló.

El seu altar major apareix presidit per una pintura sobre taula, imitant ceràmica, realitzada per Juan Bautista Porcar Ripolles el 1940.

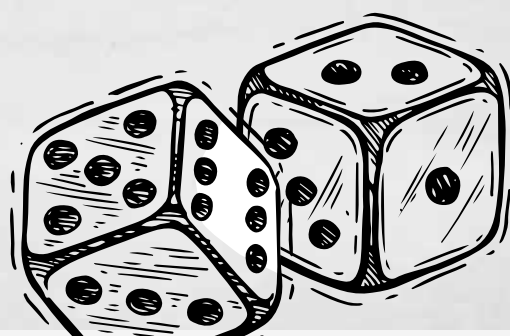
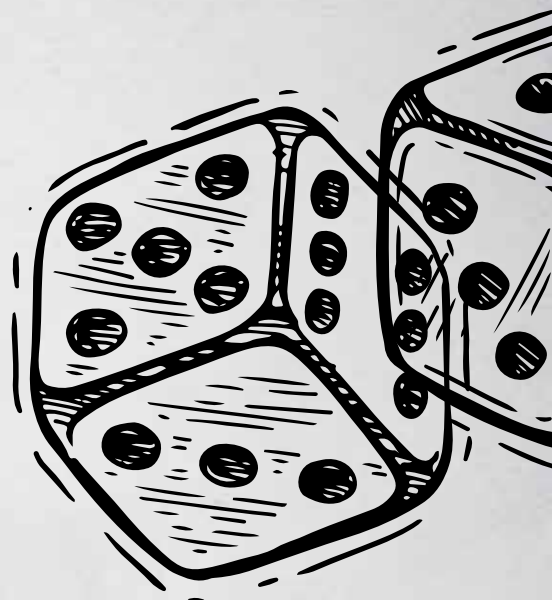
El turó en el qual se situa l'ermita i el Castell Vell va ser declegat.

En l'actualitat es continuen els treballs arqueològics al paratge Castell.

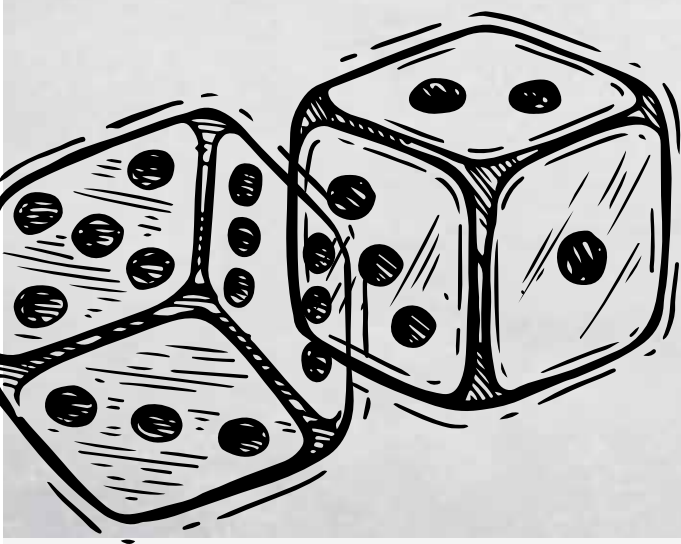
RECORDS 2025

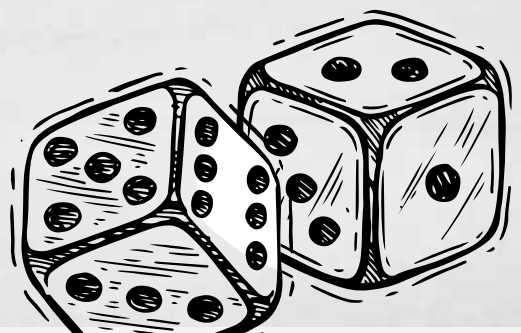
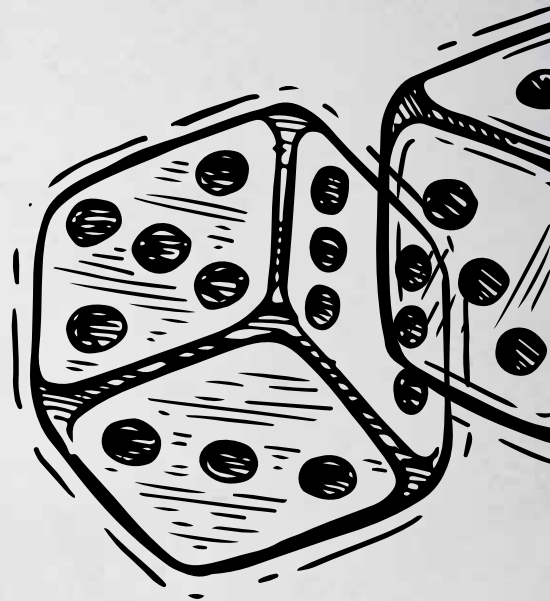

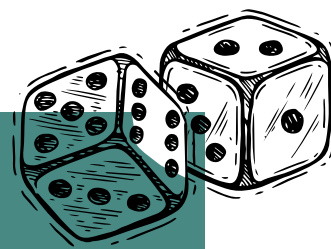
MADRINES I PRESIDENTS INFANTILS	184
MADRINES	185
PRESIDENTS I PRESIDENTES	186
SOCIS DE SECTOR	187

HISTÒRIC DE LA GAIATA

MADRINES INFANTILS

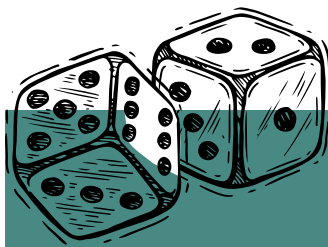
1970 M. Dolores Medrano i Badenes
1971 Mariló Medrano i Badenes
1972 Quinita Guillén i Albiol
1973 Mª Angeles Bellido i Martínez
1974 Isabel Calderón i Amigó
1975 Mercedes Castellano i Sancha
1976 Pilar Mª Fabrega i Fabregat
1977 Mª Lidón Fabregat i Fabregat
1978 Ana Castellano i Sancha
1979 Sense comissió
1980 Rosana Ruiz i Gimeno
1981 Paula Pradells i Irún
1982 Sylvana Chabrera i Almela
1983 Berta Pradells i Irún
1984 Bárbara Breva i Valls
1985 Carmen Lloret i Sos
1986 Laura Goberna i Viñado
1987 Mónica Albert i Ahís
1988 Carla Benet i Fabra
1989 Lidón Barberá i Jordán
1990 Mª José Prades i Ferrer
1991 María Benet i Fabra
1992 Isabel Miralles i Gomis
1993 Amparo Prades i Ferrer
1994 Elena Llopis i Gimeno
1995 Nerea Miravet i Salvador
1996 Laura Radín i Marín
1997 Andrea Rubert i Aparici

1998 Elena Zaera i Muñoz
1999 Laia Marco i del Prado
2000 Susana Martí i Gallén
2001 Patricia Vinuesa i Vilaplana
2002 Marta Ostos i Gavella
2003 Sense comissió
2004 Sense comissió
2005 Cristina Beltrán i Luque
2006 Neus Felip i Galván
2007 Mar Manzanedo i Pallarés
2008 Cristina Feced i Mas
2009 Carlota Martín i Bastán
2010 Lourdes Luján i Arribas
2011 Cecilia Luján i Arribas
2012 Nayla Guimerá i Navarro
2013 Alexia González i Izquierdo
2014 Patricia Santacatalina i Pol
2015 Beatriz Also i Galaso
2016 Balma Querol i García
2017 Beatriz Also i Galaso
2018 Aisha Beyoncé Botea
2019 Yaiza Campesino i Izquierdo
2020 Sofia Guimerá i Navarro
2022 Sofia Guimerá i Navarro
2023 Nadia Pérez i Saucedo
2024 Balma Navarro i Gijón
2025 Nora Beltrán i Ortiz
2026 Luna Pacheco i Martínez

PRESIDENTS INFANTILS

2001 Iván Isasi i Buñuel
2002 Oliver Cabanes i Casalta
2006 Jorge Batiste i Salazar
2007 Carlos López i Martínez
2008 Carlos Gimeno i Nos

2011 Antonio Campesino i Izquierdo
2012 Borja Fornas i Chiva
2017 Alex Navarro i Gijón
2018 Alex Navarro i Gijón
2026 Pablo Gil i Archilés

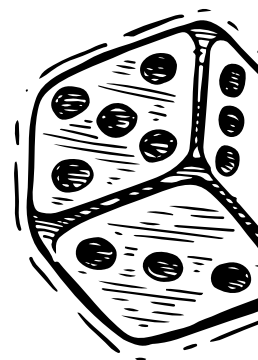

MADRINES

1945	M ^a Luisa Dols i Cosin	1986	Isabel Pellicer i Gil
1946	M ^a Carmen Pascual i Climent	1987	Isabel Lloret i Sos
1947	Rafaela Pastor i Mataix	1988	Delia Arcusa i Segarra
1948	María Fernández i Olleta	1989	Carmina Falomir i Ibañez
1949	Encarnita Aguilar i Beltrán	1990	Fina García i Llopis
1950	M ^a Luisa Pascual i Climent	1991	Gemma Chiva i Gómez
1951	Ana Vidal i López	1992	Nuria Miravet i Salvador
1952	Maruja Mon i Felip	1993	Noelia Diez i Gisbert
1953	M ^a Teresa Forcada i Altava	1994	Rebeca Chover i Llamas
1954	Sofía Sánchez i Martín-Sierra	1995	María Rodríguez i Capdevila
1955	Paquita Arcusa i Breva	1996	Arantxa Manteca i Mayo
1956	M ^a Teresa Fabregat i Tirado	1997	Carolina Isla i Sanz
1957	M ^a Teresa Martínez i Sanz	1998	M ^a Lidón Montañés i Ramos
1958	M ^a Carmen López i Dols	1999	Eva Prades i Molla
1959	M ^a Carmen Reverter i Godes	2000	Paqui Vives i Farcha
1960	Natalia Castaño i Gomar	2001	Lledó Prades i Molla
1961	Amalia Lauterio i Silvestre	2002	Mónica Isasi i Buñuel
1962	Rosita Bisbal i Cardona	2003	Sense Comissió
1963	Ana M ^a Fabregat i Tirado	2004	Sense Comissió
1964	Fina Porcar i Marín	2005	Patricia Cortés i Bartolo
1965	M ^a Carmen Sanjurjo i Forés	2006	Tamara Gauchía i Beltrán
1966	Rosa Dolores Peris i Cervera	2007	Lidón Batiste i Salazar
1967	Trini Soler i Real	2008	Miriam Telo i Burniol
1968	M ^a Carmen Porcar i Marín	2009	Estefania Bartoll i Moya
1969	M ^a Carmen Francisco i Montero	2010	Cristina Beltrán i Luque
1970	Emilia Martínez i Barrachina	2011	Cristina Fornas i Chiva
1971	M ^a Teresa Pitarch i Saborit	2012	Marta Font i Ramos
1972	Cecilia Fuentes i Vicent	2013	Mónica Toledo i Llorens
1973	María Igual i Sierra	2014	Yaiza Viciano i Pérez
1974	Inmaculada Albert i Tirado	2015	Teresa Gas i Nebot
1975	Carmen Viñas i Portolés	2016	Iris Macias i Lara
1976	M ^a Carmen Pardo i Mas	2017	Patricia Lacasa i Bernat
1977	Guillermina Igual i Sierra	2018	Lourdes Luján i Arribas
1978	Manuela Porcar i Moragrega	2019	Alexia González i Izquierdo
1979	Sense Comissió	2020	Helena Solano i Miralles
1980	Mariló Pascual i Molina	2022	Helena Solano i Miralles
1981	Inmaculada Fortanet i Gómez	2023	Raquel De Dios i Villach
1982	Gisela Tascón i Marín	2024	Noelia Fabra i Galí
1983	Cristina Fortanet i Gómez	2025	Beatriz Also i Galaso
1984	Lorena F. Fabregat i Agost	2026	Belén Mateu i Felip
1985	Irene Catalán i Balfagó		

PRESIDENTS I PRESIDENTES

1945	José Babiloni Soriano	1982	Juan Meseguer i Llopis
1946	Antonio Fabregat i Cardona	1983	Juan Meseguer i Llopis
1947	Luis Ros de Ursinos i Polo de Bernabé	1984	José A. Felip i Mut
1948	Luis Ros de Ursinos i Polo de Bernabé	1985	José A. Felip i Mut
1949	Luis Ros de Ursinos i Polo de Bernabé	1986	Miguel A. Aparici i Monteagudo
1950	Luis Castell i Gimeno	1987	Jaime Tortes i García
1951	Luis Castell i Gimeno	1988	Jaime Tortes i García
1952	José Mulet i Vila	1989	Jaime Tortes i García
1953	Vicente Martínez i Peris	1990	Jaime Tortes i García
1954	José María Sanahuja i Catalán	1991	Rafael Bellido i Julve
1955	José María Sanahuja i Catalán	1992	José Garbí i Cazador
1956	Jesús Calderón i Gómez	1993	José Garbí i Cazador
1957	Vicente Escura i Beltrán	1994	José Garbí i Cazador
1958	Vicente Escura i Beltrán	1995	Juan Radin i Roig
1959	Vicente Escura i Beltrán	1996	Juan Radin i Roig
1960	Manuel Guallart i Ramos	1997	Juan Radin i Roig
1961	Rafael Guallart i Ramos	1998	Juan Radin i Roig
1962	Jesús Medrano i Gutiérrez	1999	Antonio Dolz i Ángel
1963	Jesús Medrano i Gutiérrez	2000	Antonio Dolz i Ángel
1964	Jesús Medrano i Gutiérrez	2001	Antonio Dolz i Ángel
1965	Federico Mateu i Marín	2002	Antonio Dolz i Ángel
1966	José Luis Nebot i García	2003	Sense Comissió
1967	Juan Prades i García	2004	Sense Comissió
1968	José Blanco i Peris	2005	Rubén Garrido i García
1969	José Blanco i Peris	2006	Manuel J. López i Palomino
1970	Jesús Medrano i Gutiérrez	2007	Manuel J. López i Palomino
1971	Jesús Medrano i Gutiérrez	2008	Manuel J. López i Palomino
1972	Jesús Medrano i Gutiérrez	2009	Manuel J. López i Palomino
1973	Antonio Pascual i Almela	2010	Manuel J. López i Palomino
1974	Simón Carceller i Más	2011	Manuel J. López i Palomino
1975	Antonio Pascual i Almela	2012	Manuel J. López i Palomino
1976	Juan A. Agost i Balfagó	2013	Manuel J. López i Palomino
1977	José Soler i Segarra	2014	Manuel J. López i Palomino
1978	Juan Font i Prades	2015	Manuel J. López i Palomino
1979	Sense Comissió	2016	Manuel J. López i Palomino
1980	Manuel Soriano i Fabregat	2017	Manuel J. López i Palomino
1981	Manuel Soriano i Fabregat	2018	Manuel J. López i Palomino

2019 Manuel J. López i Palomino
2020 Alejandro Navarro i Canós
2022 Alejandro Navarro i Canós
2023 Alejandro Navarro i Canós

2024 Alejandro Navarro i Canós
2025 Alejandro Navarro i Canós
2026 Mª Pilar Gijón i Ribera

SOCIS DE SECTOR

Pâtisserie Benages

Pepe Renau

Amparo Nebot

Mª Carmen Blasco

Manuel Ruiz i Sanz

Família Brea Valls

José Marco

Manuel Brea i Ferrer

Antonio Pascual

Nieves Gil i Soriano

Vicenta Duro

Rosa Lidón Cueva i Almela

Manuel Forner

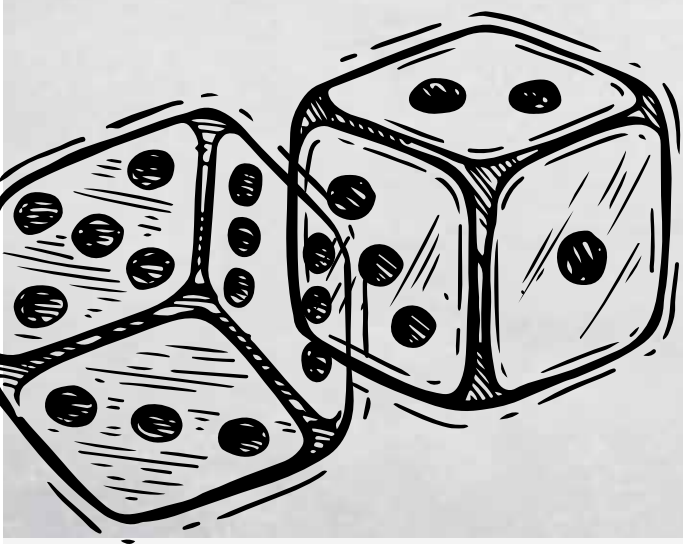
Miguel Ángel Mulet i Taló

Virtudes Santamaría

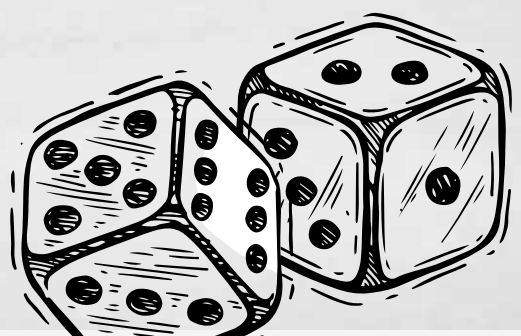
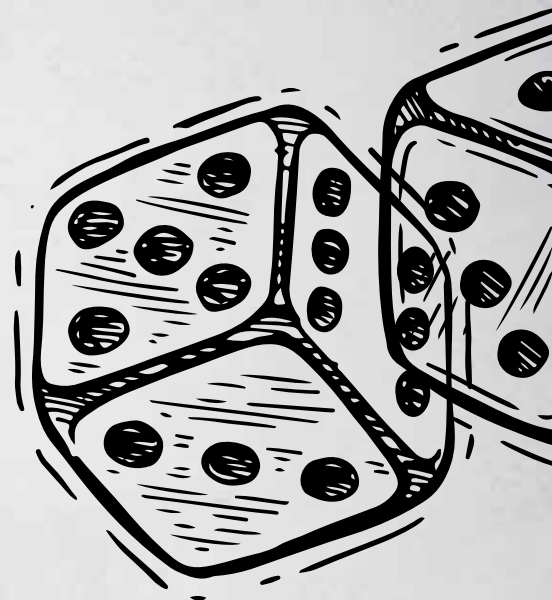
José María Arquimbau i Montolio

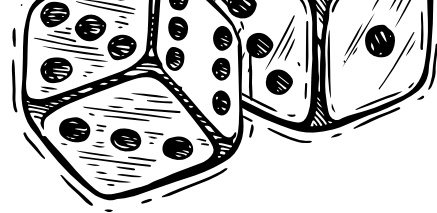

Servisca de reconeixement i agraïment
a totes estes persones i entitats que col·laboren amb aquesta Gaiata 7,
bé com a socis del nostre sector o particulars

PROGRAMA DE FESTES

DISSABTE 7 DE MARÇ

- 13.00h Inauguració de la carpa en la plaça Cardona Vives.
- 16.00h Pregó.
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

DIUMENGE 8 DE MARÇ

- 07.00h Repartiment de canyes en la plaça Major.
- 08.00h Missa de romers en la Catedral Santa Maria.
- 20.30h Desfilada de Gaiates.
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

DILLUNS 9 DE MARÇ

- 10.30h Pregó Infantil.
- 12.00h Obertura de la carpa.
- 17.30h Ofrena de flors a la Verge de Lledó, Sants Patrons en la Catedral de Santa Maria. Amb la col.laboració de la rondalla Vora Sèquia.
- 19.00h Encesa.
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

DIMARTS 10 DE MARÇ

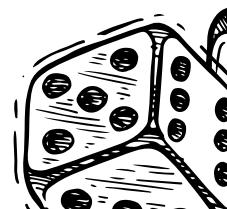
- 12.00h Obertura de la carpa.
- 14.30h Dinar de germanor.
- 16.30h Bingo.
- 17.30h Jocs per a la comissió, per a totes les edats.
- 22.00h Sopar de pa i porta, seguit del "Ball del Fanalet".
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

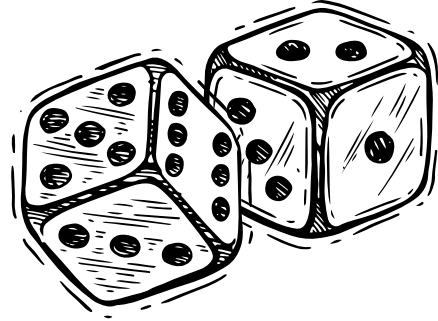
DIMECRES 11 DE MARÇ

- 11.00h Caravana carros Federació de Colles per anar a la mascletà.
- 12.00h Obertura de la carpa.
- 14.30h Dinar de germanor.
- 18.00h Globotà i a continuació eixida a la Fira.
- 21.00h Concurs de disfresses en la carpa de la nostra Gaiata.
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

DIJOUS 12 DE MARÇ

- 12.00h Obertura de la carpa.
- 12.30h Visita de les Reines de les Festes i les seues cort d'honor a la nostra Gaiata.

- 14.30h Dinar de germanor.
- 17.00h “Coso” multicolor.
- 21.30h Sopar de pa i porta.
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

DIVENDRES 13 DE MARÇ

- 08.00h TRO DE BAC en la plaça Cardona Vives, patrocinat per la Gaiata 7, Colla de Dolçainers i Tabaleters Xaloc i Dimonis de la Plana.
- 11.00h Obertura de la carpa
- 11.00h Música infantil.
- 12.00h Actuació Mago “Chemago”.
- 14.30h Dinar de germanor.
- 16.15h Jocs infantils.
- 17.30h Xocolatada patrocinada per les madrines i president d'honor.
- 18.30h Desfilada d'animació.
- 22.00h Sopar de pa i porta temàtica.
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

DISSABTE 14 DE MARÇ

- 08.30h Despertà estàtica a Cardona Vives.
- 12.00h Obertura de la carpa.
- 17.00h Ofrena de flors a la Mare de Déu del Lledó. Organitzarem la comitiva per als socis i públic en general que desitgen participar. Es poden presentar amb la vestimenta de castelloner/castellonera o de llaurador/llauradora.
- 22.00h Sopar de germanor amb els nostres agermanats.
- 22.00h Espectacle Macrodiscomòbil TS.

DIUMENGE 15 DE MARÇ

- 14.30h Paella.
- 17.00h Apagat de les nostres Gaiates per els càrrecs i tirada dels últims coets.
- 20.30h Desfilada final de festes amenitzada per la Xaranga Mags del Ritme, traca final i Magdalena Vitol.

NOTA:

La comissió es reserva el dret a modificar algun acte o algun horari si les circumstàncies ho requereixen. Disculpen les molèsties.

AGRAÏMENTS

La presidenta, les Madrines, el president Infantil i la Comissió de la Gaiata 7 volem agrair de tot cor l'ajuda i l'estímul que ens heu ofert:

LES EMPRESES, ELS COMERÇOS, LES SÓCIES, ELS SOCIS I LES PERSONES QUE COL·LABOREN AMB NOSALTRES DE QUALSEVOL MANERA per intentar que les festes puguin ser de grat per a totes i tots els que vivim en aquest sector i tots els que vulguen visitar-nos al llarg de la setmana magdalenera.

Gràcies!!! Sou la nostra raó de ser!!! Ens agradaria molt poder comptar amb la vostra presència als actes que hem organitzat per a totes i tots vosaltres. Esteu convidades i convidats.

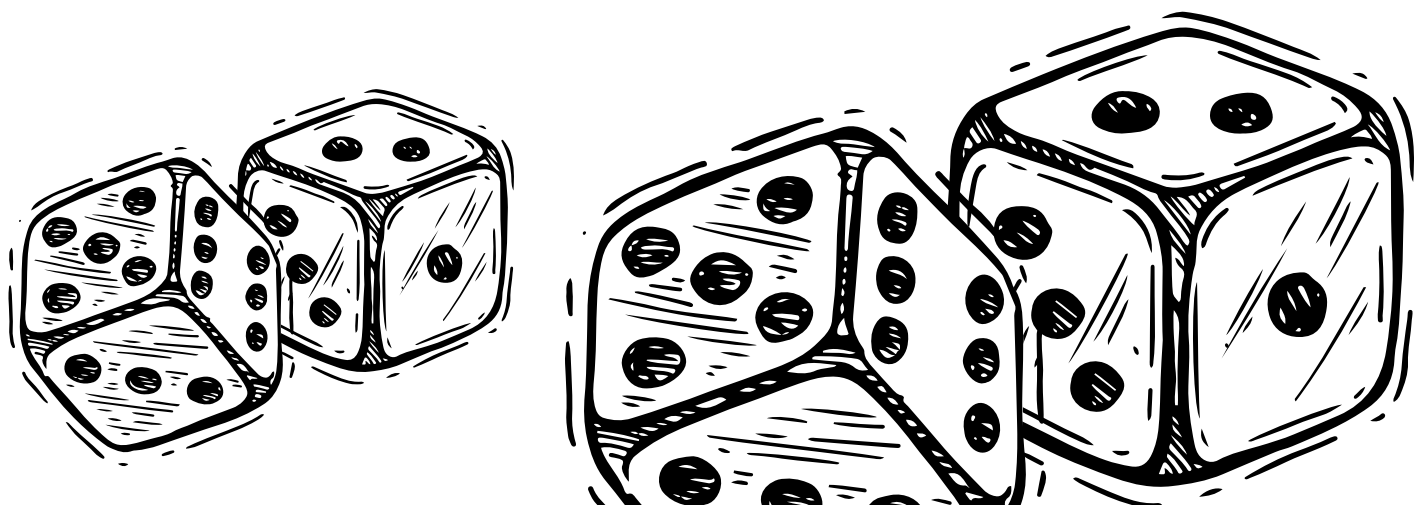
Si voleu conèixer amb més detall la programació d'actes de cada dia, podeu passar per "la carpa" de la Gaiata.

Per acabar volem animar-vos a participar de manera activa i viure la festa des de dins com a membres de la Comissió amb el grau de compromís que pugueu (qualsevol col·laboració és bona).

Si decidiu acompanyar-nos en aquesta tasca de fer gaiata, no dubteu en contactar amb nosaltres al nostre e-mail: gaiata7@gmail.com.

Aprofitem l'ocasió per saludar-vos ben cordialment i MAGDALENA, VITOL!!

La Comissió

Fira i Festes de la
Magdalena 2026
Castelló de la Plana · Del 7 al 15 de març
Festes d'Interés Turístic Internacional

FASCINA A TU PÚBLICO

TSAUDIOVISUALES.COM

964 146 213

info@tsaudiovisuales.com

P.I. La Olivera · Calle Gaibiel 19 · 12410 Altura · Castellón